

Nr 215.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om pappersskatt; given Stockholms slott den 16 april 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om pappersskatt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås uttagandet av en tillverkningskatt å papp och papper i obearbetat skick som inom riket tillverkas för avsalu eller hit införas. Skattesatsen föreslås till 15 öre per kilogram. Från beskattningen undantages tidningspapper som är avsett för tryckning av allmän nyhetstidning. Beskattningen, som föreslås träda i kraft den 1 juli 1948, beräknas tillföra statsverket intäkter under nästkommande budgetår med omkring 48 miljoner kronor.

Förslag
till
förordning om pappersskatt.

Härigenom förordnas som följer.

Skattskyldighetens omfattning.

1 §.

1 mom. För följande slag av varor skall enligt vad nedan sägs till staten erläggas särskild skatt (*pappersskatt*), nämligen

a) för papp och papper i obearbetat skick (med undantag av träfiberplattor), i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga till statistiska numren 828—834, 835: 2, 836, 837, 843—846 och 848—857: 2, där varan tillverkas yrkesmässigt inom riket för avsalu eller vidare bearbetning eller ock införes till riket,

b) för papp och papper i bearbetat skick samt arbeten av papp och papper, i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga till statistiska numren 827—877, 968—975, 978—990, 998, 1009, 1061—1071, 1129—1130 och 2048, där varan införes till riket för återförsäljning eller eljest för att användas i förvärvssyfte, samt

c) för tryckalster av papp eller papper, i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning hänförliga till statistiska numren 878—891, där varan införes till riket och det tillika är uppenbart, att varan framställts huvudsakligen för avsättning i Sverige.

2 mom. Skatt skall icke utgå för ofärgat eller färgat tidningspapper som användes för tryckning av allmän nyhetstidning (ur statistiska numren 837 och 857: 2).

Ej heller skall skatt utgå för i 1 mom. avsedd vara vilken såsom postförsändelse införes till riket.

2 §.

1 mom. Skatten skall för vara, som tillverkas inom riket, erläggas av tillverkaren och för vara, som införes till riket, av den för vars räkning införseln äger rum.

2 mom. Har tidningspapper, som inköpts för tryckning av allmän nyhetstidning, av köparen använts för annat ändamål, skall skatten erläggas av köparen.

3 §.

1 mom. Skyldighet att erlægga skatt enligt denna förordning inträder

a) beträffande vara, som tillverkats inom riket, då varan av tillverkaren eller för hans räkning levereras till köpare eller av tillverkaren tages i anspråk för vidare bearbetning, samt

b) beträffande vara, som är avsedd att införas till riket, då införseln äger rum.

2 mom. Där tidningspapper, som tillverkare levererat till köpare eller av denne införts till riket för att användas till tryckning av allmän nyhetstidning, tages i anspråk för annat ändamål, inträder skattskyldigheten då sådant ianspråktagande sker.

4 §.

Skatten utgår med femton öre för kilogram.

Beträffande till riket införd tullpliktig vara, för vilken skatt skall utgå enligt denna förordning, skall skatten beräknas efter samma vikt som lägges till grund för beräkning av tullen. I andra fall skall skatten beräknas efter den skattepliktiga varans nettovikt.

5 §.

Kontrollen över skattens behöriga utgörande utövas av kontrollstyrelsen, dock att beträffande skattepliktig införsel kontrollen handhaves av generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen gemensamt.

6 §.

Kungl. Maj:t äger, då synnerliga skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av pappersskatt.

Bestämmelser avseende tillverkning inom riket.

7 §.

1 mom. Den som ämnar bedriva tillverkning, som avses i 1 § 1 mom. a), skall därom göra skriftlig anmälan till kontrollstyrelsen minst fjorton dagar före tillverkningens påbörjande med angivande av företagets namn och belägenhet, tillverkarens fullständiga namn och postadress, det eller de varuslag, tillverkningen är avsedd att omfatta, samt dagen för dess påbörjande.

2 mom. Har tidningspapper inköpts för tryckning av allmän nyhetstidning åligger det köparen, där denne ämnar använda dylikt papper för annat ändamål, att i förväg göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen. Sådan anmälan skall innehålla uppgift om köparens fullständiga namn och postadress.

3 mom. Inträder ändring i förhållande, varom uppgift lämnats i anmälan enligt 1 eller 2 mom., skall underrättelse därom snarast lämnas till kontrollstyrelsen.

8 §.

Önskar skattskyldig göra avbrott i rörelsen under minst en månad, skall han i förväg göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen. Anmälan bör innehålla uppgift om den tid avbrottet avser; kan sådan uppgift icke lämnas, skall tillverkaren, då han ämnar återupptaga rörelsen, i förväg

göra skriftlig anmälan därom till kontrollstyrelsen. Under tid för vilken avbrott är anmält eller, då tid för avbrottet ej angivits, innan anmälan om rörelsens återupptagande gjorts, må rörelsen icke bedrivas.

Ämnar skattskyldig helt nedlägga rörelsen, skall han i förväg göra anmälan därom till kontrollstyrelsen med uppgift om dagen, då nedläggandet kommer att ske.

9 §.

För utövande av kontrollen över skattens behöriga utgörande äger kontrollstyrelsen anlita biträde av särskilda kontrolltjänstemän.

Kontrolltjänsteman äger när som helst erhålla tillträde till samtliga lokaler och utrymmen, som användas för tillverkning, lagerhållning eller försäljning av skattepliktiga varor eller produkter av sådana varor.

10 §.

Skattskyldig är pliktig att ordna sin bokföring på sådant sätt, att den enligt kontrollstyrelsens beprövande möjliggör kontroll över tillverkning, inköp och försäljning i rörelsen, samt att vid anfordran tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman sina handelsböcker med tillhörande handlingar.

Skattskyldig skall ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som kontrollstyrelsen kan komma att meddela för att erhålla betryggande kontroll över skattens behöriga utgörande, ävensom de anvisningar kontrolltjänsteman i enlighet med kontrollstyrelsens föreskrifter kan komma att lämna.

11 §.

Den som i sin rörelse förbrukar skattepliktig vara eller produkter därav så ock den som bedriver eller förmedlar försäljning av sådana varor är skyldig att på anfordran lämna sådana uppgifter om sin rörelse, som kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman finner erforderliga för skattekontrollen, ävensom ordna sin bokföring på sätt kontrollstyrelsen finner erforderligt för kontrollens utövande.

Jämväl den, som idkar handel med vara vilken användes för framställning av skattepliktig vara, är uppgiftsskyldig på sätt i första stycket sägs.

12 §.

Skattskyldig skall för kontrollen utan ersättning tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman erforderliga prov å varan samt i förekommande fall beskrivning över densamma ävensom ställa för kontrollen nödiga hjälpmedel till förfogande och lämna behövlig handräckning.

13 §.

1 mom. Den som bedriver tillverkning, som avses i 1 § 1 mom. a), skall för varje kalenderkvartal till kontrollstyrelsen avlämna en på tro och heder upprättad deklaration angående den myckenhet skattepliktiga varor

som av honom eller för hans räkning levererats till köpare eller tagits i anspråk för vidare bearbetning med angivande tillika av varornas vikt ävensom den å varorna belöpande skatten.

Deklaration, varom i första stycket förmäles, skall vara till riktigheten styrkt av två trovärdiga personer samt insändas till kontrollstyrelsen senast inom en månad efter utgången av det kvartal deklARATIONEN avser.

Om särskilda skäl därtill äro äger kontrollstyrelsen föreskriva, att deklARATIONEN skall avse kalendermånad i stället för kalenderkvartal, i vilket fall deklARATIONEN skall insändas inom en månad efter varje kalendermånads utgång. Kontrollstyrelsen må ock, om särskilda skäl därtill äro, föreskriva att deklARATIONEN skall insändas inom annan tid än i det föregående är sagt, dock tidigast inom femton dagar och senast inom två månader efter utgången av den månad eller det kvartal deklARATIONEN avser.

2 mom. I fall som avses i 2 § 2 mom. skall deklARATIONEN avgivas i enlighet med de föreskrifter kontrollstyrelsen meddelar.

14 §.

I deklARATIONEN som avses i 13 § må avdrag göras för den myckenhet skattepliktiga varor, som

a) utlämnats från tillverkningsstället för att i befintligt skick eller efter bearbetning utföras ur riket eller

b) enligt bevis av tullmyndighet påförts skatt vid införsel till riket.

På särskild prövning av kontrollstyrelsen ankommer, huruvida och i vad mån avdrag jämväl må göras för varor, vilka återtagits av den skattskyldige eller vilkas försäljning förorsakat honom förlust på grund av bristande betalning från köparen.

15 §.

Underlåter skattskyldig att avgiva deklARATIONEN som avses i 13 § eller befinnes avgiven deklARATIONEN oriktig, äger kontrollstyrelsen fastställa den skatt, som rätteligen skall utgå.

I fall av underlåtenhet att avgiva deklARATIONEN må kontrollstyrelsen jämväl, då särskilda skäl därtill äro, meddela den skattskyldige förbud tills vidare, till dess deklARATIONEN avgivits, att förfoga över skattepliktig vara.

16 §.

Skattskyldig skall samtidigt med avlämnande av deklARATIONEN, som avses i 13 §, erlagga enligt deklARATIONEN upplupen skatt genom insättning å kontrollstyrelsens postgirokonto.

I fall som avses i 15 § första stycket, ankommer det på kontrollstyrelsen att bestämma och meddela tid, inom vilken skatten skall erläggas.

Erlägges icke skatten inom tid, som anges i första stycket eller som kontrollstyrelsen med stöd av andra stycket föreskrivit, må kontrollstyrelsen meddela den skattskyldige förbud tills vidare, till dess skatten guldits, att förfoga över skattepliktig vara.

17 §.

Skattskyldig är pliktig att, då kontrollstyrelsen det påfordrar, hos styrelsen ställa säkerhet för skattens behöriga erläggande till belopp, som styrelsen finner erforderligt.

Ställes ej vid anfordran sådan säkerhet, skall vad i 16 § tredje stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

18 §.

Försummar någon att inbetala skatt, som det enligt denna förordning åligger honom att erlægga, må skatten på framställning av kontrollstyrelsen omedelbart utmätas.

Bestämmelser avseende införsel till riket.

19 §.

För skattepliktig vara, som införes till riket, skall skatten erläggas till tullverket vid införseln. Vad i fråga om tull finnes stadgat rörande betalningsansånd, ställande av säkerhet samt påföljd för fördröjd eller utebliven betalning skall äga motsvarande tillämpning beträffande skatten.

20 §.

Där vara, som avses i 1 § 1 mom. b), införes till riket för annat ändamål än för återförsäljning eller eljest för att användas i förvärvssyfte, skall den, för vars räkning införseln äger rum, till tullmyndigheten avlämna skriftlig försäkran i två exemplar rörande ändamålet med införseln.

Försäkran som avses i första stycket är icke erforderlig, därest det är uppenbart, att varan införes för annat ändamål än för återförsäljning eller eljest för att användas i förvärvssyfte.

Vad i första och andra styckena stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om tidningspapper, som införes hit till riket för att användas för tryckning av allmän nyhetstidning.

21 §.

För vara, som införts till riket men sedermera utförts ur riket eller till svensk frihamn, må åtnjutes restitution av skatt i den ordning och omfattning Kungl. Maj:t bestämmer.

Skatt utgår icke för vara, som införes under sådan omständigheter, att för densamma åtnjutes tullfrihet enligt 5, 6 eller 8 § tulltaxeförordningen eller i fråga om tullfri vara skulle hava åtnjutits, därest varan varit tullbelagd. Skatt utgår ej heller för vara, som införes under sådana omständigheter att för densamma åtnjutes tullindring enligt 9 § tulltaxeförordningen, eller i fråga om tullfri vara skulle hava åtnjutits, därest varan varit tullbelagd. Skattskyldighet föreligger dock vid återinförsel av vara, för vilken skatt icke erlagts eller för vilken erlagd skatt restituerats.

Ansvarsbestämmelser m. m.

22 §.

Den som utan föreskriven anmälan bedriver tillverkning, som avses i 1 § 1 mom. a), eller tager i anspråk tidningspapper på sätt i 2 § 2 mom. sägs eller efter anmälan om avbrott i rörelsen fortsätter densamma i strid mot bestämmelserna i 8 § första stycket, straffes med dagsböter, ej under tjugu.

Den som i strid mot förbud, varom i 15 § andra stycket eller 16 § tredje stycket stadgas, förfogar över skattepliktig vara, straffes med dagsböter, ej under fyrtio, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader.

Underlåter någon i andra fall än nu sagts att fullgöra vad honom åligger enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter, straffes med böter, högst trehundra kronor.

23 §.

Kontrollstyrelsen må vid vite förelägga skattskyldig att fullgöra vad honom åligger enligt denna förordning eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter.

24 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration eller försäkran lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

25 §.

Den som utan behörig tullangivning till riket inför eller söker införa tullfri vara, som enligt denna förordning är skattepliktig, straffes med dagsböter. Har någon olovligen infört eller sökt införa sådan vara, skall denna dömas förverkad jämte emballage, vari den förvaras.

26 §.

Den som har eller haft att taga befattning med kontroll enligt denna förordning må ej i vidare mån än hans tjänsteutövning fordrar yppa affärsförhållande, varom han därvid erhållit kännedom. Tjänsteman, som här emot bryter, vare underkastad ansvar såsom för tjänstefel. Gör annan än tjänsteman sig skyldig till förseelse, som nu sagts, straffes med dagsböter.

27 §.

Polismyndighet åligger att tillhandagå kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman med begärd upplysning om person eller företag, som kan antagas bedriva enligt denna förordning skattepliktig rörelse.

28 §.

Förseelse, som avses i 22 §, må åtalas, förutom vid laga domstol i brottmål, vid den rätt, där rörelseidkaren skall svara i tvistemål i allmänhet, eller vid rätten i den ort, där rörelsen bedrives.

29 §.

Förseelse, som avses i 22 § tredje stycket, må av allmän åklagare åtalas allenast efter angivelse av kontrollstyrelsen.

30 §.

I fråga om åtal för förseelse, som avses i 25 §, och beslag av vara, som anses förverkad, ävensom angående förfarandet med i beslag tagen vara samt påföljd vid förskingring av vara, som skolat dömas förverkad, skola de bestämmelser, som gälla olovlig införsel av tullpliktig vara, äga motsvarande tillämpning.

31 §.

Böter och viten, som utdömas enligt denna förordning, tillfalla kronan.

32 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpningen av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1948 och gäller till och med den 30 juni 1949.

I samband med förordningens ikraftträdande skall följande iakttagas.

1. Där i förordningen avsedd tillverkning bedrivs vid tiden för förordningens ikraftträdande, skall den i 7 § första stycket föreskrivna anmälningsskyldigheten fullgöras senast den 10 juli 1948.

2. För papper, som använts till tryckning av tidning eller tidskrift för vilken prenumerationsavgift erlagts på en gång för kalenderåret 1948, åtnjutes restitution av erlagd skatt för sista hälften av nämnda år i enlighet med de närmare föreskrifter kontrollstyrelsen meddelar.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 16 april 1948.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter *fråga om införande av en särskild beskattning av papp och papper*. Föredraganden anför härvid följande.

Inledning.

På sätt framgår av propositionen nr 5 till innevarande års riksdag har 1947 års konsumtionsskatteberedning i skrivelse den 20 december 1947 framlagt ett flertal förslag till skärpning av den indirekta beskattningen. Sedan nämnda förslag, med viss jämkning, förelagts innevarande års riksdag i propositionerna nr 5—10, ha förslagen i huvudsakliga delar antagits av riksdagen (se bevillningsutskottets betänkande nr 1—3, 6, 8 och 9 samt memorial nr 14 ävensom riksdagens skrivelser nr 15—17, 26, 50 och 61).

I en den 18 mars 1948 dagtecknad skrivelse har *konsumtionsskatteberedningen* framlagt förslag om införandet av en särskild beskattning av papper (och papp). I anslutning därtill har beredningen omnämnt, att beredningen under sitt fortsatta utredningsarbete behandlat frågan om införandet av en särskild, tillfällig beskattning icke endast av papper utan även av åtskilliga andra varor och varugrupper än de i beredningens skrivelse den 20 december 1947 angivna. Vid närmare undersökningar hade det emellertid visat sig — såvitt anginge andra varor än papper — att betydande svårigheter skulle uppkomma att genomföra en sådan beskattning, varom nu vore fråga, eller att utbytet av beskattningen skulle bliva förhållandevis ringa.

Vidare har beredningen i skrivelsen den 18 mars 1948 anført, att det kunde antagas, att statsverket under nästkommande budgetår till följd av den utav beredningen förordade indirekta beskattningen på olika områden

komme att tillföras ökade skatteintäkter i ungefär den omfattning som förutsatts i de för beredningen utfärdade direktiven. Med hänsyn därtill hade beredningen funnit sig sakna anledning att fullfölja övriga av beredningen diskuterade uppslag till skärpt indirekt beskattning. Beredningen ansåge sig därför genom nämnda skrivelse ha fullgjort sitt utredningsuppdrag.

Över skrivelsen den 18 mars 1948 ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av *kontrollstyrelsen, generaltullstyrelsen, statskontoret, kommerskollegium, statens priskontrollnämnd och statens bränslekommission*. Vid utlåtandet av kommerskollegium ha fogats yttranden från *Stockholms och Skånes handelskammare, handelskammaren i Göteborg, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, svenska pappersbruksföreningen, Sveriges grafiska industriförbund, landsorganisationen i Sverige, kooperativa förbundet, svenska tidningsutgivareföreningen och lanbruksförbundets tidskriftsaktiebolag*. Vid landsorganisationens yttrande har fogats en skrivelse från *svenska typografförbundet, svenska bokbindareförbundet och svenska litograförbundet*. Vidare ha yttranden i ärendet inkommit till finansdepartementet från *Sveriges industriförbund, föreningen svensk fackpress samt baptistförbundet m. fl. ideella organisationer*.

Beredningens förslag om införandet av en särskild beskattning av papp och papper har härefter varit föremål för fortsatta överväganden inom finansdepartementet. Innan jag går närmare in på nämnda förslag, torde jag emellertid få redovisa vad beredningen i sin senaste skrivelse anfört rörande storleken av de inkomstökningar, som kunna antagas uppkomma under nästföljande budgetår i anledning av de utav beredningen tidigare förordade skärpningarna i den indirekta beskattningen.

Inkomstökningarna genom skärpt indirekt beskattning under budgetåret 1948/49.

Konsumtionsskatteberedningen har i sin skrivelse den 18 mars 1948 erinrat om att av de utav beredningen tidigare förordade skatteskärpningarna hade höjningarna i fråga om beskattningen av tobaksvaror, spritdrycker, vin, maltdrycker och läskedrycker samt skärpningen av nöjesskatten trätt i kraft redan den 1 resp. den 2 februari 1948. Vidare hade skärpningarna i beskattningen av choklad- och konfityrvaror samt kemisk-tekniska preparat trätt i kraft den 1 mars 1948, och höjningarna i beskattningen av drivmedel komme att tillämpas från och med den 1 april 1948.

Beredningen har vidare anfört.

Beredningens beräkningar i skrivelsen den 20 december 1947 angående ökningen av maltdrycks- och läskedrycksskatterna ha verkställts under antagande att en viss sänkning av konsumtionen skulle inträda i anledning av skatteskärpningarna. Emellertid synes det med ledning av konsumtions-siffrorna för februari månad 1948 kunna antagas, att någon dylik konsum-

tionsnedgång icke kommer att inträffa. I enlighet härmed skulle skatteintäkterna i dessa hänseenden kunna beräknas efter de aktuella konsumtions-siffrorna, vilka för år räknat utgöra beträffande maltdrycker 167 miljoner liter och beträffande läskedrycker 160 miljoner liter. Den inkomstökning för statsverket, som svarar mot den högre skattesatsen, synes till följd härav böra uppskattas i fråga om maltdrycker till 15,0 miljoner kronor och i fråga om läskedrycker till 9,6 miljoner kronor eller till 7,0 resp. 2,6 miljoner kronor mer än enligt beredningens tidigare beräkningar.

I fråga om varuskatten å choklad- och konfityrvaror har numera tillkommit den omständigheten, att statens priskontrollnämnd medgivit vissa, framför allt av ökade råvarukostnader betingade prishöjningar. Dessa innebära att det försäljningsvärde, å vilket varuskatten beräknas, bör höjas med 13,1 procent eller från beräknade 150 miljoner kronor till 170 miljoner kronor. Den mot sistnämnda belopp svarande skatteintäkt, som kan komma att tillföras statsverket till följd av beredningens förslag om höjning av skattesatsen från 40 till 60 procent, utgör 34 miljoner kronor eller alltså 4 miljoner kronor mer än beredningen tidigare räknat med. Vad angår varuskatten å kemisk-tekniska preparat ha på förslag av 1948 års bevillningsutskott vidtagits vissa utvidgningar av det varuskattepliktiga området, varigenom statsverket skulle komma att tillföras ytterligare omkring 1 miljon kronor.

Vad härefter angår beskattningen av drivmedel till motorfordon ha de av beredningen verkställda beräkningarna rörande inkomsterna av tilläggs-skatten å bensin grundats på en antagen bensinförbrukning under nästkommande budgetår av 650 000 kubikmeter. Enligt upplysningar, som numera erhållits från statens bränslekommission, torde möjligheter föreligga att i viss utsträckning öka importen av bensin från svagvalutaländer; och med anledning härav torde skatteintäkterna i förevarande hänseende i stället böra beräknas med utgångspunkt från en årskonsumtion av 725 000 kubikmeter bensin. Den inkomstökning för statsverket av bensinbeskattningen, som kan antagas uppkomma av nu nämnda anledning, kan därför beräknas till ett totalbelopp om $(75\ 000 \times 0,45 =)$ 33,75 miljoner kronor och inkomstökningen genom enbart tilläggsskatten till $(75\ 000 \times 0,27 =)$ 20,25 miljoner kronor.

Vid uppskattningen av inkomstökningen till följd av tilläggsskatten å vissa för drivande av automobil använda brännolja har beredningen i sin skrivelse den 20 december 1947 räknat med en årskonsumtion av 25 miljoner liter. Denna kvantitet torde, bland annat med hänsyn till att lastbilar och omnibussar under år 1947 i ej obetydlig utsträckning övergått från bensin till oljedrift, komma att stiga avsevärt under nästkommande budgetår; enligt uppgift från statens trafikkommission kan det sålunda antagas, att konsumtionen under berörda tid kommer att uppgå till 75 miljoner liter. Den totala inkomstökningen för statsverket i anledning av nämnda ökning torde kunna beräknas till $(50\ 000 \times 34 =)$ 17 miljoner kronor, därav enbart i tilläggsskatt $(50\ 000 \times 20 =)$ 10 miljoner kronor.

Under hänvisning härtill har beredningen ansett, att inkomstökningarna för statsverket genom beskattningen av sådana varor m. m., beträffande vilka beredningen i sin skrivelse den 20 december 1947 förordat vissa skatteskräpningar, kunde beräknas på sätt angäves i följande tablå.

Varuslag m. m.	Inkomstökningar enligt bevillningsutskottets beräkningar (betänk. nr 1—3, 6, 8, 9 och 14) (milj. kr.)	Ytterligare inkomstökningar, vilka framkommit vid senare verkställda beräkningar		Summa (av kol. 3 och 4) (milj. kr.)
		hänförliga till		
		den äldre ordinarie beskattningen (milj. kr.)	den av beredningen föreslagna tillfälliga beskattningen (milj. kr.)	
1	2	3	4	5
1. Tobaksvaror	50	—	—	—
2. Spritdrycker	50	—	—	—
3. Vin	6	—	—	—
4. Maltdrycker	9	—	7·0	7·0
5. Läskedrycker	7	—	2·6	2·6
6. Nöjesskatt	25	—	—	—
7. Varuskatt				
a) choklad- och konfityrvaror	30	} 8·0	5·0	13·0
b) kemisk-tekniska preparat	3·5			
8. Beskattning av motorfordon och drivmedel				
a) skatt å personbilar	—	—	—	—
b) bensinskatt	175·5	$\frac{18}{48} \times 33·75 = 13·5$	$\frac{27}{45} \times 33·75 = 20·25$	33·75
c) brännolja	3·5	$\frac{14}{34} \times 17·0 = 7$	$\frac{20}{34} \times 17·0 = 10·0$	17·0
9. Totalisatormedel	6·5	—	—	—
10. Tipsmedel	10·0	—	—	—
11. Lotterimedel	25·0	—	—	—
Summa	401·0	28·5	44·85	73·35

I anslutning till denna tablå har beredningen framhållit, att de inkomstökningar, vilka vore direkt föranledda av de utav beredningen i skrivelsen den 20 december 1947 förordade skatteskärpningarna uppginge till — i stället för det tidigare beräknade beloppet om 401 miljoner kronor — sammanlagt omkring 445 miljoner kronor. I jämförelse med inkomstberäkningarna i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag måste det emellertid anses, att de i tablåen redovisade inkomstbeloppen — vare sig de berodde på större förbrukning av nu ifrågavarande varuslag m. m. än vad tidigare antagits eller höjda priser på desamma eller sammanhängande med de av beredningen föreslagna skatteskärpningarna — bidroge till en ökning av statsverkets inkomster under nästföljande budgetår med tillhoppa omkring 475 miljoner kronor; och hela sistnämnda belopp komme, i den mån det ej toges i anspråk för täckande av utgifter å driftbudgeten, att medföra den åsyftade överbalanseringen av budgeten.

I remissyttrandena över beredningens skrivelse den 18 mars 1948 har beredningens förevarande beräkningar rörande inkomstökningarna för nästkommande budgetår icke föranlett annat uttalande än att *kontrollstyrelsen* vitsordat riktigheten av dessa beräkningar såvitt desamma avsåge skatter inom styrelsens förvaltningsområde.

Departementschefen. Såsom framgår av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har jag beräknat, att den skärpta indirekta beskattningen skulle för budgetåret 1948/49 medföra en samlad inkomstsumma på omkring 500 miljoner kronor. Enligt konsumtionsskatteberedningens beräkningar i skrivelsen den 18 mars 1948 kunde de inkomstökningar, vilka vore direkt föranledda av de utav beredningen tidigare förordade skärpningarna, beräknas uppgå till sammanlagt omkring 445 miljoner kronor. Skillnaden mellan dessa två belopp skulle enligt beredningens nu framlagda förslag i stort sett kunna täckas genom en särskild beskattning av papp och papper. För egen del har jag icke för avsikt att i detta sammanhang taga slutlig ställning till frågan om storleken av nu ifrågavarande inkomstökningar; denna fråga torde jag få anledning återkomma till vid framläggandet för riksdagen av förslag till slutlig reglering av bland annat driftbudgeten för budgetåret 1948/49.

Beskattningen av papp och papper.

Historik, konsumtionsutvecklingen m. m.

Konsumtionsskatteberedningen har inledningsvis erinrat om att frågan rörande en särskild beskattning av papper tidigare varit föremål för utredning inom finansdepartementet. Sålunda hade i en den 14 maj 1941 dagtecknad departementspromemoria framlagts förslag om införandet av en pappersaccis, vilken emellertid skulle träffa endast papper till tidningar och tidskrifter. Denna pappersaccis avsågs skola utgöra ett komplement till den allmänna omsättningsskatten, vilken av tekniska skäl icke ansågs böra omfatta tidningar och tidskrifter. Förslaget blev av olika skäl icke genomfört.

Beträffande *k o n s u m t i o n s u t v e c k l i n g e n* inom pappersbranschen har beredningen anfört, att denna utveckling under senare år karakteriserats av en starkt ökad efterfrågan på den inhemska marknaden utan en däremot svarande ökning av tillverkningen. Sålunda hade under senaste tioårsperiod den för den inhemska förbrukningen levererade myckenheten av papper och papp ökat från 225 212 ton (år 1936) till 528 969 ton (år 1946) samtidigt som tillverkningen ökat allenast från 830 518 ton (år 1936) till 974 310 ton (år 1946). För ernående av en av penningpolitiska skäl och ur allmän försörjningssynpunkt önskvärd ökning av exporten av papper och pappersmassa hade en minskning av leveranserna till hemmamarknaden ansetts erforderlig. En betydande nedgång av den inhemska konsumtionen av papper och papp hade åstadkommits genom det våren 1947 genomförda beslaget å papper och papp samt vissa därav tillverkade varor (kungörelsen den 14 mars 1947, nr 119) och den därmed sammanhängande regleringen av handeln med dessa varor (statens bränslekommissions cirkulär nr 532). Enligt inhämtade uppgifter hade leveranserna av papper och papp för inhemsk konsumtion under år 1947 uppgått till omkring 456 000 ton. För år

1948 vore det avsett, att den inhemska förbrukningen skulle beskäras utöver vad som skett enligt planen för år 1947.

Beredningen har vidare anført.

En önskvärd ytterligare minskning av den inhemska förbrukningen av papper och papp skulle emellertid kunna ernås, därest förenämnda regleringsåtgärder kompletterades med en särskild skatt å nu angivna varor. Genom en dylik skatt skulle därjämte den nuvarande prisspänningen mellan exportpriser och hemmamarknadspriser — de förra äro föremål för fri prisbildning och de senare äro stoppriser — i viss omfattning utjämnas. En allmän beskattning av papper och papp skulle kunna anses vara desto mera berättigad som det i vårt land, enligt vad bränslekommissionen i anslutning till genomförandet av pappersregleringen framhållit, måste anses äga rum ett uppenbart slöseri med omslagspapper och annat emballage. Även i fråga om papper för tryckning av tidningar, tidskrifter och böcker torde den fria tillgången på papper och de relativt låga priserna ha medfört en större ökning av pappersförbrukningen än som är oundgängligen nödvändig. I sistnämnda hänseende åsyftas icke den utmönstring av mindre önskvärda publikationer, som i olika sammanhang varit föremål för övervägande, utan den minskning av pappersåtgången, i vikt och yta räknat, som i åtskilliga fall skulle kunna ernås genom en allmän och rationellt genomförd övergång till tunnare och därmed i allmänhet lättare papperssorter och till mindre tryckstilar. En eventuell pappersbeskattning synes av praktiska skäl böra inskränkas att omfatta allenast papper och papp i obearbetat skick. Därest under en dylik beskattning indrages jämväl av papper framställda färdigfabrikat såsom påsar, kuvert, kartonger eller tapeter, skulle nämligen betydande vanskligheter uppkomma i fråga om beskattningsområdets avgränsning, samtidigt som kontrollsvårigheterna avsevärt skulle öka genom att antalet skattskyldiga skulle mångdubblas och skattesystemet kompliceras utan att likväl intäkterna skulle undergå en mot det ökade kontrollarbetet ens tillnärmelsevis svarande höjning.

Enligt vad beredningen erinrat hade en särskild beskattning av papper och papp genomförts i Danmark. Enligt gällande bestämmelser utginge å inom landet tillverkat papper och papp i rullar, ark, plattor, skivor m. m. ävensom å till riket införda sådana varor en särskild avgift med 20 öre per kilogram för papper och med 2 öre per kilogram för papp, därvid gränsen mellan de båda varuslagen satts till 250 gram per kvadratmeter. Vid införsel till riket av arbeten av papper eller papp, hänförliga till viss varugrupp i tullstadgan, utginge likaså en avgift av 20 öre per kilogram. Avgiften uttoges beträffande inom landet tillverkad vara hos tillverkaren — därvid avgiftsplikten ansåges inträda vid varans leverans från tillverkningsstället — och beträffande importerad vara enligt de för erläggande av tull gällande reglerna. Undantagna från avgiftsplikt vore bl. a. för tryckning av dagliga tidningar avsett tidningspapper.

I anslutning härtill må nämnas, att den 9 mars 1948 för danska folkettinget framlagts ett regeringsförslag om höjningen av skatten å papp och papper — med undantag för tidningspapper — med respektive 3 öre och 10 öre per kilogram.

I Norge uttages ingen särskild skatt å papp eller papper.

Tillverkning och handel inom pappersbranschen.

I fråga om tillverkningsförhållandena har *beredningen* anfört följande.

Det utgångsmaterial, som huvudsakligen användes vid pappersframställning, utgöres av lump, halm, trämassa samt pappersavfall. Med papper förstås i det följande, där ej annat framgår av sammanhanget, även papp. Den trämassa som kan komma till användning vid pappersframställningen benämnes mekanisk trämassa (slipmassa) eller kemisk trämassa, beroende på om de för papperstillverkningen avsedda träfibrerna frigjorts genom mekanisk eller kemisk bearbetning. Den kemiska trämassan framställs efter två metoder, den sura metoden, vilken ger sulfitecellulosa, eller den alkaliska metoden, vilken alltefter använda lösningsmedel ger natron- eller sulfatcellulosa.

Papperets pris bestämmes i väsentlig grad av utgångsmaterialet, och alltefter detta skiljer man på finpapper, medelfina papper och ordinära papper. Såsom finpapper betecknas papper, som äro framställda av blekta lumpfibrer eller av de högsta kvaliteterna av blekt sulfitecellulosa eller av en blandning av dessa råvaror. För framställning av de medelfina papperskvaliteterna användes blekt cellulosa enbart eller i blandning med oblekt cellulosa. Förekommer mekanisk trämassa i papperet, hänföres detsamma till de ordinära papperskvaliteterna.

Papper kan jämväl, oavsett utgångsmaterialet, indelas efter användningsområde.

För skrift, tryck och bildframställning avsedda papper kunna indelas i *dels* skrivpapper (normal- och dokumentpapper, bokpapper, biljettpapper, skrivmaskins- och postpapper, koncept- och notpapper), *dels* tryckpapper (papper för koppartryck, boktryckpapper, fjäderlätta papper, bibelpapper, illustrationstryckpapper, konsttryckpapper, gravyrtryckpapper, ljustryckpapper, kromopapper, offsetpapper, tidningspapper, affischpapper) och *dels* ritpapper (akvarellpapper, ritpapper för tekniska ändamål eller för kol-, krit- eller tuschteckningar).

Bland olika slag av papper för omslagsändamål märkas kraftpapper, påspapper, kuvertpapper, pergamyn, silkespapper, kräppapper och transparenta papper.

Därjämte finnas papper och papp för vissa särskilda ändamål, såsom läskpapper, dupliceringspapper, kopieringspapper, maskinkartong, papp och kartong av olika slag, s. k. japanpapper samt kinesiskt rispapper ävensom vulkanfiberprodukter.

I tulltaxan skiljes i första hand på papp (stat. nr 827—835) och papper (stat. nr 836—857). Enligt särskild anmärkning till tulltaxan bestämmes skillnaden mellan papp och papper sålunda, att, därest varan väger under 350 gram per kvadratmeter, hänföres den till papper, eljest till papp. Papp indelas enligt tulltaxan i huvudsak i asfalttakpapp och liknande papp, förhådningspapp utan impregnering, grålumpapp utan impregnering, på särskilt sätt impregnerad, bestruken eller överdragen annan papp, vulkanfiber och annan kemiskt beredd fiberpapp i plattor samt andra slag av papp. Papper indelas enligt tulltaxan huvudsakligen i grovt omslagspapper, tidningspapper samt andra slag av papper, cellulosaavadd härunder inbegripen. Papper tillhörande gruppen andra slag av papper äro i tulltaxan fördelade på ett tjugutal statistiska nummer. Denna fördelning har skett med beaktande av såväl kvalitet som användningsområde.

Papper och papp tillverkas inom riket vid 67 bruk. Av dessa äro 61 anslutna till svenska pappersbruksföreningen.

Vad härefter angår handeln inom pappersbranschen har beredningen uttalat, att hemmamarknadens behov av papp och papper givetvis täcktes huvudsakligen av inom riket tillverkade varor; endast beträffande vissa speciella slag av papper förkomme någon import av betydighet.

Beredningen har vidare anfört.

Övervägande delen av den för konsumtion inom riket avsedda produktionen av papp samt annat papper än tidningspapper avsättes genom förmedling av särskilda agenter, vilka i allmänhet bedriva sin verksamhet inom bestämda distrikt. Större delen av produkterna levereras till industrier, tryckerier och liknande för förbrukning eller vidare bearbetning. Återstoden finner i oförändrat skick vidare avsättning genom grossister till smärre förbrukare och förädlare samt ytterligare via detaljhandlare till enskilda konsumenter. Av grossister finnas två kategorier, vilka åtnjuta olika rabatter alltefter storleken av deras normala årsomsättning. Vissa grossister ha samtidigt ställning av agent.

Såväl den industrielle förbrukarens som grossistens, detaljistens och den enskilde konsumentens inköpspris för viss vara är beroende av storleken av varje särskilt inköp. På grund av nu angivna förhållanden kunna icke för samma vara — fränsett vissa standardiserade produkter av mindre betydelse — angivas enhetliga priser vare sig från fabrik, i grosshandeln eller i detaljhandeln.

Försäljningen av tidningspapper på den svenska marknaden ombesörjes sedan ett par årtionden av svenska tidningspappersbrukens förening u. p.a., till vilken förening samtliga framställare av tidningspapper äro anslutna. Försäljningen tillgår så, att föreningen årligen överenskommer om ett slags ramavtal med tidningsutgivareföreningen, till vilken praktiskt taget samtliga svenska dagstidningar äro anslutna. Ramavtalet innehåller bestämmelser om kvantiteter, priser, rabatter och övriga leveransvillkor, och i anslutning till detsamma upprättas därefter särskilda leveranskontrakt mellan tidningspappersbrukens förening och varje särskilt tidningsföretag. En mindre kvantitet tidningspapper brukar också försälas till grossister för användning till skilda ändamål, såsom tryckning av programblad m. m. Priset är generellt fastställt till visst öretal per kilogram fritt pappersbruket, varifrån dragas rabatter enligt en särskild skala anpassad till årsuttagens storlek. Rabatterna äro dock mycket obetydliga i förhållande till det fastställda priset per kilogram.

Beredningens förslag.

Beredningens överläggningar med vissa branschrepresentanter. Till en början har *beredningen* omnämnt, att beredningen ansett sig böra lämna olika branschorganisationer tillfälle att inför beredningen framlägga sina synpunkter på en särskild beskattning av papper (inklusive papp). Sålunda hade sammanträden hållits med representanter för svenska pappersbruksföreningen, Sveriges grafiska industriförbund (representerande bl. a. boktryckerier, litografiska tryckerier, bokbindier, kartongfabriker, påsfabriker, wellpappfabriker, tapetfabriker och övriga pappersförädlingsindustrier), svenska tidningsutgivareföreningen

samt Sveriges köpmannaförbund och Sveriges grossistförbund. Vad från dessa representanters sida anförts hade i huvudsakliga delar sammanställts i en vid beredningens skrivelse fogad promemoria. I denna promemoria hade jämväl redovisats de preliminära riktlinjer för utformningen av en pappersbeskattning vilka före sammanträdena delgivits branschrepresentanterna. Vidare hade beredningen under sitt utredningsarbete haft förlöpande kontakt med kontrollstyrelsen, vilken myndighet, därest en pappersbeskattning genomfördes, syntes böra anförtros uppgiften att handhava kontrollen över beskattningen.

Nyssnämnda promemoria torde såsom *Bilaga A* få fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Allmänna synpunkter. I sin skrivelse den 18 mars 1948 har *beredningen* erinrat om sitt uttalande i skrivelsen den 20 december 1947, att beredningen inriktat sitt arbete på att genom undersökningar av olika varugrupper, varuområden och särskilda inkomsttitlar i statsverkets driftbudget utröna, i vilka hänseenden en skärpt indirekt beskattning — avsedd att under en mera begränsad tidsperiod bidra till överbalanseringen av budgeten — borde genomföras. Jämväl under det fortsatta utredningsarbetet hade beredningen genomfört sina undersökningar efter sagda linje.

Beredningen har framhållit, att det för beredningen legat nära till hands att göra frågan om införandet av en pappersbeskattning till föremål för närmare prövning, särskilt med hänsyn till att 1940 års urtima riksdag hemställt om undersökning rörande möjligheterna att införa en pappersaccis, vilken hemställan ännu icke föranlett någon lagstiftning på berörda område. Ett ytterligare skäl för beredningen att ägna uppmärksamhet åt pappersbranschen hade beredningen ansett vara det förhållandet, att inom riksdagens tid efter annan påyrkats att tidskrifter, särskilt den s. k. veckopressen, borde i någon form underkastas statlig beskattning.

Beredningen har vidare anført att såsom framginge av skrivelsen den 20 december 1947 hade beredningen i samband med framläggandet av förslaget om en skärpt beskattning av vissa motorfordon och drivmedel till dessa fordon uttalat, att en skärpning härutinnan — i motsats till andra av beredningen tillstyrkta skatteskräpningar — i viss mån kunde komma att drabba även icke umbärliga varor och därjämte givetvis komme att få återverkningar på stora delar av näringslivet. Dessa beredningens uttalanden vore i stort sett tillämpliga jämväl beträffande den nu ifrågasatta pappersbeskattningen. Ehuru betydelsen av nämnda olägenheter uppenbarligen icke borde underskattas, hade beredningen i allt fall funnit desamma icke vara ett avgörande hinder mot genomförandet av en pappersbeskattning. Beredningen hade vid sitt ståndpunktstagande i förevarande hänseende ansett sig höra särskilt återopa, att riksdagen — genom att godtaga en skärpning i beskattningen av drivmedel till motorfordon trots de invändningar som gjorts mot densamma — ansett olägenheterna av sistnämnda skatte-

skärpning vara mindre än den fördel som vunnas genom att budgeten överbalanseras med den genom skatteskräpningen uppnådda inkomstökningen. Det vore uppenbart, att en pappersbeskattning liksom den skärpta beskattningen i övrigt skulle i sin mån bidra till en begränsning av förefintligt köpkraftsöverskott.

Enligt beredningens mening kunde de invändningar, som från branschrepresentanternas sida anförts mot införandet av en pappersbeskattning, icke tillmätas så stor betydelse, att på grund därav tanken på en dylik beskattning borde avvisas. I anslutning härtill borde framhållas, att den av branschrepresentanterna framförda kritiken avsett det i bilaga A omnämnda preliminära utkastet till pappersbeskattning, däri föreslagits en så hög accis som 30 öre per kilogram.

Beredningen har härefter uttalat, att på sålunda anförda skäl och då några allvarigare tekniska hinder för genomförandet av en pappersbeskattning icke syntes föreligga, hade beredningen ansett sig böra i princip förordna införandet av en sådan beskattning. I anslutning härtill ville emellertid beredningen understryka, att denna beskattning, med hänsyn till syftet med densamma, icke borde erhålla permanent karaktär utan i likhet med övriga av beredningen förordade skatteskräpningar göras tillfällig. Vidare borde givetvis den merkostnad, som drabbade pappersbranschen genom en ny beskattning, slå igenom i konsumentpriserna.

Detaljspörs m å l. Beträffande vissa mera betydelsefulla detaljspörs m å l, som berörde utformningen av pappersbeskattningen, har *beredningen* anført.

Vad först angår frågan om *beskattningsområdets avgränsning* har i det föregående rent allmänt framhållits, att beskattningen borde begränsas till papper och papp och att av papper eller papp framställda produkter sålunda icke borde träffas av särskild skatt utöver skatten å råvaran. En dylik gränsdragning torde i stort sett icke erbjuda några svårigheter. I vissa fall kan emellertid tveksamhet uppstå, huruvida viss vara ur skattesynpunkt bör betraktas såsom papper eller papp respektive såsom produkt, framställd av dessa varuslag. Detta gäller särskilt sådana varor, som varit föremål för efterbehandling av den art, att varan fortfarande bibehållit sin karaktär av papper eller papp, exempelvis kräppat, plisserat, pressat, impregnerat, lackerat, förgyllt eller annorledes än i massan färgat papper eller papp. Framställning av dylik vara bedrivs huvudsakligen vid samma bruk, som tillverkat det för ändamålet erforderliga råpapperet. Det förekommer emellertid även, att kräppning, plissering etc. verkställas vid särskilda pappersförädlingsindustrier. På grund härav skulle vid en beskattning av jämväl på nu angivet sätt behandlat papper, förutom de egentliga pappersbruket, även ett antal pappersförädlingsfabriker komma att bli skattskyldiga. Av kontrolltekniska skäl är det emellertid önskvärt, att skattskyldigheten begränsas på sådant sätt att skatten uttages endast vid pappersbruket. Då vidare en sådan bearbetning av papper som förut sagts i vissa fall medför en icke obetydlig viktökning, synas — med hänsyn till att skatten såsom i det följande närmare framhålles lämpligen bör utformas som en viktsskatt — starka skäl tala för att begränsa det skattepliktiga varuområdet

att avse allenast papper och papp i obearbetat skick. Härigenom skulle skyldigheten att erlægga skatt komma att åvila pappersbruken för all av dem verkställd utlämning av papper och papp i obearbetat eller bearbetat skick. Fristående pappersförädlingsindustrier skulle komma att få erlægga skatt redan vid inköp av erforderlig råvara. I fall där fortsatt bearbetning verkställs vid samma pappersbruk, som framställt råvaran, torde genom särskilda regler för beskattningen en likformig skattebelastning kunna ernås.

Beredningen har härefter uttalat, att vissa skäl kunde föreligga att från beskattning undantaga papper, avsett för tryckning av allmänna nyhetstidningar. Ett undantagande från skatteplikt av sådant papper syntes icke medföra särskilda kontrollsvårigheter, då tidningspapper distribuerades utslutande genom en särskild organisation och därjämte tillverkades i bestämda, från annat papper artskilda kvaliteter. I den mån tidningspapper avsåges att användas för annat ändamål än för tryckning av allmänna nyhetstidningar, t. ex. för veckotidningar, dragningslistor och liknande, borde detsamma emellertid vara underkastat beskattning. Beredningen ansåge sig böra föreslå, att tidningspapper som användes för tryckning av mera allmänna nyhetstidningar (d. v. s. vad som i dagligt tal benämnes dagspressen) undantoges från beskattning. Inom beredningen hade diskuterats, huruvida icke jämväl sådant tidningspapper, som användes för tryckning av facktidningar och facktidsskrifter, skulle kunna undantagas från beskattning. Emellertid hade beredningen med hänsyn till de praktiska svårigheterna att verkställa en gränsdragning i detta hänseende icke ansett sig kunna förorda, att tidningspapper som användes för nu angivet ändamål fritoges från pappersbeskattningen.

Beredningen har vidare anfört.

Bland de varuslag, som i tulltaxan hänföras till varugruppen papp, märkas s. k. träfiberplattor. Dylika plattor äro dock i tillverkningshänseende icke att betrakta såsom papp och framställas icke vid pappersbruk utan huvudsakligen inom sågverks- och pappersmasseindustrierna. En skattebegränsning jämväl av dylika plattor skulle fördenskull komma att medföra, att antalet skattskyldiga icke oväsentligt skulle öka. Även i fråga om användningsområden föreligger en bestämd skillnad mellan plattor av förevarande art samt papp. Det synes på grund härav motiverat att undantaga träfiberplattor från skatteplikt.

Beskattningen av papper och papp bör givetvis omfatta jämväl till riket införda varor. Med hänsyn härtill bör vid beskattningsområdets avgränsning anknytning ske till gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning.

För att icke inhemska tillverkare av bearbetat papper och papp eller av produkter, i vilka papper eller papp ingår såsom en mera väsentlig beståndsdel, skola missgynnas, torde det vara erforderligt att vid import skattebelägga även papper och papp i bearbetat skick samt vissa produkter av papper eller papp, såsom böcker, tidskrifter, pappersemballage av olika slag och papeterier. Skatten torde i dylika fall dock lämpligen böra uttagas allenast, då den importerade varan skall återförsäljas.

Beträffande *beskattningsformen* torde en beskattning av papper och papp kunna genomföras såsom värdebeskattning eller såsom viktbeskattning. På sätt förut angivits kunna på grund av de inom pappersbranschen förekommande avansförhållandena icke fastställas sådana fixerade varu-

värden, som kunna vara ägnade att läggas till grund för en skatteberäkning. Den enda framkomliga vägen synes fördenskull vara att anordna beskattningen såsom en viktbeskattning. En viktbeskattning erbjuder också beaktansvärda företräden framför en värdebeskattning i det hänseendet, att kontrollmyndigheten med enkla kontrollåtgärder kan ernå fullt skatteutbyte.

En efter vikt beräknad skatt å papper och papp synes lämpligast böra uttagas hos tillverkaren. Pappersbrukens antal utgör såsom förut angivits endast 67. Med hänsyn till det ringa antalet skattskyldiga skulle kontrollmyndighetens bestyr med pappersbeskattningen vid nu föreslagen skatteutformning komma att i hög grad underlättas. Å importerat papper — obearbetat såväl som bearbetat — ävensom å sådana importerade produkter av papper, som enligt vad förut sagts kunna komma att skattebeläggas, synes skatten böra påföras vid införseln och alltså erläggas samtidigt med eventuell tullavgift.

Den i det föregående förordade beskattningen synes i väsentliga delar vara att jämställa med den skatt å vissa konfityrer och tekniska preparat, som regleras genom 1941 års varuskatteförordning. Med hänsyn till att varuskatten är en värdeskatt och pappersskatten lämpligen synes böra utformas såsom en viktskatt, kan pappersbeskattningen dock icke med fördel inrymmas i varuskatteförordningen. Pappersbeskattningen bör fördenskull regleras genom en särskild författning, vilken dock i stora delar kan givas enahanda utformning som varuskatteförordningen.

Vad angår *tidpunkten för skattskyldighetens inträdande* synes denna skyldighet, i likhet med vad fallet är beträffande varuskatten, böra inträda, då den skattepliktiga varan av tillverkare antingen levereras till köpare eller tages i anspråk för vidare bearbetning. Det senare skulle gälla i de fall, då en fortsatt behandling av skattepliktig vara av egen tillverkning äger rum. En sådan fortsatt behandling förekommer, såsom förut antytts, i relativt stor utsträckning vid flera bruk och omfattar exempelvis impregnering, fernissning, lackering och förgyllning av papper samt tillverkning av påsar, kuvert och papeterier.

Enär skatten enligt beredningens åsikt beträffande inom riket tillverkad vara i princip skulle utgå allenast å papper och papp i obearbetat skick, torde det vara erforderligt, att beskattningsmyndigheten erhåller befogenhet att bestämma de närmare beräkningsgrunder, efter vilka skatt skall utgå i fall, där skattskyldig jämväl verkställer fortsatt bearbetning av papper eller papp av egen tillverkning.

Beträffande skattepliktiga varor, som införas till riket, bör skattskyldigheten inträda vid införseltillfället.

I fråga om *skattesatsen* må omnämnas att priserna för olika slag av papper vid leverans från pappersbruk äro relativt varierande. Sålunda betingar exempelvis omslagspapper, beroende på kvaliteten, priser från 49—85 öre per kilogram och smörpapper priser från 75—95 öre per kilogram. Dessa priser gälla vid leveranser om minst 10 ton. I fråga om papper för tryckeri- och skrivändamål gälla vid leveranser om minst 1 ton priser som variera mellan omkring 80 öre och omkring 1 krona per kilogram. För papp gälla vid leveranser om minst 1 ton priser varierande mellan 47 och 73 öre per kilogram. Det skulle med hänsyn till att priserna å finpapper genomsnittligt ligga icke oväsentligt högre än priserna å de flesta andra slag av papper, t. ex. omslagspapper, kunna ifrågasättas att införa skildas skattesatser för å ena sidan finpapper och å andra sidan övriga till beskattning föreslagna pappersslag. Av kontrolltekniska och tulltekniska skäl — till ett

och samma tullstatistiska nummer hänföras i vissa fall både finpapper och andra papperssorter — synes emellertid beskattning efter enhetlig skattesats erbjuda enda framkomliga vägen. Det må härvid även framhållas, att prisskalorna för å ena sidan finpapper och å andra sidan övriga slag av papper delvis täcka varandra. Med hänsyn till fördelarna ur kontrollsynpunkt och då prisskillnaden mellan papp och vissa papperssorter icke är större än skillnaden mellan priserna för vissa slag av papper bör gemensam skattesats föreskrivas för såväl papper som papp.

Till vilket belopp denna enhetliga skattesats bör bestämmas är beroende på flera olika faktorer. Å ena sidan är det angeläget, att statsverket för ernående av den såsom önskvärd ansedda överbalanseringen av budgeten för nästkommande budgetår tillföres ett skattebelopp av mera betydande storlek. Å andra sidan bör skatten icke utgå efter en så hög skattesats, att strukturförändringar inträda inom de branscher som direkt beröras av beskattningen, och vidare bör särskilt beaktas — såsom från pappersbruksföreningens sida framhållits — att beskattningen icke medför några rubbningar i export- och importförhållandena såvitt angår papper och papp.

Beträffande storleken av papperskonsumtionen på den inhemska marknaden må här nämnas, att denna konsumtion under år 1947 uppgick till följande kvantiteter:

Kvalitet	Ton
Kraftpapper	77 692
Sulfitpapper	41 228
Greaseproof och pergamyn	6 836
Tidningspapper inkl. smärre kvantiteter makulatur ..	121 630
Journalpapper	26 603
Finpapper	60 450
Papper av övriga slag inkl. cellulosaavadd	42 511
Papp och kartong	78 991

Summa: 455 941

I anslutning härtill har beredningen anført, att det kunde antagas, att förbrukningen av papper och papp på den inhemska marknaden under tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 komme att — på grund av rådande försörjningsläge — understiga 1947 års konsumtion. Med ledning av tillgängliga uppgifter hade beredningen antagit, att förbrukningen under nästkommande budgetår stannade vid 420 000 ton. Under förutsättning att en likformig nedskärning komme att ske av förbrukningen av tidningspapper samt annat papper och papp, kunde förbrukningen av tidningspapper under sagda tid beräknas till cirka 110 000 ton samt av annat papper och papp till cirka 310 000 ton. En enhetlig skattesats av 15 öre per kilogram för papper, som användes för andra ändamål än till tryckning av allmänna nyhetstidningar, samt för papp skulle i enlighet härmed medföra nya skatteintäkter för statsverket under nästföljande budgetår med omkring 48 miljoner kronor. Beredningen, som ansåge att några mera allvarliga skadeverkningar av en skattesats av nyssnämnda storleksordning icke behöfde befaras, förordade att vid beskattningen av papper och papp skattesatsen fastställdes till 15 öre per kilogram. Såsom framginge av vad förut anförts understeg denna skattesats avsevärt vad som föreslogs i beredningens preliminära utkast

till pappersbeskattning och som legat till grund för branschrepresentanternas yttranden till beredningen. Jämväl vid import borde såvitt angår oarbetat papper och papp skatten uttagas efter förenämnda skattesats. Denna skattesats borde tillämpas även vid införsel av papper och papp i bearbetat skick, däri inbegripna arbeten av papper och papp.

Beredningen har anfört ytterligare följande.

Vad angår frågan om *gränsdragningen* mellan skattepliktigt tidningspapper och sådant tidningspapper, som användes för tryckning av allmänna nyhetstidningar, torde det böra ankomma på kontrollmyndigheten — d. v. s. kontrollstyrelsen — att träffa avgöranden härutinnan. Inom beredningen har diskuterats inrättandet av ett särskilt rådgivande organ vid sidan av kontrollstyrelsen med uppgift att biträda vid avgörande av frågan huruvida en viss tidning borde hänföras till kategorien allmän nyhetstidning eller icke. I detta rådgivande organ skulle givetvis ingå representanter för tidningspressen och pappersbranschen samt annan helt fristående sakkunskap. Emellertid har beredningen icke ansett sig böra tillstyrka en sådan anordning, bland annat med hänsyn till att kontrollstyrelsen under alla förhållanden måste få fria händer att i särskilda fall anlita den expertis som styrelsen finner erforderligt tillkalla.

Inom beredningen har framhållits, att gränsdragningen mellan allmänna nyhetstidningar och facktidningar i vissa fall kunna vålla svårigheter och även stundom verka orättvis; och såsom exempel har anförts att sådana facktidningar som Köpmannen och Jordbrukarnas föreningsblad, vilka delvis i samarbete med statens livsmedelskommission och andra krisorgan förmedlade aktuella nyheter beträffande ransonerings- och regleringar, borde anses såsom allmänna nyhetstidningar. Beredningen har i denna fråga icke funnit sig böra göra annat uttalande än att den omständigheten, att vissa aktuella ransoneringsmeddelanden m. m. införas i en fackpublikation icke i och för sig kan medföra att publikationen i fråga skall hänföras till gruppen allmän nyhetstidning. En annan lösning kan tänkas ske sålunda, att därest krismyndigheterna finna det angeläget, att dylika meddelanden publiceras i vederbörande fackorgan, krismyndigheterna utbetala ersättning av statsmedel för sådan publicering.

Beträffande frågan om *beskattningens genomförande* är det uppenbart, att alltefter den växlande lagerhållningen hos olika företagare, vilka nyttja papper eller papp i sin rörelse, skulle pappersbeskattningens genomförande kunna komma att medföra vissa ojämnheter i konkurrenshänseende. Sålunda skulle en företagare, exempelvis en tapetfabrik, som vid tiden för skattens ikraftträdande måhända kan ligga inne med ett i jämförelse med andra företag i branschen ovanligt stort papperslager, under en viss övergångsperiod kunna göra en häremot svarande större vinst i sin rörelse. Det skulle med hänsyn härtill vara påkallat att genomföra en beskattning av lager av papper och papp annorstädes än vid pappersbruk, till den del dylika lager äro större än normalt. Å andra sidan skulle införandet av en dylik lagerbeskattning bliva förenat med vissa kontrollsvårigheter. Härtill kommer att lagerhållning av papper och papp i nu rådande försörjningsläge snarare får anses mindre än större än normalt. Vid sina överväganden i denna fråga har beredningen funnit sig böra föreslå, att en lagerbeskattning genomföres åtminstone såvitt angår större lager av papper och papp. Beredningen har icke tagit ställning till frågan om den närmare utformningen av en dylik lagerskatt.

Vad angår tiden för *ikraftträdandet* av pappersbeskattningen förordar

beredningen, att denna beskattning träder i tillämpning från och med den 1 juli 1948. I anslutning härtill må framhållas, att i sådana fall då helårsprenumeration för år 1948 verkstälts å periodisk publikation, som tryckes å skattebelagt papper, restitution bör medgivas för skatt som belöper å nämnda del av upplagan i den mån kompensation för skatten icke kan erhållas i annan ordning.

Reservation m. m. Mot beredningens förslag anfördes reservation av ledamoten *herr Öhman*. Denna reservation torde såsom *Bilaga B* få fogas vid statsrådsprotokollet.

I samband härmed må omnämnas, att beredningens ledamot *herr Henriksson* i särskilt yttrande anført, att den indirekta beskattning, till vilken beredningen haft i uppdrag att framlägga förslag, motiverats av penningpolitiska skäl. Såsom en isolerad åtgärd kunde denna beskattning dock icke få erforderlig penningpolitisk effekt. Den måste infogas såsom ett led i samordnade åtgärder för den samhällsekonomiska balansens återställande. Då denne ledamot anslutit sig till beredningens förslag om en beskattning av papper och papp med 15 öre per kilogram, hade detta skett under de förutsättningar, som angivits dels i dennes särskilda yttrande till beredningens skrivelse den 20 december 1947 och dels i motionerna I: 175 och II: 237 till innevarande års riksdag.

Remissyttrandena.

³ Beredningens förslag om införandet av en särskild beskattning av papp och papper har i princip *tillstyrkts* av kontrollstyrelsen, kommerskollegium och statens priskontrollnämnd.

Å andra sidan har beredningens förslag *avstyrkts* av statskontoret och samtliga enskilda organisationer vilka avgivit yttranden i ärendet, dock har kooperativa förbundet förordat en mera begränsad pappersbeskattning. Statens bränslekommission har anført, att de försörjningsuppgifter i fråga om papper, vilka anførtrots kommissionen, kunde genomföras utan den föreslagna beskattningen.

I remissyttrandena från de enskilda organisationerna har i flera fall hänvisats till de uttalanden, som framförts vid de i beredningens skrivelse den 18 mars 1948 omnämnda sammanträdena inför beredningen med representanter för svenska pappersbruksföreningen m. fl. Beträffande innehållet i övrigt i remissyttrandena må här omnämnas följande.

Allmänna synpunkter. Av de remissinstanser, som tillstyrkt beredningens förslag, har *kontrollstyrelsen* anført följande.

Frågan om införandet av särskild skatt å papper (och papp) har tidigare varit föremål för utredningar i olika sammanhang utan att ha föranlett någon lagstiftning på området. Det måste även nu av olika anledningar förefalla i viss mån tveksamt, huruvida en beskattning av papper bör komma till stånd. Beträffande de med den föreslagna beskattningen förenade olägenheterna har sålunda från branschorganisationernas sida bland annat

framhållits, att beskattningen skulle komma att drabba böcker och tidsskrifter samt emballage för alla slag av varor, däribland livsmedel. Då med den föreslagna relativt låga skattesatsen, 15 öre för kilogram, skatten allena obetydligt skulle komma att påverka prissättningen, torde de påtalade olägenheterna emellertid icke böra tillmätas avgörande betydelse. Kontrollstyrelsen förutsätter härvid, att skatten medgives slå genom i konsumentpriserna och att densamma sålunda icke skall bäras av näringslivet. — Beredningen har för sin del till frågan om skattens verkningar framhållit, att en beskattning av papper skulle medföra en önskvärd minskning av den inhemska förbrukningen av denna vara, varigenom ytterligare kvantiteter papper skulle frigöras för export. Detta skulle givetvis vara till gagn såväl för landet som — då världsmarknadspriserna betydligt överstiga priserna på hemmamarknaden — för den enskilde pappersfabrikanten. En måttlig pappersskatt synes sålunda icke verka rubbade på avsättningsförhållandena inom branschen, så länge full avsättning kan erhållas till tillfredsställande exportpriser. Därest mera väsentliga förändringar i dessa förhållanden skulle inträda, bör fördenskull frågan om beskattningens bibehållande ofördröjligen upptagas till behandling. Med hänsyn till vad sålunda anförts och då en pappersskatt, jämfört med övriga av kontrollstyrelsen handhavda skatter, icke torde komma att erbjuda större svårigheter av skatteteknisk art, finner kontrollstyrelsen sig kunna tillstyrka den föreslagna pappersbeskattningen. Denna bör givas klart provisorisk karaktär, lämpligen såsom i betänkandet föreslagits genom att beslutas för ett år i sänder. Då skattens fortbestånd på sätt angivits bland annat bör bedömas med beaktande av de vid varje tidpunkt aktuella exportpriserna, torde Kungl. Maj:t därjämte — i analogi med vad som gäller i fråga om margarinaccisen — böra erhålla riksdagens bemyndigande att, då anledning därtill föreligger, sänka skattesatsen eller suspendera skatten. — Pappersskatten skulle enligt beredningens beräkningar giva en intäkt av 48 miljoner kronor årligen. Kontrollstyrelsen finner det för sin del vara av värde, om en skatteintäkt av denna storleksordning kan erhållas genom beskattning av en enda varugrupp. Ett uttagande av indirekt skatt till motsvarande belopp inom annat varuområde skulle nödvändiggöra indragande under beskattning av ett flertal varugrupper — därav sannolikt åtskilliga, som kunde betecknas såsom mera oumbärliga. Genom en dylik utvidgning av det skattepliktiga varuområdet skulle skattekontrollen för visso i hög grad försvåras.

Kommerskollegium har erinrat om att i den finansplan, som fogats vid statsverkspropositionen till innevarande års riksdag hade en överbalansering av driftbudgeten för budgetåret 1948/49 med 500 miljoner kronor framhållits såsom önskvärd. Den nu föreslagna beskattningen av papper och papp utgjorde — jämte de redan fastställda skatterna på vissa särskilda varor och tjänster — led i strävandena att åstadkomma en sådan överbalansering. Det förtjänade i detta sammanhang framhållas, att det inflatoriska trycket icke syntes minska i den omfattning som konsumtionskatteberedningen avsett. Köpkraftsminskningen syntes nämligen genom statens egen pappersförbrukning och genom svårigheten att i alla fall övervältra den föreslagna skatten på konsumenterna icke komma att bli av beräknad omfattning. Emellertid syntes inkomstökningen av redan beslutade konsumtionsskatter icke vara tillräcklig utan nödvändiggöra uttagande av ytterligare skatt å konsumtionen. Ehuru kollegium funnit mycket vägande

invändningar ha framförts mot den föreslagna beskattningen, ansåge sig kollegium med hänsyn till nu rådande allvarliga ekonomiska läge ej kunna motsätta sig en beskattning av föreslagen art, därvid kollegium fäst särskilt avseende vid dess tillfälliga karaktär och vid den omständigheten att införandet av en allmän lågprocentig omsättningsskatt — vilket i och för sig syntes ha varit att föredraga — med hänsyn till redan beslutade konsumtionsskatter svåriligen kunde för närvarande vidtagas.

Statens priskontrollnämnd, som tillstyrkt beredningens förslag, har funnit sig böra fästa särskild vikt vid möjligheterna att genom den föreslagna beskattningen ernå besparingar i papperskonsumtionen. Nämnden ville emellertid ifrågasätta om icke med stöd av gällande pappersreglering ytterligare begränsningar i förbrukningen av papper skulle kunna åstadkommas på åtskilliga områden.

Såsom motivering för avstyrkandena av beredningens förslag om en pappersbeskattning ha olika skäl anförts. Sålunda har invänts bl. a., att en dylik beskattning icke komme att — såsom beredningen antagit — vare sig uppsuga befintligt köpkraftsoverskott eller minska papperskonsumtionen. I dessa hänseenden har *Sveriges grossistförbund* anført.

Motivet för den föreslagna skatten anges vara dels att i likhet med övriga nyligen beslutade varuskatter bidra till en begränsning av köpkraftsoverskottet, dels att minska konsumtionen av papper. Vad sistnämnda motiv beträffar må framhållas, att den förut i år beslutade skärpningen av ransoneringen av papper, vilken i de flesta fall blir mycket kännbar för förbrukarna av papper, knappast ger utrymme för ytterligare besparing därav. Det får därför antagas, att den enda verkan av skatten blir ökade utgifter för dem som använda papper. I den mån dessa ökade utgifter övervältras på allmänheten leder detta givetvis till en motsvarande minskning av köpkraftsoverskottet. Att märka är emellertid dels att statens egen pappersförbrukning torde motsvara minst $\frac{1}{3}$ av den totala konsumtionen av finpapper inom landet, och dels att en icke obetydlig del av kostnadsökningen av praktiska skäl icke torde kunna övervältras på allmänheten. På goda grunder kan man därför utgå från att köpkraftsminskningen endast blir en mindre del av de 48 milj. kr., som skatten beräknas inbringa, alltså ett relativt obetydligt belopp. I förhållande till det av Kungl. Maj:t nämnda totalbeloppet för de intäkter, som de ökade indirekta skatterna skulle giva, blir sålunda verkan av en eventuell pappersskatt synnerligen obetydlig.

Svenska pappersbruksföreningen har framhållit att beredningens uttalande, att en önskvärd ytterligare minskning av den inhemska förbrukningen av papper och papp skulle kunna ernås genom den föreslagna accisen, vore såtillvida en missuppfattning, som storleken av leveransen på svenska marknaden redan för närvarande reglerades genom statliga åtgärder och det i anslutning därtill träffade avtalet mellan bränslekommissionen och föreningen. Av denna anledning finnes sålunda icke något som helst skäl att tillgripa en skatt som ett instrument för att ytterligare begränsa konsumtionen, eftersom alla behövliga regleringsåtgärder kunde vidtagas på redan etablerade vägar. Beredningen uttalade vidare, att ge-

nom en dylik skatt den nuvarande prisspänningen mellan export- och hemmamarknadspriserna i viss omfattning skulle utjännas. Det vore beklämmande att konstatera, att en prisspänning, som uppstått till följd av myndigheternas egen politik, vilken inneburit ett upprätthållande i stort sett av 1941 års prisnivå för papper och papp genom en däremot svarande uppoffring från pappersindustriens sida och som sålunda direkt skapat denna spänning, nu av konsumtionsskatteberedningen användes som argument för införandet av en skatt. Logiskt sett borde väl resultatet i stället ha blivit ett förordande från beredningens sida av en frigivning av inlandspriserna för papper och papp, varigenom de ökade intäkter, som därigenom kunde tillföras industrien, automatiskt bleve föremål för beskattning och sterilisering genom gällande skatteförfattningar och den ifrågasatta nya lagen om allmän vinststerilisering. Genom att gå den väg som beredningen nu valt hade beredningen i själva verket ifrågasatt en diskriminering av pappersindustrien i förhållande till andra industrier på ett sätt, som måste framstå som direkt stötande mot all sund rättskänsla.

Statskontoret har ansett, att det icke vore möjligt att på den av beredningen föreslagna vägen nå en eftersträvad indragning av överflödigt köpkraft; resultatet av den föreslagna skatten syntes i stället bliva en inflationsfrämjande prisökning, som ytterst komme att drabba den minst penningstarka delen av befolkningen. *Statskontoret* har därjämte — såvitt angår skattens återverkningar på staten såsom förbrukare av papper — åberopat att om inköpsvärdet av det av staten förbrukade papperet uppskattningsvis beräknades till cirka 20 miljoner kronor per år, kunde merkostnaderna på grund av skatten beräknas till omkring 3,5 miljoner kronor; av sistnämnda belopp återginge dock 3 miljoner kronor till statsverket i form av skatteinkomster och 0,5 miljoner kronor komme att utgöra verklig kostnadsstegring på grund av ökade lagringskostnader m. m. för förädlingsindustrien.

Vidare har mot beredningens förslag invänts, att en pappersbeskattning — som enligt beredningens förslag skulle slå igenom i konsumentpriserna — komme att i stor utsträckning drabba oundärliga varor. I denna fråga har *handelskammaren i Göteborg* framhållit, att finansministerns uttalande i samband med planläggningen av den konsumtionsbeskattning, som nu hölle på att genomföras, gäve vid handen, att en beskattning av livsmedel och vissa andra oundärliga varor icke borde tillgripas. *Handelskammaren* kunde icke finna annat än att det nu föreliggande skatteförslaget i väsentliga delar strede mot detta finansministerns uttalande. Såsom framginge av de vid förslaget fogade utredningarna skulle en skatt av det slag som utredningen förordat omedelbart komma att påverka livsmedelspriserna och priserna å en mängd oundärliga varor som hade papper eller papp till utgångsmaterial. Beredningen hade också med tanke härpå i sin skrivelse åberopat riksdagens ställningstagande till drivmedelsbeskattningen såsom ett skäl för frångående av principen att konsumtionsbeskattningen endast

skulle drabba umbärliga varor. Att man beträffande ett viktigt område frångått principen om beskattningens läggande endast å umbärliga varor, syntes handelskammaren icke utgöra något skäl för att utvidga beskattningen till nya områden, där den utan tvekan komme att medföra prisförhöjningar på en mångfald oundärliga varor. Med användandet av en dylik argumentering skulle man ju kunna motivera en konsumtionsbeskattning på snart sagt vilka viktiga varor som helst.

Skånes handelskammare har anfört.

Mot den föreslagna accisen talar enligt handelskammarens mening särskilt den omständigheten, att papper och papp användes som råvara eller förpackning för en stor mångfald varor. Accisen kan till följd härav, trots att den drabbar endast två varuslag, papper och papp, knappast anses utgöra en form för punktbeskattning. Den kommer nämligen att verka kostnadsfördyrande inom praktiskt taget varje område av näringslivet inom såväl produktionen som distributionen. Handelskammaren inskränker sig till att peka på vissa mera betydelsefulla områden, där sådana verkningar komma att uppstå, bl. a. träffas jordbruket. Sålunda distribueras sådana förnödenheter som spannmål, fodermedel, utsäde, rotfrukter och gödning merendels förpackade i pappersemballage och påverkas därför av skatten. Kostnadsökningarna för dessa varuslag, som för övrigt även drabbar skördegarn, komma själfvallet att belasta jordbrukets priskalkyl, varigenom skatten kommer att influera å jordbrukets prissättning. De största verkningarna komma emellertid att framträda i fråga om rena konsumtionsvaror, särskilt inom livsmedelsområdet, där pappersemballage i stor utsträckning användes som förpackning. Som av pappersbruksföreningen påpekats hänför sig icke mindre än närmare en tredjedel av hela papperskonsumtionen till livsmedelsemballage eller sådant emballage, där en kostnadsökning direkt eller indirekt kommer att påverka livsmedelspriserna. Även priserna å andra konsumtionsvaror än livsmedel komma att påverkas. Exempel härpå erbjuder skodon ävensom tvättmedel. Särskild uppmärksamhet förtjänar det förhållande, att åtskilliga byggnadsmaterial komma att drabbas av skatten såsom cement, takpapp, tapeter och linoleum. Den ökning av byggnadskostnaderna, som accisen kommer att förorsaka, står i dålig överensstämmelse med den politik, som statsmakterna eljest tillämpa på detta område, vilken går ut på subventionering av bostadsproduktionen. Handelskammaren vill i detta sammanhang erinra om, att den statliga bostadspolitiken å sin tid ansågs motivera att impregnerat byggnadspapp, inklusive takpapp, undantogs från den allmänna omsättningsskatten. Det kan nämnas, att även skördegarn och papperssäckar voro befriade från omsättningsskatt.

Handelskammaren har sökt från ett antal ledande industriföretag införskaffa uppgifter om, vad accisens införande skulle för respektive företag betyda i kostnadshänseende. Därvid har inhämtats, att exempelvis cementindustrin, som använder papperssäckar som förpackning till en sammanlagd kvantitet av ca 6 700 ton om året, skulle få vidkännas en kostnadsökning om ca 1 miljon kronor. För sockerindustrin, vars årliga papperskonsumtion belöper sig till ca 8 000 ton, skulle motsvarande kostnadsökning uppgå till ca 1,2 miljoner kronor. För superfosfatindustrin, som har en pappersförbrukning av 4 500 ton, skulle kostnadsökningen komma att uppgå till närmare 700 000 kronor. För skördegarnstillverkningen, vilken svarar för en kvantitet av 6 000 ton, blir kostnadsökningen 900 000 kronor. För takpappsindustrin kommer skatten att nödvändiggöra en prishöjning av ca 1 krona per rulle takpapp, vilket innehär en höjning med 4 å 5 procent. Mot-

svarande prishöjningar skulle bli för skördegarn 10 procent och för rotfruktssäcker av spinnpapper 7 à 8 procent.

Sveriges grossistförbund har uttalat, att den obetydliga köpkraftssterilisering, som en pappersskatt skulle innebära, givetvis borde vägas mot de olägenheter, som pappersskatten kunde komma att medföra. Att dessa bleve mycket betydande vore uppenbart. Papper hade numera blivit en oundgänglig vara i det dagliga livet och intoge en nyckelposition i både produktion och distribution. Bristfälligt emballage ledde lätt till varuförstörelse. En försämring av emballaget för transportförpackningar vore för övrigt icke genomförbar med hänsyn till järnvägens ansvarsbestämmelser. Ur hygienisk synpunkt spelade ordentligt emballage en stor roll. Över huvud syntes det egenomligt att dessa och andra skadeverkningar på distributionen icke av beredningen gjorts till föremål för närmare utredning. Till mycket betydande del användes papper såsom emballage för livsmedel. Skulle de ökade kostnaderna härför belasta livsmedlen, fördyrades desamma med ca 20 miljoner kronor. En inom Sveriges kolonialvaru-engrossisters riksförbund gjord uppskattning gäve vid handen att om pappersskatten genomfördes komme enbart sådana varor som mjöl, socker och kaffe att fördyras med flera miljoner kronor.

Landsorganisationen i Sverige har framhållit, att landsorganisationen icke önskade resa några principiella invändningar mot en skärpt beskattning av oundgängliga varor och tjänster. Det syntes uppenbart, att en beskattning av papper även skulle drabba en lång rad varor, som måste anses som ur olika synpunkter oundgängliga. Återverkningarna på livsmedelspriserna syntes bli ofrånkomliga även om en viss sänkning av den nuvarande emballagestandarden kunde genomföras utan allvarligare olägenheter.

Svenska typografiförbundet m. fl. ha anfört, att beredningen syntes anse att trycksaker och pappersemballage hörde till oundgängliga varor, vilket emellertid vore en fullständig missuppfattning, ty näringslivet och samhället kunde icke i vår tid undvara dessa varor. Hur skulle t. ex. den direkta beskattningen kunna klaras utan deklaraionsblanketter och debetsedlar? Givetvis funnes det trycksaker av större eller mindre angelägenhetsgrad. Och om förslaget avsåge att lägga skatt på mera oundgängliga trycksaker, så hade måhända icke starkare erinringar kunnat göras, men att lägga skatt på papper till facklitteratur, vetenskapliga tidskrifter, facktidningar, läroböcker för undervisning och böcker för folkbildningsarbetet innebure ett uppenbart hämmande av den kulturella utvecklingen, som staten borde stödja och icke stjälpa. Böckerna vore redan nu i allmänhet så dyra, att flertalet arbetare icke hade råd att köpa dem. Folket i Bilds och andra bokförlags berömvärda strävan att genom billiga bokserier få ut goda böcker i arbetar- och småfolkshemmen hade avsevärt hämmats genom pappersransoneringen, och om den föreslagna skatten genomfördes, restes nya hinder för denna kulturfrämjande verksamhet.

Vad särskilt angår frågan, huruvida den genom en pappersbeskattning uppkommande merkostnaden borde slå igenom i konsumentpriserna, har *Stockholms handelskammare* anfört.

Beredningen har förordat, att den merkostnad, som drabbar pappersbranschen genom en beskattning, skulle slå igenom i konsumentpriserna. *Handelskammaren* anser sig böra särskilt påpeka, att kostnadsstegringarna måste bli större än vad som direkt svarar mot en skatt av 15 öre per kilogram. Vid bearbetning av det skattepliktiga, obearbetade papperet uppstår betydande spill — när det gäller böcker inträffar det ju dessutom ofta, att stora delar av upplagorna bli osålda — varjämte den prishöjning, som direkt svarar mot skattens storlek, i sin tur föranleder ökade kostnader, t. ex. för lagring, krediter och försäkringar. Härtill kommer, att det måste bli utomordentligt vanskligt att bestämma, med vilka belopp priserna i anledning av pappersskatten skola få höjas för olika artiklar, i vilka papper ingår direkt eller såsom emballage. Att misstag och ojämnheter härvidlag äro ofrånkomliga är med ledning av erfarenheterna från annat priskontrollarbete uppenbart.

I åtskilliga fall torde det knappast kunna påräknas, att skatten kommer att slå igenom. Det finns företag, som använda 100-tals ton papper om året för internt bruk: för egna blanketter, reklamtryck, fraktsedlar etc. Det torde icke kunna förväntas, att prismyndigheterna alltid komma att godtaga prisförhöjningar genom dylika till företagens allmänna omkostnadskonto hänförliga kostnadsökningar. Icke heller torde skatten kunna slå igenom, när det gäller sådana trycksaker som spårvagnskvitton, entrébiljetter av olika slag, fraktsedlar och paragonnotor etc.

Det torde därför utan överdrift kunna påstås, att de 48 miljoner kronor, som skatten beräknas komma att ge, ingalunda komma att helt och hållet tagas ut av den köpande allmänheten och sålunda icke till hela sitt belopp verka uppsugande på köpkraften. En icke ringa del av beloppet kommer säkerligen att få betalas genom minskning av företagens rörelseresultat.

Skånes handelskammare har framhållit, att beredningen utgått ifrån, att merkostnaderna för pappersbeskattningen skulle slå igenom i konsumentpriserna. I många fall komme så otvivelaktigt att bli fallet. I stor utsträckning komme accisens prishöjande verkan t. o. m. att bli icke oväsentligt större än vad som motsvarade skattebeloppet. Sålunda komme accisen — på sätt alltid vore fallet när det gällde varuskatter, som uttoges å ett tidigt fabrikantled — att bli starkt ackumulativ, då den slutligen träffade den, som avsåges att ytterst svara för densamma, nämligen konsumenten. Därtill komme att när skatten lades till andra kostnadsökningar, vilka hittills icke varit av den storleksordning, att de var för sig eller tillhoppa kunnat åberopas till stöd för krav på prishöjning och därför ännu icke kommit till uttryck i höjda priser, det kunde förväntas, att skatten komme att utlösa å samtliga kostnadsfaktorer grundade aktioner för ökade priser, vilka icke kunde av priskontrollnämnden avvisas. Å andra sidan vore emellertid att märka, att accisen i ett icke ringa antal fall, där kostnadsökningen för den enskilde företagaren icke bleve av den storleksordning, att den bleve av omedelbar betydelse för priset, icke komme att slå igenom i kon-

sumentpriserna, i varje fall icke annat än på lång sikt. Handelskammaren tänkte härvid på den accis, som komme att vila på omslagspapper inom detaljhandeln och skrivpapper för kontorsändamål. I dessa fall måste accisen bäras av vederbörande näringsföretag själva och bleve då en skatt icke på konsumtionen utan på näringslivet.

Vidare har *handelskammaren i Göteborg* framhållit, att i de fall då t. ex. papper användes för förpackning av dyrbara industrivaror, där alltså emballagekostnaden utgjorde endast en bråkdel av varans slutliga pris, vore en omräkning av priset med hänsyn till pappersskatten utesluten. I dessa fall bleve alltså resultatet, att skatten komme att uttagas hos tillverkaren av industrivarorna som på grund därav finge sin vinst minskad. Detta i sin tur komme att medföra en minskning i de ordinarie skatteintäkterna från de företag som på så sätt komme att erlägga pappersaccisen.

Sveriges grafiska industriförbund har understrukit, att hänsyn måste tagas till samtliga med skatten förenade kostnader, alltså — förutom skattebeloppet på det i den färdiga varan ingående papperet — även till skatten på vid produktionen uppkommande pappersspill, till ökade lagrings-, ränte-, försäkrings-, provisions-, rabatt- och kreditkostnader och dylikt samt till förluster genom att delar av upplagor, t. ex. av böcker, tapeter och dylikt ej bleve sålda. Att därvid kalkyltekniska svårigheter komme att uppstå vore givet.

Sveriges köpmannaförbund har anfört, att förbundet förutsatte dels att de av beskattningen föranledda och detaljhandeln drabbande prisökningarna finge helt slå igenom i konsumentpriserna dels ock att — på sätt förbundet tidigare framhållit — den del av detaljhandeln som saluförde papper och papp samt varor av papper och papp finge efter beskattningens genomförande behålla oförändrad handelsmarginal.

Sveriges grossistförbund har ansett, att det vore nödvändigt att klara direktiv lämnades priskontrollnämnden att de av skatten föranledda ökade kostnaderna finge, i den utsträckning praktiska skäl gjorde det möjligt, helt övervältras på allmänheten. Utan sådana direktiv syntes, att döma av hittillsvarande erfarenheter från priskontrollnämndens verksamhet, risk föreligga att skatten eljest komme att i viss utsträckning belasta näringslivet.

Slutligen har *statens priskontrollnämnd* gjort följande uttalande.

Nämnden ansluter sig till beredningens ståndpunkt att den merkostnad som till följd av beskattningen drabbar pappersbranschen bör slå igenom i priserna. De av de höjda priserna å papper föranledda kostnadsökningarna synas vidare normalt böra slå igenom i priserna till konsument. Nämnden vill på denna punkt hänvisa till vad bevillningsutskottet i sitt den 19 februari 1948 dagtecknade betänkande (nr 8) med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 5 med förslag till förordning om särskild automobilskatt m. m. uttalat. Utskottet underströk därvid att, därest de ifrågavarande skatteskräpningarna genomfördes, de ökade kostnaderna för transportväsendet, handeln och näringslivet i övrigt givetvis borde slå igenom i konsumentpriserna. Utskottet förutsatte sålunda att statens priskontrollnämnd beaktade detta och endast i sådana fall där vinstmarginalen i något led inom

produktionen eller distributionen vore större än vad som kunde anses skäligt borde övervältringen av skatteskärpningarna begränsas.

Utskottet har sålunda avsett att de av skatteskärpningarna direkt föranledda kostnadsökningarna böra slå igenom i konsumentpriserna. Av uttalandet framgår emellertid att något hinder icke uppställts mot att beskära vinstmarginalen i de fall då densamma befinner sig större än vad som kan anses skäligt. Enligt nämndens mening synes den av utskottet angivna principen böra gälla även vid genomförandet av en beskattning av papper.

Vad beträffar bestämmandet av handels marginaler efter genomförandet av en pappersbeskattning synes denna fråga böra behandlas enligt av nämnden tidigare angivna riktlinjer. Sålunda bör i princip höjning av priserna i de olika handelsleden medgivas med högst de belopp som svara mot skatteökningen i varje särskilt fall. Detta innebär således att skatteskärpningarna icke i och för sig föranleda tillstånd till ökning av handelsmarginalerna uträknade i kronor och ören. Därest i särskilda fall marginalförbättring på grund av otillräcklig kostnadstäckning anses nödvändig, bör frågan därom bedömas med beaktande av de speciella förhållandena i varje särskilt fall.

Vad beträffar den ökning av emballagekostnaderna som skulle inträda vid en pappersbeskattning framgår av det föreliggande utredningsmaterialet att en beskattning enligt beredningens förslag skulle betyda en ökning av livsmedelshandels kostnader för emballage med 15—20 procent. Inom speceri- och mjölkhandeln uppgår emballagekostnadernas ökning i förhållande till omsättningen till omkring 0,1 procent. Även inom andra branscher torde kostnadsökningen på denna punkt vara relativt obetydlig. Den angivna kostnadsökningen är emellertid beräknad under förutsättning av oförändrad förbrukning av emballage. Med hänsyn till rådande uppenbara slöseri med omslagspapper och annat emballage, vilket av beredningen också understrykes som ett skäl för genomförandet av en pappersbeskattning, anser nämnden emellertid att compensation för ökade emballagekostnader över huvud icke bör lämnas utan den inträdda prisfördyringen bör kunna motvägas av en minskning i förbrukade kvantiteter. Beskattningen kommer därigenom att medverka till att sparsamhet iakttages beträffande emballage. Denna princip synes böra tillämpas på alla de områden — sålunda även inom industrien — där möjlighet till besparingar i emballageförbrukningen föreligger.

Mot beredningens förslag har vidare invänts, att en beskattning av papper skulle verka ojämnt samt medföra rubbningar i avsättningsförhållandena och åstadkomma snedvridningar inom produktionen. I detta avseende har *Stockholms handelskammare* anfört, att en viktbeskattning av papper och papp komme att verka mycket ojämnt med hänsyn till de skattepliktiga varornas högst varierande värde och olika användningsändamål. Papperspriset vore ofta av dominerande betydelse för slutprodukts pris, medan i andra fall för vissa högförädlade produkter papperspriset representerade en relativt ringa del. För framställning av vissa enklare emballage och trycksaker komme skatten att verka direkt prohibitivt. I en billig bok representerade papperskostnaden en väsentlig del av priset; i en dyr bok vore papperskostnaden däremot av mindre betydelse. Skatten komme att särskilt tynga de billigare böckerna, såsom läroböcker och för den breda publiken avsedda verk. Priset på böcker, som inginge i av vissa förlag utgivna billiga serier,

måste enligt uppgift icke oväsentligt höjas. All erfarenhet visade, att en prissättning, som icke vore ekonomiskt riktig, ledde till snedvridningar inom produktion och distribution. Om en pappersskatt infördes med ett efter vikt utgående enhetligt belopp, komme detta att leda till en mycket hård belastning av papper för vissa användningsändamål, medan skatetrycket bleve väsentligt mindre i andra fall. Detta förhållande komme säkerligen att föranleda åtgärder, vilka komme att i sin mån ytterligare markera den snedvridning av det ekonomiska livet, som föranletts av priskontrollen och andra vidtagna regleringsåtgärder.

Skånes handelskammare har uttalat att en punktbeskattning av olika, tämligen på en slump utvalda nödvändighetsvaror omöjligt kunde låta sig väl förena med en rationell beskattning. Verkningarna av sålunda lagda konsumtionsskatter kunde nämligen ofta icke på förhand bedömas. Sannolikheten talade för att införandet av dylika skatter komme att medverka till en ökad snedvridning av såväl konsumtion som produktion och därigenom få skadliga följder för näringslivet. De prisstegringar, som komme att bli följden av sådana skatter komme dessutom i sin tur att ge upphov till inflatoriska impulser över ett vidsträckt fält och därmed motverka sitt eget syfte. Vidare komme en papperssaccis att medföra en ensidig och kännsbar kostnadsbelastning å papper och papp i den konkurrens, som rådde mellan dessa produkter å ena sidan och andra icke skattebelagda material å andra sidan vilka användes för samma ändamål. Sådan konkurrens förelåge exempelvis mellan takpapp och andra takbeläggningsmaterial såsom eternit, tegel och plåt och mellan pappers- och pappemballage och emballage av jute, trä eller plåt. Liknande konkurrens rådde mellan tapeter och målning. Det vore att märka, att den ofta påtalade stegringen av pappersförbrukningen på många områden medfört kostnadsbesparingar för näringslivet och för folkhushållet och även gjort överflödig en eljest erforderlig import av utländska råvaror, vilken skulle ha tårt på vår knappa behållning av utländska valutor. Den starkt ökade papperskonsumtionen i landet vore sålunda ingalunda utslutande ett uttryck för slöseri utan tillgodosåge i stor utsträckning ändamål, mot vilka ur nationalekonomisk synpunkt befogade invändningar icke kunde göras. Slutligen medförde skattens utformning som viktskatt att den komme att drabba ytterst ojämnt, då tyngre och billigare sorter belastades hårdare än bättre kvaliteter. I vissa fall komme skatten att belöpa sig till ej mindre än närmare 50 procent av varupriset.

Landsorganisationen i Sverige har understrukit, att en generell pappersbeskattning drabbade olika papperssorter med ojämnta procentbelopp och hade en tendens att missgynna de billiga standardsorterna. Vissa konsekvenser för produktionens sammansättning kunde sålunda befaras.

Kooperativa förbundet har framhållit, att en skattesats av 15 öre per kilogram vore av sådan storleksordning, att det funnes anledning att noggrant överväga verkningarna av densamma. Genom att skatten skulle tagas ut såsom viktskatt och icke såsom värdeskatt drabbades olika slag av papper och papp på ett synnerligen olikartat sätt. Prisökningen för wellpapp skulle

uppgå till närmare 50 %, för 60 g journalpapper till ca 35 %, för påspapper till ca 30 %, för oblekt kraftpapper till drygt 25 % och för behandlad hårdpapp till ca 15 %. Skattesatserna vore sålunda procentuellt sett mycket skiftande och i allmänhet förhållandevis höga. Redan det förhållandet att en dylik högt tilltagen skatt drabbade de billiga produkterna hårdare än de dyrare borde inge betänkligheter. Man kunde heller icke utesluta möjligheten av att sådana förskjutningar i efterfrågan kunde inträda, vilka icke vore önskvärda i nuvarande försörjningsläge. Priset på träfiberplattor skulle exempelvis bli relativt förmånligare i jämförelse med de närmast konkurrerande pappprodukterna förhydningspapp och grålumppapp, vilka skulle undergå en rätt avsevärd procentuell prisstegring. För att helt eliminera eller i varje fall avsevärt mildra de ogynnsamma biverkningarna av en accis på papper och papp, vore det i själva verket nödvändigt att accisen sattes till ett avsevärt lägre belopp än beredningen föreslagit, enligt förbundets mening högst 5 öre per kilogram.

I vissa remissyttranden har särskilt framhållits, att en pappersbeskattning skulle kunna leda till svårigheter för exporten av papper.

Stockholms handelskammare har i denna del anfört, att då Sverige upprätthölle en viss traditionell import av papper — t. ex. från England, Holland och Belgien, som samtidigt vore stora avnämrländer för svenskt papper — kunde det antagas, att avgiftsbeläggningen av importen till Sverige komme att utlösa motåtgärder med avseende å export till ifrågavarande länder. Över huvud taget syntes det olämpligt, att ett land, som vore så utpräglat pappersexporterande som Sverige, vidtoge beskattningsåtgärder i fråga om den inhemska konsumtionen av papper, vilka logiskt krävde en beskattning jämväl av importen av denna vara.

Skånes handelskammare har ansett det vara en i och för sig absurd tanke, att vårt land — en av världens ledande exportländer i fråga om papper — skulle på den egna hemmamarknaden gå i spetsen med att beskatta konsumtionen av denna vara. Det vore nämligen fara värt, att exemplet manade till efterföljd i våra avnämrländer och att pappersaccis infördes även där med den påföljd, att förbrukningen av papper i dessa länder minskades. Detta skulle i sin tur leda till menliga verkningar för vår pappersexport och bli till skada för vårt land. Den omständigheten, att utredningen till stöd för förslaget åberopade, att man i Danmark beskattade papper och papp, vore ett talande uttryck för, hur i ett land införda skatteformer kunde i andra länder tagas till intäkt för införande av samma skatter därstädes. Exemplet från Danmark funne handelskammaren för övrigt mindre lyckligt valt, då Danmark i motsats till Sverige vore för sin försörjning med hithörande produkter väsentligen beroende av importen utifrån.

Vidare har *svenska pappersbruksföreningen* anfört.

Den viktiga omständigheten, att Sverige är ett pappersexporterande land av betydelse, har icke uppmärksamrats av beredningen. På annat sätt kan ej förklaras den likgiltighet, med vilken beredningen omnämmer de invändningar, som framförts från branschhåll. Förhållandet framgår även ge-

nom omnämmandet av våra grannländer. Sålunda framhålles, att Danmark infört beskattning på papper och papp, medan Norge icke uttager någon dylik skatt. Man förbiser emellertid att härav draga den självklara slutsatsen, att Norge som ett pappersexporterande land icke funnit det för enligt med sina intressen att beskatta papper och papp, under det att Danmark, som ej är självförsörjande på området utan tvingas importera stora kvantiteter, gått den andra vägen.

Enligt föreningens mening vore det ytterligt betänkligt att ensidigt utsetta en för Sveriges utrikeshandel så viktig bransch som pappersindustrin för de konsekvenser, som eventuellt kunna bli en följd av en pappersaccis. Sverige intager f. n. en förgrundsställning som papperskonsumerande land och upprätthåller därjämte en betydande export, som enbart under fjolåret tillfört landet närmare 450 miljoner kronor i utländska valutor. Erfarenheten torde ha givit vid handen, att åtgärder av tullpolitisk och liknande art, som vidtagas i ett land, sällan bliva ensidiga utan giva upphov till liknande motåtgärder i utlandet. Den föreslagna pappersaccisen är just en sådan åtgärd, som kommer att uppmärksammas på våra exportmarknader och som mycket lätt kan stimulera till införandet av importavgifter på svenskt papper och papp, vilket kan medföra förödande verkningar för vår framtida export. Det torde vara tillfyllest att erinra om de importkontingenter för papper resp. pappersvaror till Sverige, som förefinnas i löpande handelsavtal med England, Holland och Belgien. En pappersaccis i Sverige skulle i dessa länder säkerligen direkt utlösa liknande åtgärder. De tre länderna i fråga togo före kriget närmare hälften av Sveriges totala export av papper och papp och tillhöra alltså våra mest betydande avnämare.

Statens bränstekommission har uttalat, att man säkerligen icke, därest accis lades på importerat papper, borde förringa faran av en reciprok behandling i utlandet av svensk pappersexport.

I yttrandet från *svenska typografförbundet m. fl.* har framhållits risken för skadliga återverkningar på arbetsmarknaden genom en pappersbeskattning. Enligt vad i yttrandet omnämnts hade de grafiska facken tidigare fått vidkännas pappersransonering, som vidtagits för att genom ökad export av papper och pappersmassa skaffa landet dollarvaluta. Genom pappersransoneringen hade pappers- och papptilldelningen till de grafiska facken nedbringats till $\frac{2}{3}$ av 1946 års förbrukning. Härigenom hade redan över 600 personer fått lämna sina anställningar på grafiska företag. Ytterligare avskedanden torde komma att äga rum när de vid ransoneringens början inneliggande papperslagren blivit förbrukade. En så stor fördyring av trycksaker, som den föreslagna pappersaccisen skulle medföra, komme att avsevärt minska produktionen och medföra ytterligare driftsinskränkningar inom typograf-, bokbindare- och litografförbunden.

I vissa remissyttranden har framhållits, att de ytterligare statsintäkter som erfordrades för budgetens överbalansering lämpligare kunde anskaffas på annat sätt. Sålunda har i flera fall från de enskilda organisationernas sida ifrågasatts ett återinförande av den allmänna omsättningsskatten i oförändrad eller modifierad form. *Stockholms handelskammare* har anfört i denna fråga.

Handelskammaren har vid olika tillfällen av principiella skäl avvisat tanken på särskilda skatter på vissa speciella varor och i stället föreslagit att den indirekta varubeskattningen utformas som en allmän omsättningsskatt å detaljhandeln med så få undantag som möjligt och utgående efter en måttlig, enhetlig skattesats. Det nu föreliggande förslaget till särskild skatt å papper och papp har ytterligare bestyrkt handelskammaren i dess principiella uppfattning. Den föreslagna pappersskatten är till sina verkningar ytterst svåröverskådlig och den kommer — hur den än utformas — att i praktiken leda till ojämnheter och rubbningar av olika slag. Möjligheterna för övervältring av skatten te sig också i nuvarande prisbundna samhälle ytterst varierande. Den kan med andra ord aldrig fylla kravet på en rättvis skatt. En måttlig, allmän omsättningsskatt å detaljhandeln medför icke några sådana konsekvenser, som här anförts. En dylik skatt fyller bättre än varje annan form av beskattning syftet att suga upp köpkraftsoverskottet. En punktbeskattning innebär endast en omväg för uppnående av målet, vilken aldrig kan bli effektiv och alltid måste medföra olägenheter av olika slag.

Vidare har *kooperativa förbundet* anfört följande.

Den av förbundet ifrågasatta 5-öresskatten, som totalt skulle ge drygt 20 miljoner kr., vore ur kontrollsynpunkt enklare än den av beredningen föreslagna och skulle därtill medföra väsentligt mindre olägenheter med hänsyn till produktions- och avsättningsförhållanden. Den skulle heller icke, till skillnad från den av beredningen föreslagna utformningen, te sig stötande ur rättvisesynpunkt.

Därmed skulle emellertid mindre än hälften av de skatteintäkter ernås, som ytterligare fordras utöver redan beslutade konsumtionsskatter. Eftersom en konsumtionsbeskattning av den erforderliga storleksordningen under alla förhållanden måste i betydande grad drabba även icke umbärliga livsmedel, och eftersom det ur konsumentens synpunkt icke kan ha någon avgörande betydelse vilka livsmedel som drabbas, så länge det icke är fråga om ur folkhälsosynpunkt viktiga varor, vill förbundet föreslå att återstående belopp toges ut genom en *sockerskatt*. En skatt, uppgående till 10 öre per kg socker, skulle ge ca 22 miljoner kr. Eftersom sockret tillhör de billigare livsmedlen och eftersom en mindre begränsning av sockerkonsumtionen — som eventuellt skulle kunna bli följderna av en beskattning — icke har någon skadlig effekt för folkhälsan, lär några principiella betänkligheter knappast kunna resas mot en dylik beskattning i nuvarande läge. Å andra sidan vore en sådan skatt utomordentligt lätt att administrera; den skulle i själva verket icke medföra några egentliga kontrollkostnader, därast den toges ut på tillverkningsstadiet resp. vid införseln. Möjligen kan invändas, att en dylik skatt på allt socker, skulle innebära en dubbelbeskattning av konfektyrer. Någon avgörande betydelse synes emellertid en sådan invändning icke kunna ha eftersom dubbelbeskattningen skulle träffa en lyxkonsumtion utan värde ur folkhälsosynpunkt.

Förbundet vill därjämte framföra ett mer principiellt önskemål beträffande konsumtionsbeskattningen. Den nu tillämpade punktbeskattningen är utan tvivel en form för indirekt beskattning, som utan mer vägande invändningar kan accepteras, så länge det är möjligt att inskränka den till lyxkonsumtionens område. Då den emellertid måste utsträckas till så viktiga varor som drivmedel och papper för att via dessa drabba icke umbärliga livsmedel och andra konsumtionsvaror medför den allvarliga olägenheter. Såsom förbundet framhöll i sitt yttrande över drivmedelsbeskatt-

ningen kommer den att drabba olika varor och olika konsumtionsorter på ett ojämnt och i vissa avseenden ganska godtyckligt sätt. Verkningarna av en dylik beskattning på produktions- och avsättningsförhållandena äro synnerligen svåra att överblicka; det synes emellertid klart att icke önskvärda rubbningar inom produktion och distribution svårligen kunna undvikas. Då sannolikheten talar för att en betydande överbalansering av driftbudgeten kommer att krävas under flera år framåt vill förbundet därför allvarligt ifrågasätta, huruvida det icke vore lämpligare att till ett kommande år delvis ersätta punktbeskattningen på nödvändighetsvaror med en synlig, lågprocentig omsättningsskatt lagd på produktionen och i vissa fall på partihandeln. Redan då den allmänna omsättningsskatten infördes framhöll förbundet att dess uttagande av detaljhandeln skulle komma att medföra stora svårigheter ur kontrollsynpunkt. Erfarenheten bekräftade riktigheten av denna förutsägelse. Förbundet framhöll såväl vid detta tillfälle som i senare skrivelser att ett förläggande av skatten till tidigare led inom produktions- och distributionskedjan vore att föredra, bl. a. med hänsyn till att det färre antalet skattskyldiga måste komma att underlätta en tillfredsställande kontroll. Denna uppfattning hyser förbundet alltjämt. Det är emellertid uppenbart, att införandet av en dylik skatt bör föregås av en utredning, avsedd att inge förslag beträffande skattens utformning och omfattning samt formerna för kontrollen. Då en sådan utredning kan bli tidskrävande förefaller det lämpligt att redan nu, såsom en beredskapsåtgärd, tillsätta en kommitté för att utreda formerna för en eventuell framtida omsättningsskatt av här antytt slag.

Statens priskontrollnämnd har framhållit, att nämnden särskilt tagit fasta på den föreslagna beskattningens pappersbesparande syfte. Från denna utgångspunkt ville nämnden ifrågasätta huruvida icke en beskattning av annonser skulle kunna genomföras jämsides med den föreslagna pappersbeskattningen. Nämnden, som icke ansåge sig böra närmare ingå på utformningen av en dylik beskattning, ville här endast framhålla att en sådan skatt i sin mån skulle kunna leda till en begränsning av det utrymme som för närvarande i tidningar och tidskrifter upptoges av annonser och därmed till besparingar i konsumtionen av papper, samtidigt som den ur statsfinanssiell synpunkt skulle verka som kompensation för undantagandet av vissa periodiska publikationer från området för pappersbeskattning.

Slutligen må nämnas, att *svenska pappersbruksföreningen* i sitt remissyttrande lämnat vissa upplysningar rörande leveranserna av pappersmassa, papp och papper till den inhemska marknaden samt angående den inverkan en pappersbeskattning kunde komma att få på dessa leveranser. Föreningen har i detta hänseende anfört följande.

Med hänsyn till den mångfald viktiga behov, som nödvändigtvis måste täckas, ha synnerligen ingående utredningar och förhandlingar pågått sedan tidigt under hösten 1946 i syfte att säkerställa en så rättvis reglering som över huvud taget är möjlig. Frågan har även varit föremål för en särskild utredning inom folkhushållningsdepartementet. Förhandlingar ha därefter upptagits mellan bränslekommissionen och föreningen, och mycket ingående regleringar på olika områden av papperskonsumtionen ligga redan praktiskt taget färdiga. Då beredningens förslag enligt föreningens

uppfattning innebär ett allvarligt hot mot industriens framtida avsättningsmöjligheter, har föreningen sett sig nödsakad meddela Kungl. Maj:t, att föreningens biträdande av regleringsavtalet med bränslekommissionen förutsätter, att någon pappersaccis icke blir införd. Skulle så ske, anser sig föreningen följaktligen obunden av avtalet och berättigad träffa däremot svarande dispositioner. Därutöver må tilläggas, att cellulosa- och trämasseföreningarna, vilka anse, att det icke längre förefinnes någon anledning för dem att taga på sig stora ekonomiska uppoffringar för att säkerställa den nuvarande pappersprisinivån på svenska marknaden, i händelse en accis skulle införas, ävenledes i sitt nu föreliggande avtalsförslag med pappersbruken förbehållit sig fria händer. Ett införande av en accis skulle i sådant fall kunna skapa ett fullkomligt kaos på produktions- och försörjningsområdet i Sverige. Det torde vara överflödigt att orda närmare om de konsekvenser, som kunna uppstå, och vi skulle föreställa oss, att bränslekommissionen på denna punkt skulle kunna ge mycket ingående och klara besked med dess kännedom om de förhandlingar, som föregått nu föreliggande avtalsförslag och dess kunskap om alla de svårigheter, man har måst lösa för att komma till detta resultat.

Statens bränslekommission har anfört, att kommissionen och pappersbruksföreningen i avtal den 31 mars 1947 träffat överenskommelse om att utleveranserna för hemmamarknaden under år 1947 icke finge överskrida 465 000 ton. Såsom förutsättning för avtalet gällde, att tidigare fastställda stoppriser för dylika leveranser skulle bibehållas och att industrien skulle få uttaga fria exportpriser. De faktiska utleveranserna för hemmamarknaden uppgingo under året till 456 000 ton. Kommissionen hade år 1948 fört förhandlingar med pappersbruksföreningen om att utleveranserna under år 1948 skulle ytterligare begränsas. Kommissionen hade lyckats genomföra en begränsning av utleveranserna av papper för hemmamarknaden från ca 530 000 ton år 1946 till 456 000 ton år 1947, och kommissionen hade skäl antaga, att de under år 1948 förda förhandlingarna, som de dittills bedrivits, skulle leda till avtal, varigenom utleveranserna under år 1948 skulle kunna nedbringas till cirka 400 000 ton. Kommissionen kunde sålunda rent erfarenhetsmässigt framhålla, att de åtgärder kommissionen dittills vidtagit i konsumtionsbegränsande syfte visat sig effektiva. I detta sammanhang funne kommissionen sig icke kunna underlåta att omnämna, att vid de nyssnämnda förhandlingarna under hand av pappersbruksföreningen antytts för kommissionen, att, om avtal skulle komma till stånd, innan frågan om beredningens förslag slutligen avgjorts av riksdagen, föreningen måste reservera sig för en omprövning av avtalsfrågan i händelse förslaget antoges. Konsekvensen av en dylik omprövning kunde kommissionen för närvarande icke bedöma.

Detaljspörsmål. I remissyttrandena har närmare behandlats frågan huruvida från beskattningen borde undantagas dels allmänna nyhetstidningar och dels den s. k. fackpressen.

Kontrollstyrelsen och *statens priskontrollnämnd* ha tillstyrkt vad beredningen i detta hänseende anfört, därvid priskontrollnämnden dock tillagt,

att starka skäl måste anses föreligga att dispensvägen från beskattning undantaga jämväl papper till vissa tidskrifter m. fl. periodiska publikationer, vilka vore av särskild betydelse för folkupplysningen.

Generaltullstyrelsen har anfört, att mot förslaget, att papper för tryckning av allmänna nyhetstidningar skulle undantagas från beskattningen, kunde självfallet göras den invändningen, att det i vissa fall bleve svårt för en konsument av papper, lämpat för nämnda ändamål, att redan vid inköpet eller importen bestämma, huruvida varan skulle användas till dylika tidningar eller till andra tryckalster. Styrelsen hyste dock, vad beträffar införseln, för sin del inga större betänkligheter i denna punkt, enär någon import av papper för tryckning av tidningar under nu rådande förhållanden knappast komme i fråga.

Kommerskollegium har anslutit sig till beredningens ståndpunkt att allmänna nyhetstidningar borde undantagas från beskattning. Emellertid syntes med hänsyn till olika publikationers innehåll den från skatt fritagna pressen väl snävt begränsad. Enligt kollegii förmenande kunde det ifrågasättas, om icke jämväl sådana facktidningar och tidskrifter, vilka icke hade underhållnings- eller förströelsekaraktär, borde undantagas. Därvid syntes viss vikt kunna fästas vid om tidningarna och tidskrifterna trycktes å tidningspapper.

Stockholms handelskammare har ansett att skälen för att från en pappersbeskattning undantaga de dagliga tidningarna vore mycket starka. Men även andra publikationer än de allmänna nyhetstidningarna kunde ur nyhets-, upplysnings-, kulturell och andra synpunkter ha en sådan betydelse, att en gränsdragning mellan å ena sidan dagspressen och å andra sidan annan press förefölle föga rationell. Varje gränsdragning på detta område måste bli mer eller mindre godtycklig. Enligt handelskammarens mening visade detta blott, hur illa papper lämpade sig för en punktbeskattning.

Sveriges grossistförbund har framhållit, att de skäl som talade för att papper för allmänna nyhetstidningar undantoges från beskattning i lika hög grad gällde av näringsorganisationerna och folkrörelserna utgivna facktidsskrifter och medlemsblad. Dessa finge nämligen anses vara minst lika viktiga som vanliga nyhetstidningar. Skulle pappersaccisen genomföras, borde därför även av näringsorganisationerna och folkrörelserna utgivna tidskrifter, bland dem grossistförbundets egen tidskrift »Svensk Handel», undantagas från skatten.

Sveriges köpmannaförbund har anfört.

Något argument för den ingripande åtgärden, att en del av pressen skulle beskattas medan en annan del skulle undantagas från beskattning, har beredningen, såvitt förbundet kunnat finna, icke anfört. Detta synes så mycket mer anmärkningsvärt som det här ifrågasattes en uppenbar diskriminering av en avsevärd del av pressen. Skulle gränsdragningen vara betingad av en värdesättning, innebärande att dagstidningen enligt beredningens mening är värdefullare och mer outhärlig än fackpublikationen eller veckotidningen, vill förbundet framhålla, att en sådan generell värdering näppligen kan göras med anspråk på tillförlitlighet och rättvisa. En periodisk

publikation är ofta outhärlig för sin läsekrets och förmedlar även i stor omfattning underrättelser av rent nyhetsvärde, vilka på grund av deras speciella natur icke återfinnas i dagspressen. Som ett förbundet närliggande exempel kan anföras dess organ Köpmannen, vilken under hela krisen delgivit handels utövare aktuella meddelanden rörande ransoneringar, reglering, prissättning o. d. En betydande del av fack- och veckopressen har i likhet med dagspressen en stor opinionsbildande och upplysande funktion. Det synes därför förbundet orättvist, att organ med betydelsefulla uppgifter skulle behandlas på ett ogynnsammare sätt än en annan del av pressen. De skäl, som tidigare anförts för de periodiska publikationernas undantagande från allmän omsättningsskatt, äga full giltighet även i detta sammanhang.

En diskriminerande behandling av en viss del av pressen skulle säkerligen i vissa fall komma att utgöra ett hinder för dess fortsatta utgivande. Alldeles särskilt skulle svårigheterna drabba de fackorgan och veckotidningar etc., som utges av och helt eller delvis ekonomiseras av ideella och näringsorganisationer samt utgöra en väsentlig del av deras upplysningsverksamhet. Dessa organ äro i stor omfattning medlemsblad, de betalas alltså icke av mottagarna utan av organisationen och den av beskattningen föranledda kostnadsökningen skulle — då medlemsavgifterna i allmänhet äro stadgeenligt fastställda — icke slå ut i konsumentledet utan direkt drabba organisationerna. Uppenbarligen är detta i strid med de för beskattningen lämnade direktiven.

Då beredningen ifrågasätter, huruvida icke vissa tidningsorgan kunde för sin publicering av ransonerings- och liknande meddelanden erhålla ersättning av statsmedel, vill förbundet — i den mån sådan ersättning är avsedd att utgå för annat än annonser — anför starka betänkligheter mot en sådan anordning. Att upplåta textutrymme mot betalning är helt främmande för varje vederhäftigt och efter vedertagna publicistiska regler skött tidning eller tidskrift och innebär ett tillvägagångssätt, som principiellt kan vara svårt att förena med den ansvarige utgivarens i lag tillförsäkrade uteslutande bestämmanderätt över innehållet.

Landsorganisationen i Sverige har framhållit, att om en pappersbeskattning mot landsorganisationens avstyrkan skulle komma till stånd, ville landsorganisationen med eftertryck påyrka, att organisationspressen i skattehänseende jämställdes med dagspressen. Beredningen hade efter diskussion funnit, att praktiska svårigheter lade hinder i vägen för att frita tidningspapper, som användes för tryckning av facktidningar och tidskrifter, från beskattningen. Landsorganisationen ansåge, att starka skäl talade för ett dylikt undantag. Folkrörelsernas medlemsorgan fyllde uppgifter, som knappast kunde anses vara mindre betydelsefulla än dagspressens. I synnerhet i kristider som den nuvarande vore deras uppgift att lämna informationer samt att verka opinionsbildande av omistligt värde. Härtill komme, att dessa tidningar i regel tillställdes medlemmarna utan särskild prenumerationsavgift och att en beskattning sålunda i första hand skulle drabba organisationerna. Någon minskning av upplagorna skulle vidare svårligen kunna framtvingas enär medlemsantal bleve bestämmande för upplagens storlek. Landsorganisationen ville sålunda föreslå, att av ideella och ekonomiska organisationer ägda tidningar och tidskrifter, som huvudsakligen tillställdes medlemmarna, friloges från pappersskatten. Vissa svårigheter att dra gränser

mellan organisationspressen och övrig press samt att förebygga missbruk skulle otvivelaktigt uppkomma. Erfarenheterna från gränsdragningen i samband med pappersransoneringen hade dock visat, att svårigheterna kunde övervinnas.

Baptistförbundet m. fl. ha instämt i de av landsorganisationen framförda synpunkterna.

Kooperativa förbundet har yrkat, att tidningar och tidskrifter som ägdes och helt eller delvis bekostades av idcella och ekonomiska organisationer och som distribuerades till dessas medlemmar såsom ett väsentligt led i organisationernas upplysningsverksamhet i skattehänseende jämfördes med dagspressen.

Svenska tidningsutgivareföreningen har uttalat, att föreningen, som för sin del ansåge att avgörande skäl talade mot införandet över huvud taget av en pappersaccis, ville framhålla betydelsen av att papper för allmänna nyhetstidningar icke avsåges bliva beskattat. Emellertid önskade föreningen samtidigt uttrycka den meningen, att den övriga delen av den periodiska pressen — liksom tryckta skrifter i allmänhet — finge anses höra till ett demokratiskt samhälles väsentliga tillgångar. En accis på papper måste självfallet göra denna litteratur mer svårtillgänglig för allmänheten genom den fördyring, som inträdde. Om en skatt skulle beslutas i enlighet med beredningens förslag, uppstode frågan om gränsdragningen mellan skattepliktigt papper och sådant papper, som användes av allmänna nyhetstidningar. Enligt föreningens uppfattning syntes det icke bereda några svårigheter att göra denna gränsdraging; däremot syntes någon gränsdraging icke kunna göras mellan å ena sidan periodiska publikationer av förströelsekaraktär och å andra sidan ideella tidskrifter, fackorgan, föreningstidningar och dylika publikationer.

Föreningen svensk fackpress har anfört följande.

Föreningen har verkat i det närmaste 20 år, och enbart det faktum att en sådan förening existerar, borde ju vara ett bevis för att den ifrågavarande gränsdragningen mellan facktidsskrifter och övriga tidskrifter icke erbjuder några större svårigheter. Som namnet anger, står föreningen öppen endast för facktidsskrifter, och enligt stadgarna avses därmed »tidskrift med hög redaktionell standard, som behandlar näringslivets tekniska och ekonomiska frågor, huvudsakligen genom originalartiklar». Hittills har det aldrig vållat föreningen några som helst svårigheter att avgöra om en inträdesansökande fyller de föreskrivna villkoren eller icke. För styrelsen framstår därför beredningens uttalande som helt verklighetsfrämmande.

Som skäl för förslaget att fritaga dagspressen från den föreslagna accisen anför beredningen dagstidningarnas *nyhetsförmedlande* verksamhet.

Fackpressens huvuduppgift är att främja den tekniska utvecklingen och därmed vårt näringslivs produktionsförmåga och konkurrenskraft, en uppgift som är av alldeles särskild betydelse i landets nuvarande beträffande ekonomiska läge. Denna sin uppgift söker fackpressen fylla genom att tjäna som ett forum för vårt lands vetenskapligt verksamma tekniker och forskare och förmedla produktionstekniska nyheter och framsteg såväl här hemma som i utlandet. Den strävar dessutom efter att hålla vårt näringsliv under rättat om i andra länder vunna erfarenheter och gjorda landvinningar på

teknikens och organisationens områden. Härför fordras en intim kontakt med utlandets teknik och forskningsarbete, och ett av de effektivaste medlen härför är den s. k. dokumentationstjänsten, som allt fler tidningar tagit upp på senare år. Fackpressen lämnar vidare den svenska handeln och industrien sitt stöd i form av upplysningar till de utländska köparna om våra leveransmöjligheter.

Det är alltså här fråga om verklig nyhetsförmedling. Fackpressen har därvid den fördelen framför dagstidningarna, att den inte till varje pris behöver servera dagsaktuella nyheter, vilkas värde går förlorat om de kommer en dag för sent. För fackpressens vidkommande är det i stället fråga om nyheter av mera bestående värde. Fackpressens nyhetsförmedlande verksamhet kan dessutom icke rimligtvis missbrukas genom ocker på skandalhungern och sensationslystnaden till förmån för lösnummerförsäljningen. Det finns alltså icke något som helst skäl att skattebelägga den nyhetsförmedlande fackpressen och fria den nyhetsförmedlande dagspressen.

Enligt bevillningsutskottets betänkande nr 10/1944 beräknas pappersskatten ge något mer än 4 miljoner kronor årligen för den periodiska pressens del. För den rena fackpressen skulle det alltså bli fråga om ett vida mindre belopp. I varje fall kan det inte bli tal om belopp av sådan storleksordning att de skulle kunna bli av någon som helst betydelse, då det gäller att sanera rikets finanser. För de enskilda facktidskrifterna däremot skulle den av beredningen föreslagna pappersaccisen bli en börda, som avsevärt skulle minska deras förmåga att fullgöra sin samhällsgagnande verksamhet. Det är nämligen i nuvarande läge stora utsikter till att ett försök att på läsarna och annonsörerna övervältra genom skatten ökade kostnader skulle leda till för facktidskrifternas bestånd och utveckling allt annat än önskvärda konsekvenser.

Lantbruksförbundets tidskriftsaktiebolag har uttalat sina betänkligheter mot att en ur bildnings-, upplysnings- och allmänt kulturell synpunkt så betydelsefull vara som för böcker, tidningar och tidskrifter avsett papper belastades med en generell skatt. Det syntes icke rimligt — i varje fall om man anlade andra synpunkter än de trångt skattemässiga och uppborädspraktiska — att uppbyggelselitteratur, skolböcker, vetenskapliga verk och klassisk litteratur och musik i beskattningshänseende jämfästades med den kolorerade veckopressen, affärskataloger och dragningslistor.

Tidskriftsbolaget har vidare anförde.

En prishöjning med 15 öre per kg för det papper, som åtgår för Jordbrukarnas Föreningsblad skulle förorsaka en årlig merkostnad om ca 200 000 kronor. För den i flera avseenden likartade RLF-tidningen har merkostnaden beräknats till inemot 50 000 kronor. Ingen av dessa tidningar är föremål för lösnummerförsäljning. Prenumeration sker, när det gäller Jordbrukarnas Föreningsblad, i form av samprenumeration genom jordbrukets ekonomiska föreningar och tidningen tillställs jordbrukarna såsom ett medlemsblad och utan kostnad för mottagaren. Även RLF-tidningen utdelas till organisationens medlemmar.

Redan härav synes framgå, att den föreslagna skatten, när det gäller dessa båda publikationer, liksom flertalet andra organ för folkrörelser och näringsorganisationerna, komme att helt förfela ett av de syften, som av beredningen åberopas såsom skäl för dess införande, nämligen att minska den inhemska pappersförbrukningen. Eftersom dessa organ ha karaktären av rena medlemsblad och en eventuell prishöjning på dem icke komme att

belasta deras läsare, kan någon minskning av upplagan icke påräknas med anledning av beskattningens införande.

Ett annat huvudsyfte med samtliga de av beredningen föreslagna skat- terna har angivits vara att indraga överskottsköpkraft. Icke heller detta syfte torde komma att vinnas genom en beskattning av papperet till de tid- ningar, som utdelas gratis till medlemmarna i exempelvis jordbrukets orga- nisationer. Merkostnaden kommer nämligen här helt att belasta de olika organisationer, för vilka tidningarna utgöra medlemsblad. Organisationerna kunna icke på grund härav höja medlemsavgifterna, som i regel äro fast- ställda i föreningens stadgar i relation till medlemmens åkerareal, antalet mjölkkor o. s. v. I regel torde därför kostnadsökningen för organisationerna endast komma att föranleda minskade fonderingar.

Enligt bolagets mening måste gränsdragningen mellan »skattefria» tid- ningar och sådana tidningar, vilkas papper skall vara föremål för beskatt- ning, ske icke med hänsyn till utgivningsperiod eller andra yttre kriterier utan med hänsyn till publikationens syfte, innehåll och betydelse för sin läsekrets. Rimligt synes vara att till skattefria tidningar räknas sådana publikationer, som huvudsakligen ha till uppgift att informera sina läsare genom att förmedla nyheter och andra sakuppgifter och icke främst syfta till underhållning och förstroelse. Genom Jordbrukarnas Föreningsblad hål- les inemot 400 000 jordbrukare fortlöpande underrättade om nyheter av betydelse eller intresse ur jordbrukets synpunkt. Varje nummer innehåller viktiga meddelanden om jordbrukets marknader och om prisnoteringar för jordbrukets produkter, om sammnträden och övrig verksamhet inom de ekonomiska föreningarna, om den allmänna och näringspolitiska diskussio- nen i landet m. m. Jordbrukarnas Föreningsblad torde för landets jord- brukare vara en minst lika oumbärlig nyhetsförmedlare som de allmänna dagliga nyhetstidningarna. Jämväl RLF-tidningen synes med hänsyn till sitt innehåll böra undantagas från beskattning. Då dessutom båda tryckas på ett papper av alldeles samma slag som de dagliga nyhetstidningarna, synes det bolaget icke behöva medföra några svårigheter av teknisk art att i beskattningsavseende hänföra dem till den skattefria pressen.

Sammanfattningsvis får bolaget alltså, utan att taga ställning till frågan om pappersbeskattningens nödvändighet eller berättigande i och för sig, dels förorda att gränsdragningen mellan skattefritt och skattebelagt tryck- papper göres mindre schematisk än den föreslagna och dels bestämt hävda att bl. a. Jordbrukarnas Föreningsblad bör hänföras till den kategori av tryckalster, vars papper icke beskattas.

Vad angår den omfattning, i vilken pappersskatt bör utgå för importerade varor, ha vissa erinringar framförts mot beredningens förslag i denna del. Sålunda har *kontrollstyrelsen* anført.

Kontrollstyrelsen kan icke helt biträda beredningens förslag rörande be- skattningens omfattning vid införsel till riket. Enligt förslaget skulle näm- ligen skatt utgå — förutom för papp och papper i obearbetat och bearbetat skick — jämväl för vissa produkter av papp eller papper, däribland böcker, tidningar och tidskrifter. Härmed har beredningen avsett att skydda in- hemska tillverkare av bearbetat papper eller av produkter, i vilka papper ingår såsom mera väsentlig beståndsdel. Kontrollstyrelsen delar i huvudsak beredningens uppfattning i förevarande hänseende utom vad angår tryck- alster. Beträffande dessa är emellertid att märka, att importvarorna i all- mänhet icke konkurrera med svenska tryckalster. Enligt inhämtade upp- gifter lära emellertid svenska förlag i viss omfattning av olika skäl låta

verkställa tryckning i utlandet av böcker och vissa slag av tidningar m. m., vilka alster huvudsakligen äro avsedda för avsättning på den inhemska marknaden. Det synes på grund av vad nu anförts vara påkallat, att inskränka beskattningen å importerade tryckalster att avse allenast dylika alster, beträffande vilka det är uppenbart, att desamma framställts väsentligen för avsättning i Sverige. Ett införande av undantagslös beskattning vid införsel till riket av tryckalster skulle medföra vissa olägenheter och bland annat även kunna verka hindrande för de kulturella förbindelserna med utlandet. Sålunda skulle icke blott vetenskapliga verk, avsedda för den internationella forskningen, utan även skönlitterära arbeten och — frånsett dagspressen — dagsaktuellt nyhets- och bildmaterial tyngas av den föreslagna skatten. Genom utformning av reglerna rörande beskattningen å importvaror på sätt styrelsen förordat skulle tryckalster av nu angiven art helt fritagas från skatt. Sålunda skulle exempelvis i Finland tryckta böcker av finlandssvenska författare icke bliva beskattade vid införsel till riket. Även till riket införda läroböcker, vilka väsentligen äro avsedda för undervisning vid utländska läroanstalter men jämväl komma till användning vid svenska högskolor eller andra läroanstalter, skulle härigenom bliva obeskattade. Vad angår till riket inkommande postförsändelser, innehållande papp eller papper, arbeten därav eller tryckalster, torde ett uttagande av skatt komma att medföra stora svårigheter för beskattningsmyndigheten, tullverket, varjämte viss tidsutdräkt skulle uppstå vid tullbehandlingen av dylik post. Då det med hänsyn till gällande posttaxor icke torde vara ekonomiskt att för undgående av pappersskatten till riket införa skattepliktiga varor såsom postförsändelser, torde skattefrihet för sådana försändelser kunna medgivias. Nu omhandlade fall, för vilka skattefrihet föreslås, sakna betydelse ur inkomstsynpunkt för statsverket.

Generaltullstyrelsen har anført, att det med hänsyn till att priset å pappersprodukter i de flesta främmande länder låge väsentligt över priset å dylika produkter i Sverige kunde ifrågasättas, huruvida skatten verkligen skulle behöva utsträckas till att omfatta jämväl *varor* av papp eller papper, som infördes till riket. Beskattningen av dessa varor syntes icke komma att lämna stort utbyte, i varje fall icke i förhållande till det arbete, som måste bliva förenat med uttagandet av skatten. Det framstode vidare som ett starkt önskemål, att tryckalster, såvitt möjligt, undantoges från beskattningen. Styrelsen ville i detta sammanhang erinra om att importen av papp- och pappersvaror med undantag av vissa tryckalster för närvarande vore underkastad reglering.

Stockholms handelskammare har erinrat om att avsikten vore att skatt skulle uttagas även vid import av papper och produkter av papper. Detta förhållande — som i och för sig vore fullt naturligt, om den inhemska tillverkningen beskattades — innebure ur utlandets synpunkt i stort sett det samma som en tullbeläggning. Handelskammaren veterligt funnes det icke något annat europeiskt land, som uttog avgift vid import av böcker; i Amerikas Förenta Stater utginge visserligen tull vid införsel av böcker, men endast om de vore tryckta på engelska språket utanför landet. För det nordiskt kulturella samarbetet skulle det vara synnerligen olyckligt med en importavgift i Sverige för danska och norska böcker samt för böcker, tryckta på svenska språket i Finland. Över huvud taget syntes det olämpligt att

vid en punktbeskattning utvälja och skattelägga en vara, som spelade en så stor roll i vårt kulturella liv som papper och papp. Som exempel på konsekvenserna av en beskattning av bokimporten kunde ytterligare nämnas, att eftersom annan import än för återförsäljning skulle bli fri från skatt, det låge nära till hands antaga, att vetenskapliga institutioner, bibliotek etc. skulle söka att, med förbigående av den hittills anlitade vägen via bokhandeln, själva verkställa importen för att därigenom undgå skatt och slippa belasta sina knappa anslag med denna utgift. Detta skulle alltså rubba de ordinarie och naturliga förmedlingsvägarna. I den mån som institutionerna icke hade erforderlig kommersiell sakkunskap för att själva ombesörja importen, komme förslaget att minska institutionernas möjligheter att följa den utländska litteraturen på respektive områden.

Vidare har *Sveriges köpmannaförbund* anfört, att enligt praxis hade utbytet av böcker länderna emellan befriats från extra pålagor, en uppfattning, varåt givits uttryck i Sverige så sent som vid importplanernas upprättande, varvid import av utländska böcker tillåtits utan särskild valutalicens. En beskattning även av importerade utländska böcker skulle i anledning av den försvårade bokimporten kunna medföra icke avsedd och beklaglig kulturell skada. Dessutom borde antydvas de problem som vid en beskattning av dessa böcker skulle möta bokhandelns utöfvare. Dessa erhöles under nuvarande förhållanden en betydande del av importerade utländska böcker i små postsändningar, vilka skulle behöva undergå tullbehandling var för sig. En skatt under sådana förhållanden skulle icke blott bli arbetskrävande för bokhandeln utan även verka särskilt fördyrande genom de av förpackningarna föranledda höjningarna i viktsiffrorna, varpå skattens storlek skulle grundas. Prissättningen inom bokhandeln anslöte sig vidare vad gällde ifrågavarande böcker nära till gällande valutakurser men skulle efter den tilltänkta beskattningen bli förhållandevis högre ju billigare boken i fråga vore. Det sagda syntes tillräckligt motivera att importerade utländska böcker borde befrias från den tilltänkta pappersskatten.

Vad angår den närmare omfattning, i vilken skattskyldighet bör föreligga för importerade varor av papp och papper, har *generaltullstyrelsen* anfört.

De varuslag, som sålunda skulle bliva föremål för särskild beskattning, falla huvudsakligen under tulltaxans avdelning X, vilken omfattar pappersmassa, papp och papper, arbeten därav samt tryckalster. Importen av till denna avdelning hänförliga varor, som skulle drabbas av skatten, redovisas under nr 827—834, 835: 2, 836 och 838—891 i den till tulltaxan anslutna statistiska varuförteckningen. Till de angivna numren hänföras emellertid även vissa varor, som icke skulle beläggas med skatt, nämligen s. k. asfalt- och tjärfilt (ur statistiskt nr 827), vissa träfiberplattor (ur nr 831), vissa slag av tidningspapper (ur nr 857: 2), arbeten av träfiberplattor (ur nr 873, 874 och 877) samt glober av annat ämne än papp eller papper (ur nr 886).

Om det befinnes icke vara möjligt att med avseende å importen från beskattningen utesluta varor av papp eller papper, bör uppmärksammas, att åtskilliga varor, som helt eller till huvudsaklig del bestå av nämnda material, finnas upptagna under andra avdelningar i tulltaxan än den förut nämnda.

Av dessa varor må i främsta rummet nämnas pappersgarn (ur statistiska nr 968—975), linor och bindgarn av papper (ur nr 978—990), mattor, vävnader och säckar av pappersgarn (ur nr 1009, ur nr 1061—1071 och ur nr 1129—1130), mattor av papp (ur nr 998) samt askar av papp eller papper (ur nr 2048). Under angiven förutsättning synas även dessa varuslag böra medtagas i förteckningen över de varor, för vilka skatt skall utgå.

Statistiskt nr 827 upptager bland annat asfalttakpapp och annan med asfalt, beck, tjära eller tjärolja bestruken eller impregnerad papp. Enligt förslaget skulle vid tillverkning inom landet av dylik papp endast själva råpappen skattebeläggas. Det synes då icke vara rimligt, att skatten vid import skall utgå efter vikten å den genom bestrykningen eller impregneringen förtyngda varan. En föreskrift om viss reduktion av skatten torde här vara påkallad. Till belysande av importens storlek må nämnas, att hela införseln av varor, hänförliga till statistiskt nr 827, d. v. s. papp av nyss angivna slag samt s. k. asfalt- och tjärfilt, år 1947 uppgick till 2 365 ton med ett värde av 1 115 000 kronor; den huvudsakliga importen nämnda år ägde rum från U.S.A. och Belgien.

Beträffande frågan om behandlingen i skattehänseende av papp och papper, avsedda för export, har *kontrollstyrelsen* anfört.

Enligt hittills utfärdade författningar rörande skatter, som handhas av kontrollstyrelsen, medgives *avdrag* för skatt, som åvilar exportvaror. För erhållande av sådant avdrag erfordras regelmässigt av vederbörande tullmyndighet utfärdat bevis därom, att varan utförts ur riket eller till svensk frihamn. Även i fråga om papp och papper, som i obearbetat skick utföres ur riket, bör skatteavdrag medgivas. För att den inhemska pappersförädlingsindustriens konkurrenskraft på världsmarknaden icke skall minskas, synes skatteavdrag jämväl böra medgivas vid export av papp och papper i bearbetat skick ävensom produkter därav, som skola bliva föremål för beskattning vid import. Beträffande formen för erhållande av dylikt skatteavdrag får kontrollstyrelsen med hänsyn till pappersindustriens karaktär av exportindustri förorda, att papp och papper, som utlämnas från tillverkningsställe för utförsel ur riket såväl i obearbetat som i bearbetat skick, icke av tillverkaren uppgives för beskattning. En tillfredsställande kontroll vid en dylik anordning är för närvarande möjlig att genomföra, då handeln med papp och papper är föremål för statlig reglering. Kontrollarbetet kommer vidare att underlättas därigenom, att världsmarknadspriserna åtminstone för det nuvarande betydligt överstiga hemmamarknadspriserna. Tillverkaren bör sålunda i skatteredovisningen till kontrollstyrelsen för fritagande från beskattning angiva de myckenheter papp eller papper, som från tillverkningsstället utlämnats för export eller till inhemsk förädlingsindustri för export efter vidare bearbetning till exempelvis wellpappemballage, tapeter och asfaltpapp. I båda fallen sker för närvarande försäljning från tillverkaren enligt uppgift till exportpriser.

Stockholms handelskammare har framhållit, att enligt förslaget allt papper, som försåldes för bearbetning inom landet, skulle beläggas med skatt. Skatt skulle sålunda utgå även på papper och papp, som användes för framställning av exempelvis tapeter och wellpapp för export. Detta syntes icke rimligt. Förslaget måste fördenskull, om det skulle realiseras, kompletteras med bestämmelser, som möjliggjorde restitution av erlagd skatt för sådant papper och papp, som ingår i varor, vilka exporterades.

Vad angår beredningens uttalanden rörande en eventuell lagerbeskattning i samband med ikraftträdandet av pappersskatten har *kontrollstyrelsen* anfört, att en dylik lagerbeskattning i och för sig vore motiverad, men ansåge sig för sin del med hänsyn till svårigheterna att hos det stora antalet företag, vid vilka lagerbeskattning skulle äga rum, kunna anordna erforderlig kontroll icke kunna förorda ett genomförande av sådan beskattning. Såsom beredningen framhållit torde lagerhållningen av papp och papper för närvarande vara relativt begränsad, varför pappersbeskattningen även med hänsyn härtill utan alltför stora olägenheter för näringslivet skulle kunna genomföras utan anordnande av särskild lagerbeskattning.

Kommerskollegium har ifrågasatt — med hänsyn till nödvändigheten att vid beskattningens upphörande verkställa restitution av skatt på då inneliggande lager — om icke beskattning av lager skulle kunna undvikas. Genom ett sådant förfaringssätt skulle beskattningsområdet enklare kunna avgränsas samtidigt som utformningen av särskilda regler för skattens införande resp. upphävande väsentligt skulle underlättas.

Samma ståndpunkt har intagits av *åtskilliga näringsorganisationer*.

I fråga om tiden för beskattningens ikraftträdande har *svenska tidningsutgivareföreningen* ansett sig böra fästa uppmärksamheten på att statsmakterna beträffande ikraftträdandet av de höjda postavgifterna beslutat, att dessa, såvitt de avsåge tidningsavgifterna, icke skulle träda i tillämpning förrän den 1 januari 1949, varvid såsom skäl för dylikt senare ikraftträdande framhållits det förhållandet, att tidningsrekvisitionerna för året till väsentlig del redan vore gjorda. Genom att företagen vore bundna av prenumerationsavtal syntes det ur skilda synpunkter rimligt att en beskattning, därest den trots allt icke ansåges kunna undgås, beträffande den periodiska pressen trädde i kraft först från den 1 januari 1949.

Kommerskollegium har anslutit sig till nyssnämnda uttalande av tidningsutgivareföreningen.

Departementschefen.

I propositionerna nr 5—10 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t — på min föredragning — framlagt förslag till vissa skärpningar av den indirekta beskattningen. Såsom motivering för dessa skatteskräpningar hänvisade jag till bl. a. mitt anförande till statsrådsprotokollet den 28 november 1947 vid utverkandet av bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för utredning av frågan om skärpning av den indirekta beskattningen. I nämnda anförande underströk jag, att det nu rådande läget påkallade åtgärder, som kunde leda till en uppsugning av köpkraft, och att härvid syntes främst böra ifrågakomma en överbalansering av budgeten genom bl. a. skärpt indirekt beskattning av mera umbärliga varor.

De sålunda tillkallade sakkunniga — 1947 års konsumtionsskatteberedning — ha i skrivelse den 20 december 1947 framlagt vissa förslag till änd-

ringar i den indirekta beskattningen, vilka förslag lagts till grund för nyssnämnda propositioner nr 5—10.

I fråga om innehållet i berörda propositioner må här erinras om, att i desamma förordats nedan angivna skatteskärpningar, nämligen

i propositionen nr 5 en skärpning i beskattningen av personautomobiler och vissa motorcyklar samt av drivmedel till motorfordon,

i propositionen nr 6 en skärpning av tobaksbeskattningen,

i propositionen nr 7 en ökad beskattning av spritdrycker, vin, maldrycker av andra och tredje klassen samt läskedrycker ävensom införandet av en särskild beskattning av viss maldryck av första klassen,

i propositionen nr 8 en skärpning av nöjesskatten för biografföreställningar,

i propositionen nr 9 en ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedel, samt

i propositionen nr 10 — bland annat — vissa skärpningar i beskattningen av choklad- och konfityrvaror, essenser för beredning av alkoholhaltiga drycker samt kemisk-tekniska preparat.

Nu ifrågavarande propositioner ha i huvudsakliga delar antagits av riksdagen dock med vissa ändringar i fråga om den föreslagna skärpta beskattningen av motorfordon och drivmedel till sådana fordon. (Se bevillningsutskottets betänkanden nr 1—3, 6, 8 och 9 samt memorial nr 14; riksdagens skrivelser nr 15—17, 26, 50 och 61.) Vad angår de inkomstökningar, som till följd av den skärpta indirekta beskattningen kunna beräknas uppkomma för statsverket under nästföljande budgetår, ha desamma — enligt vad som framgår av bevillningsutskottets beräkningar — uppskattats till 401 miljoner kronor.

Konsumtionsskatteberedningen har numera i en den 18 mars 1948 dagtecknad skrivelse framlagt förslag till särskild beskattning av papp och papper. I denna skrivelse — däri beredningen anmäler att beredningen anser sig ha fullgjort sitt utredningsuppdrag — har tillika lämnats en redogörelse för storleken av de inkomstökningar, vilka enligt beredningens uppfattning kunna beräknas uppkomma i anledning av nu berörda skärpningar i den indirekta beskattningen.

Beträffande det närmare innehållet i beredningens skrivelse den 18 mars 1948 må här omnämnas, såvitt angår nyssnämnda inkomstökningar, att beredningen vid förnyad undersökning rörande inkomstökningarnas storlek kommit till den slutsatsen, att de redan genomförda skatteskärpningarna borde beräknas till — i stället för det tidigare angivna beloppet om 401 miljoner kronor — 445 miljoner kronor (se tablån ovan å s. 12, i vilken tablå summan av kolumnerna 2 och 4 utgör 445,85 miljoner kronor). Syftet med skärpningarna av den indirekta beskattningen har i direktiven för beredningen angivits vara att genom uppsugning av förefintligt köpkraftsöverskott åstadkomma en överbalansering av budgeten i sådan omfattning, att utgifterna å kapitalbudgeten — som beräknades till omkring 500 miljoner kronor — därigenom täcktes; och har i följd härav beredning-

ens uppgift under senare delen av utredningsarbetet varit inriktad på att framlägga förslag till sådana åtgärder på den indirekta beskattningens område, att statsverket för nästkommande budgetår tillföres omkring 55 miljoner kronor i statsintäkter.

Såsom framgår av beredningens skrivelse den 18 mars 1948 har beredningen räknat med att den nu föreslagna beskattningen av papp och papper skulle tillföra statsverket en skatteintäkt av omkring 48 miljoner kronor per år. I anslutning härtill har beredningen uttalat, att statsverket genom en dylik pappersbeskattning och genom de av beredningen tidigare framlagda förslagen komme att erhålla ökade skatteintäkter i ungefär den omfattning som förutsatts i de för beredningen utfärdade direktiven.

I fråga om det närmare innehållet i beredningens förslag angående införandet av en särskild skatt å papp och papper må här omnämnas följande. Denna skatt skall enligt förslaget utgå såsom en tillverkningskatt å inom riket tillverkat papp och papper. Skatten, som uttages vid pappersbruken, skall utgå efter vikt, och skattesatsen har föreslagits till 15 öre per kilogram för papp och papper av alla slag. Emellertid skall från beskattningen undantagas sådant tidningspapper som är avsett att användas till tryckning av allmän nyhetstidning d. v. s. dagspressen. Skattskyldigheten skall inträda, då den obearbetade varan levereras från tillverkaren eller av denne tas i anspråk för vidare bearbetning. Vid import av papp eller papper för försäljning skall enligt förslaget skatt utgå efter nyssnämnda grunder, dock att skatt härvid skall uttagas även för bearbetad vara. Nu ifrågakvarande beskattning, som skall stå under tillsyn av kontrollstyrelsen, skall enligt förslaget träda i kraft den 1 juli 1948.

Det av beredningen framlagda förslaget om införandet av en beskattning av papp och papper har varit föremål för delade meningar från remissinstansernas sida. Sålunda ha flertalet myndigheter, vilka yttrat sig över förslaget, i huvudsak tillstyrkt detsamma. Däremot ha statskontoret och samtliga enskilda organisationer som hörts i ärendet av kommerskollegium — dock med undantag av kooperativa förbundet — ställt sig helt avvisande till beredningens förslag. Samtidigt med sina avstyrkanden ha dessa organisationer i vissa fall framfört förslag om andra åtgärder för ernående av den såsom önskvärd ansedda överbalanseringen av budgeten; sålunda har förslagits återinförande av den allmänna omsättningsskatten i oförändrad eller i modifierad form eller införandet av en allmän skatt i produktionsstadiet. Vidare ha förslag framförts om uttagande av skatt å socker och å annonser.

För egen del vill jag understryka, att det numera — med hänsyn till utvecklingen på det ekonomiska området under de senaste månaderna liksom till de utgifter för det allmännas räkning, vilka icke förutsetts i statsverkspropositionen men som därefter visat sig ofrånkomliga — torde vara mer angeläget än tidigare att eftersträva en överbalansering av budgeten för nästkommande budgetår. Vad hittills uppnåtts i detta hänseende genom de av riksdagen redan beslutade skärpningarna i den indirekta beskattningen är därför enligt min mening icke tillräckligt.

Såsom förut antytts har från vissa remissinstansers sida förordats, att de ökade skatteintäkter, som alltjämt äro erforderliga, skola uttagas på annat sätt än genom en pappersbeskattning. Häremot torde dock böra framhållas, att riksdagen vid behandlingen av de tidigare framlagda förslagen till skärpning av den indirekta beskattningen diskuterat jämväl alternativen att återinföra den allmänna omsättningsskatten eller genomföra en särskild omsättningsskatt i produktionsstadiet men att riksdagen avvisat dessa utvägar. Jag kan sålunda icke ansluta mig till nyssnämnda alternativa förslag. Ej heller förslagen om införandet av skatt å socker och å annonser, vilka förslag diskuterats även inom beredningen, är jag beredd att nu förordas.

Mot beredningens förslag om en pappersbeskattning ha de näringsorganisationer, som skulle komma att beröras av densamma, framfört åtskilliga erinringar såväl vid sammanträden inför beredningen som i remissyttrandena över det framlagda förslaget. Enligt vad beredningen anförde kunde invändningarna i fråga icke tillmätas så stor betydelse, att på grund därav tanken på en pappersbeskattning borde avvisas.

I det följande torde jag få närmare beröra de från näringsorganisationernas sida framförda erinringarna mot beredningens förslag.

Vad först angår den från flera håll framförda åsikten att en pappersbeskattning icke skulle medföra någon begränsning av köpkraftsoverskottet torde endast få hänvisas till den allmänna motiveringen för de skatteförslag, som tidigare förelagts innevarande års riksdag, nämligen strävandena att minska köpkraftsoverskottet genom en ökad överbalansering av budgeten. Pappersbeskattningen intager i detta hänseende icke någon särställning.

På sätt från remissinstansernas sida framhållits har den statliga regleringen av handeln med papper medfört en begränsning av konsumtionen på den inhemska marknaden. Härigenom har visserligen den tidigare mycket stora förbrukningen av papper i någon mån begränsats, men ytterligare besparingar i pappersförbrukningen torde vara önskvärda och möjliga att uppnå. En beskattning av papper skulle självfallet bidra till sådana besparingar.

Av de mera väsentliga invändningarna mot beredningens föreliggande förslag må här nämnas, att från åtskilliga remissinstansers sida underströks, att en beskattning av papper — vilken enligt vad beredningen förutsett skulle få slå igenom i konsumentpriserna — skulle i stor utsträckning drabba outhärliga varor, framför allt livsmedel; och samtidigt har framhållits att en på detta sätt anordnad beskattning skulle stå i strid med de direktiv som lämnats beredningen. I anledning härav torde jag — i likhet med beredningen — få hänvisa till att riksdagen, med giltighet från och med den 1 april 1948, genomfört en avsevärd skärpning i beskattningen av bensin och andra flytande drivmedel till motorfordon. Den principen får sålunda anses ha godtagits, att en skärpt indirekt beskattning med sådant syfte, varom här är fråga, är motiverad även om skatteskarpnings till en del kommer att träffa outhärliga varor. Härtill kommer, att en pappersbe-

skattning av den förhållandevis ringa storleksordning som förordats av beredningen i dess slutliga förslag torde komma att i ganska obetydlig utsträckning återverka på konsumentpriserna. Ej heller såvitt angår byggnadskostnaderna kan det antagas, att en pappersbeskattning skulle komma att medföra några allvarliga olägenheter. Jag anser följaktligen, att invändningen därom, att en skatt å papper skulle drabba oumbärliga varor, icke i nuvarande läge utgör något avgörande hinder mot genomförandet av en sådan beskattning.

De under remissbehandlingen uppmärksammade frågorna, huruvida en pappersbeskattning kan komma att verka ojämnr samt medföra rubbningar eller snedvridningar inom näringslivet, äro givetvis i främsta rummet beroende på storleken av den skatt å papp och papper som kan komma att utgå. Den av beredningen föreslagna tillverkningskatten om 15 öre per kilogram för obearbetad vara måste enligt min mening anses så ringa, att den endast obetydligt kan inverka på prissättningen på de färdiga produkterna. Vid sådant förhållande torde de anmärkta olägenheterna bliva utan större praktisk betydelse. Risker för rubbningar eller snedvridningar inom näringslivet torde dessutom reduceras än mera därest beskattningen redan från början — såsom beredningen förutsatt — angives vara av tillfällig natur.

Från svenska pappersbruksföreningens sida har gjorts gällande, att införandet av en pappersbeskattning i Sverige, som självfallet komme att uppmärksammas på våra exportmarknader, lätt skulle kunna stimulera till införandet av importavgifter på svenskt papp och papper, vilket i sin tur komme att medföra förödande verkningar för vår framtida export. Dessa farhågor äro enligt min mening överdrivna. Därest ett pappersimporterande land skulle finna det med sina egna intressen förenligt att införa importavgifter på papp och papper, skulle en sådan åtgärd säkerligen vidtagas oberoende av om en pappersbeskattning är gällande i Sverige eller icke.

Vad angår de från arbetarorganisationerna påpekade riskerna för ytterligare driftsinskränkningar inom de grafiska facken, bör i detta hänseende framhållas, att om de utav organisationerna omnämnda driftsinskränkningarna komma att fortsätta, anledningen härtill huvudsakligen bör tillskrivas den omständigheten, att papperskonsumtionen inom landet alltjämt anses för hög och därför bör ytterligare skäras ned; däremot torde införandet av en pappersbeskattning komma att i mycket ringa utsträckning inverka på tillgången på arbete inom de grafiska facken.

Såsom förut omnämnts har beredningen föreslagit, att skattesatsen för såväl papp som papper skulle utgå med 15 öre per kilogram. I fråga om storleken av denna skattesats har inom beredningen — med ett undantag — rätt enighet. Under remissbehandlingen av beredningens förslag har icke anförts någon argumentering som speciellt riktat sig mot den sålunda föreslagna skattesatsen, dock med undantag för kooperativa förbundet som

i samband med förslaget om skatt å socker tillstyrkt en nedsättning av nyssnämnda skattesats till 5 öre per kilogram.

I fråga om kontrollen över en eventuell pappersbeskattning har beredningen föreslagit, att denna kontroll skulle utövas centralt samt omhändervärdas av kontrollstyrelsen. Enligt vad kontrollstyrelsen vitsordat skulle några tekniska svårigheter icke vara för handen att anordna en betryggande kontroll över beskattningen, därest densamma utformades i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget. Från övriga remissinstansers sida har icke framförts någon erinran mot beredningens förslag i förevarande hänseende.

Det av svenska pappersbruksföreningen omnämnda ståndpunktstagandet från branschorganisationernas sida vid de aktuella avtalsförhandlingarna med statens bränslekommission är icke av beskaffenhet att inverka på frågan, huruvida en pappersbeskattning bör införas eller icke.

Med hänsyn till det nu anförda och under erinran, att varken kontrollstyrelsen eller kommerskollegium ansett sig böra avstyrka den föreslagna beskattningen av papp och papper, förordar jag att en dylik beskattning genomföres i huvudsaklig överensstämmelse med beredningens förslag. Denna nya beskattning torde sålunda böra utformas såsom en tillverkningskatt, och skatten bör utgå med 15 öre per kilogram. I likhet med beredningen anser jag lämpligt, att beskattningen träder i kraft den 1 juli 1948.

Storleken av det inkomstbelopp, som under nästkommande budgetår kan komma att tillföras statsverket därest pappersbeskattningen genomföres, är givetvis beroende av hur hög papperskonsumtionen inom landet kommer att bliva under nämnda tid. Jag saknar anledning att i detta sammanhang räkna med annat inkomstbelopp än det av beredningen angivna eller alltså 48 miljoner kronor.

På sätt beredningen föreslagit och under remissbehandlingen understrukits, särskilt av kommerskollegium, bör beskattningen av papp och papper — som ju förordas i syfte att därigenom åstadkomma en överbalansering av budgeten och icke för att täcka löpande statsutgifter — vara av endast tillfällig natur. För att ytterligare understryka detta förhållande anser jag mig böra föreslå, att i författningen i ämnet uttryckligen angives, att skatten skall utgå för endast ett år, räknat från och med den 1 juli 1948. Genom en sådan tidsbegränsning uteslutes dock icke det alternativet, att frågan om skattens fortbestånd efter nyssnämnda dag upptages till prövning av 1949 års riksdag.

Vad angår kontrollstyrelsens förslag om bemyndigande för Kungl. Maj:t att, då anledning därtill föreläge, sänka skattesatsen eller suspendera skatten vill jag framhålla, att det knappast kan antagas att några större fluktuationer i fråga om exportpriserna uppkomma under tiden intill dess 1949 års riksdag tager sin början. Vid sådant förhållande synes det av kontrollstyrelsen förordade bemyndigandet icke vara erforderligt.

I samband med att beredningen tillstyrkte införandet av en pappersbeskattning framhöll beredningen jämväl den synpunkten, att sådana merkostnader som i följd härav komme att drabba pappersbranschen borde slå igenom i konsumentpriserna. Remissinstanserna ha i flertalet fall intagit samma ståndpunkt som beredningen i föreliggande fråga. En häremot avvikande mening har emellertid anförts av priskontrollnämnden. Sålunda har nämnden — under hänvisning till 1948 års bevillningsutskotts betänkande nr 8 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 5 med förslag till förordning om särskild automobils katt, m. m. — åberopat att sådana kostnadsökningar, som direkt föranleddes av skatteskärpningar, borde slå igenom i konsumentpriserna men att något hinder icke syntes föreligga att beskära vinstmarginalen i de fall då densamma befundes större än vad som kunde anses skäligt. Enligt vad nämnden vidare anført borde skatteskärpningar icke i och för sig föranleda tillstånd till ökning av handelsmarginalerna, uträknade i kronor och ören, och komensation för ökade emballagekostnader borde icke lämnas av den anledningen, att en eventuell prispfördyring av papp och papper borde kunna motvägas av en minskning i förbrukade kvantiteter. För egen del vill jag uttala, att — vad angår frågan om eventuell övervältring på konsumenterna av en pappersskatt — sådana förhållanden icke torde vara för handen att priskontrollnämnden vid en kommande prövning härutinnan bör avvika från de principer som nämnden i andra liknande ärenden tillämpat och som vunnit statsmakternas godkännande. I övrigt anser jag mig böra framhålla, att det icke lämpligen låter sig göra att redan innan en pappersbeskattning genomförts lämna bindande direktiv angående de prispförändringar som motiveras av beskattningen; vad priskontrollnämnden framdeles kommer att besluta i nu berörda hänseende kan givetvis i vanlig ordning underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Jag torde härefter få övergå till att behandla vissa detaljfrågor av mera allmän räckvidd.

Enligt beredningens förslag skulle papper, som användes för tryckning av allmänna nyhetstidningar d. v. s. vad som i dagligt tal benämndes dagspressen, undantagas från pappersbeskattningen. I anslutning härtill har beredningen omnämmt, att inom beredningen diskuterats huruvida jämväl sådant papper, som användes för tryckning av facktidningar och facktidsskrifter, skulle kunna undantagas från beskattningen men att beredningen — med hänsyn till de praktiska svårigheterna att verkställa en gränsdragning i detta hänseende — icke ansett sig kunna förorda, att papper som användes för nu angivet ändamål fritoges från pappersbeskattningen. Från remissinstansernas sida har denna gränsdragning i flera fall kritiserats; sålunda har hemställts, att fackpressen och tidskrifter, vilka icke hade underhållnings- eller förströelsekaraktär, måtte jämsställas med allmänna nyhetstidningar. För ett riktigt bedömande av möjligheterna att undantaga vissa slag av tidningar eller tidskrifter från pappersbeskattning bör emel-

lertid beaktas, att skatten å papper är avsedd att uttagas redan i det hand-
delsled då den obearbetade varan lämnar tillverkningsstället. Vid denna tid-
punkt kan det uppenbarligen icke avgöras, huruvida den levererade varan
kommer att användas till tryckning av facktidskrifter eller exempelvis
veckotidningar av förströelsekaraktär. Att en gränsdragning mellan sådant
papper, som användes till tryckning av dagspressen, och annat papper kan
göras beror därpå, att tidningspapper tillverkas vid endast ett fåtal pap-
persbruk och att leveranserna av papper till dagspressen fullgöres av pap-
persbruken i samarbete med svenska tidningsutgivareföreningen. Då i ett
av remissyttrandena hänvisas till att skattebefrielse skulle kunna genom-
föras på så sätt att restitution medgäves för papper, som användes för
tryckning av facktidskrifter, må häremot erinras, att en riktig gränsdrag-
ning mellan å ena sidan tidskrifter vilka kunna betecknas såsom rena fack-
tidskrifter samt å andra sidan facktidskrifter med blandat innehåll och
andra närstående tidskrifter icke är praktiskt genomförbar. Därest resti-
tutionsrätt skulle införas för facktidskrifter, borde samma rätt gälla för
papper, som användes till tryckning av politiska, religiösa och andra ideella
tidskrifter; och vidare borde övervägas att undantaga papper till böcker
av uppbyggelsekaraktär o. dyl. från beskattningen. För genomförandet av
en dylik restitutionsrätt skulle erfordras en omfattande administrativ ap-
parat och någon rättvis gränsdragning mellan skattepliktigt och skattefritt
papper skulle likväl aldrig kunna ernås. I enlighet härmed har jag funnit
mig böra förorda att från pappersbeskattningen icke göres annat undantag
än såvitt angår papper som användes till tryckning av allmän nyhetstid-
ning. Vid detta ståndpunktstagande har jag ansett det vara av väsentlig
betydelse att skattesatsen icke föreslås till högre belopp än 15 öre per kilo-
gram, varför återverkningarna av skatten för varje särskild tidskrift av så-
dan karaktär, att det i och för sig varit rimligt att befria densamma från
ökade utgifter till följd av pappersbeskattningen, icke torde bliva alltför
betungande.

Vad härefter angår frågan i vilken omfattning skatt bör uttagas för im-
porterade varor har beredningen föreslagit, att skattskyldigheten skulle om-
fatta — förutom obearbetat papp och papper — jämväl papp och papper i
bearbetat skick, inklusive vissa produkter därav såsom böcker, tidskrifter,
pappersemballage och papeterier, dock endast i den mån den importerade
varan skulle återförsäljas. Såsom framgår av kontrollstyrelsens remiss-
yttrande har styrelsen förordat den jämkningen i beredningens förslag, att
skatt icke skulle uttagas för importerade tryckalster med undantag för så-
dana vilka framställts väsentligen för avsättning i Sverige. Härigenom skul-
le bl. a. utländsk vetenskaplig litteratur undgå att drabbas av beskattning-
en. Vidare skulle enligt kontrollstyrelsens förslag skattefrihet medgivas för
postförsändelser, innehållande papp eller papper, arbeten därav eller tryck-
alster. Generaltullstyrelsen har ifrågasatt om importerade varor borde be-
skattas i större utsträckning än inom landet tillverkade. Styrelsen har därvid
såsom motivering för sitt förslag åberopat, att priset på pappersprodukter

utomlands låge väsentligt över priset i Sverige, att importen av papp- och pappersvaror med undantag av vissa tryckalster för närvarande vore underkastad reglering och att beskattningen av papp och papper i bearbetat skick, som infördes hit till riket, icke komme att lämna stort utbyte, i varje fall icke i förhållande till det arbete som måste bliva förenat med uttagandet av skatten. Med hänsyn till de risker för ett kringgående av beskattningen som föreligga därest gränsdragningen göres på sätt generaltullstyrelsen ifrågasatt — möjlighet skulle sålunda öppnas för svenska företag att kringgå beskattningen genom att trycka exempelvis veckotidskrifter av varjehanda slag utomlands — anser jag mig icke kunna biträda detsamma. I stället torde kontrollstyrelsens förslag till gränsdragning, vilken synes vara lämpligare än beredningens motsvarande förslag, böra genomföras. I enlighet härmed skall skatt icke uttagas för andra importerade tryckalster (böcker, kartor m. m.) än sådana, vilka framställts huvudsakligen för avsättning i Sverige.

Kontrollstyrelsen har förordat, att tillverkare vid skatteredovisningen skulle fritagas från beskattning av sådana myckenheter papp eller papper, som från tillverkningsstället utlämnats för export eller till inhemsk förädlingsindustri för export efter vidare bearbetning exempelvis till wellpapp-emballage, tapeter och asfaltpapp. Med hänsyn till den förenkling i beskattningsförfarandet som härigenom skulle vinnas utan att kontrollen behöver eftersättas tillstyrker jag kontrollstyrelsens förslag i nu berörda hänseende.

Såsom jag förut omnämnt bör pappersbeskattningen träda i kraft den 1 juli 1948. Enligt vad beredningen uttalat borde härvid iakttagas, att i sådana fall då helårsprenumeration för år 1948 verkställts å periodisk publikation, som trycktes å skattebelagt papper, borde restitution medgivnas för skatt som belöpte å nämnda del av upplagan i den mån kompensation för skatten icke kunde erhållas i annan ordning. Enligt min mening är det skäligt att restitution beviljas i dylika fall. På grund härav och då, enligt vad jag inhämtat från kontrollstyrelsen, några tekniska svårigheter icke föreligga att genomföra beredningens förslag i denna del tillstyrker jag att en restitutionsrätt införes i de fall varom här är fråga.

Beredningen har anfört, att i samband med beskattningens genomförande borde uttagas en lagerskatt, åtminstone såvitt anginge större lager av papp och papper, dock hade beredningen icke tagit ställning till frågan om den närmare utformningen av en dylik lagerskatt. Vad beredningen i denna del föreslagit har av olika skäl avvisats av remissmyndigheterna. Sålunda har invänts att förefintliga lager av papp och papper hos andra än pappersbruken på grund av pappersransoneringen vore förhållandevis obetydliga, varför en lagerbeskattning vore obehövlig. Vidare har framhållits att därest beredningens förslag genomfördes, restitution borde beviljas för skatten å inneliggande lager vid tiden för beskattningens upphörande. Även för egen del är jag av den uppfattningen att några allvarligare olägenheter

icke skulle uppkomma därest en lagerskatt icke uttoges vid beskattningens ikraftträdande. Jag ämnar därför icke förorda införandet av en dylik lagerskatt. Samtidigt vill jag emellertid framhålla att om tendenser till onormal lagerhållning skulle framträda under de närmaste månaderna en lagerbeskattning i så fall torde kunna beslutas på riksdagens eget initiativ.

Med beaktande av nu anförda synpunkter har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning om pappersskatt*.

Beträffande detta författningsförslag må till en början omnämnas, att vid förslagens upprättande i huvudsak beaktats vad kontrollstyrelsen och generaltullstyrelsen i sina remissyttranden anfört med avseende å den tekniska utformningen av pappersskatten. I det följande kommer att lämnas en redogörelse för det närmare innehållet i vissa paragrafer i författningsförslaget.

I 1 § 1 mom. a) har upptagits den grundläggande bestämmelsen rörande skattskyldighetens omfattning. Liksom i fråga om vissa andra slag av indirekta skatter har skattskyldigheten avgränsats genom en hänvisning till vissa statistiska nummer i den vid tulltaxan fogade statistiska varuförteckningen. De statistiska numren 828—834 samt 835:2 avse olika slag av papp, dock icke asfalttakpapp och annan med asfalt, beck, tjära eller tjärolja bestruken eller impregnerad papp. Sistnämnda slag av papp, som redovisas under statistiskt nummer 827, förekommer icke — i motsats till övriga slag av papp — i obearbetat skick. Under statistiskt nummer 835:1 upptagas träfiberplattor, vilken vara, på sätt beredningen föreslagit, bör falla utanför beskattningen. Vidare må nämnas, att under statistiskt nummer 832 redovisas bl. a. vulkanfiber. För papp som ingår i denna vara — vilken enligt uppgift tillverkas av endast ett företag inom landet — bör däremot skatt utgå. Under statistiskt nummer 836 redovisas vissa slag av papper, nämligen gult halm-, grålump- och annat naturfärgat eller i massan grå- eller brunfärgat, grovt omslagspapper, även bestruket med asfalt eller liknande ämne. Tidningspapper hänföres till statistiskt nummer 837. Emellertid må anmärkas, att tidningar, tillhörande dagspressen, i undantagsfall tryckas å annat papper än sådant som enligt tulltaxan betecknas såsom tidningspapper. Ifrågavarande papper är hänförligt till statistiskt nummer 857:2 (annat papper). De under statistiska numren 838—842 samt 847 upptagna slagen av papper förekomma icke i obearbetat skick. Beträffande papper, som redovisas under statistiska numren 843—846 samt 848—857, må särskilt nämnas cellulosaavadd, som upptages under statistiskt nummer 857:1. Skattskyldighet föreslås sålunda för sistnämnda vara.

Genom bestämmelserna i 1 § 1 mom. b) och c) regleras skattskyldigheten för varor av papp eller papper som införas till riket. Såsom framgår av vad jag förut anfört har jag icke kunnat ansluta mig till generaltullstyrelsens förslag att helt undantaga importerade varor från beskattning utan

i stället har jag förordat den av kontrollstyrelsen förordade gränsdragningen.

Vad angår generaltullstyrelsens detaljerinringar rörande skattskyldighetens omfattning har styrelsen ansett, att en viss reduktion av skatten för de till statistiskt nummer 827 hänförliga varorna (asfalttakpapp m. m.) vore påkallad. Emellertid kan det antagas, att importen av dessa varor under nästföljande budgetår kommer att bliva av ganska ringa omfattning. Vid sådant förhållande torde tillräcklig anledning icke föreligga att på grund av de utav generaltullstyrelsen i förevarande fall åberopade omständigheterna avstå från den fördel som en enhetlig skattesats otvivelaktigt innebär.

Beträffande stadgandena i 1 § 2 mom. må erinras om, att tidningspapper i tulltaxan redovisas under statistiskt nummer 837. Såsom förut anmärkts tryckas emellertid allmänna nyhetstidningar i enstaka fall på annat papper än sådant som tulltekniskt betecknas såsom tidningspapper. Detta andra papper är i tulltaxan hänförligt till statistiskt nummer 857: 2.

Med allmän nyhetstidning bör likställas löpsedel till sådan tidning.

Utöver vad som stadgas i 1 § 2 mom. första stycket ha särskilda föreskrifter rörande papper, som användes för tryckning av allmän nyhetstidning, i författningsförslaget upptagits i 2 § 2 mom., 3 § 2 mom., 7 § 2 mom. och 13 § 2 mom.

I 4 § anges i första stycket, att skattesatsen utgör 15 öre per kilogram. I anslutning till nämnda stadgande har i andra stycket reglerats sättet för beräkandet av den skattepliktiga vikten.

Av 5 § framgår, att kontrollstyrelsen är beskattningsmyndighet såvitt angår inom riket tillverkad vara, för vilken pappersskatt skall utgå. Beträffande hit till riket införd vara äro generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen gemensamt sådan myndighet.

De i 7—13, 15—18 samt 22—32 §§ upptagna stadgandena äro i stort sett överensstämmande med motsvarande föreskrifter i bl. a. 1941 års förordning om varuskatt och 1948 års förordning om försäljningsskatt.

I 14 § regleras den avdragsrätt som föreligger vid upprättandet av deklaration enligt 13 §. Såsom framgår av 14 § a) medgives avdrag för skattepliktig vara som utlämnats från tillverkningsstället för export antingen direkt eller först efter det varan vidare bearbetats. För åtnjutande av sådan avdragsrätt är skattskyldig givetvis pliktig att följa de kontrollföreskrifter som kontrollstyrelsen kan finna erforderliga för att hindra att icke skattebelagd vara försäljes å den inhemska marknaden.

Stadgandena i 19—21 §§ rörande införsel till riket äro utformade i överensstämmelse med vad generaltullstyrelsen föreslagit.

Enligt *ikraftträdandebestämmelsen* skall förordningen, på sätt förut framhållits, träda i kraft den 1 juli 1948 och gälla till och med den 30 juni 1949.

Slutligen har i *övergångsbestämmelsen* under punkt 2 upptagits en föreskrift, enligt vilken restitution medgives av erlagd skatt för sista halvåret

1948 för papper som använts till tryckning av sådan tidning eller tidskrift för vilken prenumerationsavgift erlagts på en gång för hela kalenderåret 1948. Det torde böra ankomma på kontrollstyrelsen att utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter i nu berörda hänseende.

Departementschefens hemställan.

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda förslag till förordning om pappersskatt måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar **Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten** att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bengt Ericsson.

PM

**angående uttalanden från branschorganisationer i anledning
av en ifrågasatt pappersbeskattning.**

Till ledning för beredningens överläggningar med vissa branschorganisationer överlämnades till dessa organisationer en den 2 mars 1948 dagtecknad promemoria, däri angavs att enligt ett inom beredningen upprättat preliminärt utkast en beskattning av papper och papp kunde anordnas på följande sätt:

1) En accis uttages för papper och papp såsom en tillverkningskatt hos pappersbruken.

2) Accisen utgår efter vikt.

3) Accisen uttages för den obearbetade varan, då denna av tillverkaren levereras till köparen eller av tillverkaren tages i anspråk för vidare bearbetning.

4) Accisen uttages *dels* för papp, ej bearbetad (ur stat. nr 828—834 och 835: 2) *dels ock* för papper (ur stat. nr 836, 843—846 samt 848—857) med undantag för sådant tidningspapper, som är avsett att användas till tryckning av allmän nyhetstidning d. v. s. dagspressen. Alternativt har övervägts att uttaga accis jämväl för dylikt papper.

5) Accisen utgår med följande belopp, nämligen för papp med 20 öre per kg, för papper med undantag av tidningspapper som förut nämnts med 30 öre per kg samt (eventuellt) för tidningspapper som förut nämnts med 5 eller 10 öre per kg.

6) Vid import för försäljning uttagas motsvarande skattebelopp. I sådant fall utgår skatt även å bearbetad vara.

7) Beskattning skall stå under tillsyn av kontrollstyrelsen.

Från branschorganisationernas sida har anförts och åberopats i huvudsak följande.

Svenska pappersbruksföreningen har till en början framhållit, att i det preliminära utkastet ingen begränsning vidtagits med avseende på skattens ifrågasatta tillämpning, vare sig till tiden eller beträffande avsättningsområdet. Föreningen utginge emellertid ifrån att den föreslagna skatten endast avsåges vara av temporär natur och omfatta papper och papp för konsumtion inom Sverige.

Sedan föreningen hänvisat till de för beredningen gällande direktiven, har föreningen yttrat:

»Mot bakgrunden av finansministerns uttalande angående de varor, som skulle kunna tänkas bli föremål för konsumtionskatter, synes det icke vara möjligt att ifrågasätta en beskattning av papper och papp i Sverige med hänsyn till den viktiga roll, som papper och papp numera spelar i vårt kulturella och ekonomiska liv. Den allra största delen av de varor, som direkt eller indirekt bygga på papper och papp, torde nämligen falla under kategorien oundärliga. Pressens betydelse i vårt samhälle torde icke närmare behöva utvecklas. Vikten av att skolböcker, vetenskaplig littera-

tur, facklitteratur etc. kan tillhandahållas torde vara uppenbar. Som material för emballage av alla slags varor, där livsmedelsområdet är det viktigaste, är papper och papp helt oundgängligt.»

Föreningen har vidare redogjort för konsumtionsutvecklingen på den svenska marknaden samt leveransplanen för år 1948 beträffande papper och papp för svensk konsumtion. I anslutning härtill har föreningen framhållit, att en analys av denna leveransplan gäve vid handen att en mycket betydande del av hela papperskonsumtionen — nära en tredjedel — avsåge livsmedelsemballage eller i varje fall (såsom i fråga om säckar för foderämnen, gödningsämnen etc.) direkt påverkade livsmedelspriserna. En sådan många år tillbaka fortgående rationalisering på förpackningsområdet, innebärande bl. a. övergång i stor utsträckning till automatiska förpackningsformer samtidigt med en markant övergång från emballagematerial av trä, plåt eller textilier till papper och papp hade kraftigt bidragit till etablerandet av detta förhållande. På basis av beredningens preliminära skatteförslag skulle detta innebära en fördyring enbart på livsmedel med ej mindre än omkring 40 milj. kronor eller ca 45 procent av hela den ifrågasatta skatteintäkten.

Föreningen har vidare anfört:

»På en hel del områden inom papperstillverkningen, exempelvis wellpapper, testboard och kraftliner, vilka utgöra råvaran för wellpapp och solid papp, är konsumtionen till stor del betingad av övergång från dyrare andra material, t. ex. jute, plåt och trä. En abnorm prishöjning, orsakad genom den föreslagna accisen, vilken enligt beredningens uppläggning skulle innebära en prisstegring för här omnämnda varor med 83 till 95 procent, skulle sannolikt medföra en återgång till de tidigare dyrare, delvis importerade materialen. Exportländerna äro i allmänhet självförsörjande på här berörda pappersområden, varför en hel del pappersbruk skulle tvingas upphöra med dessa tillverkningar. Liknande förhållanden kunna förväntas exempelvis i fråga om spinnpapper (ersättning för sisal, jute och hampa) samt papperssäckar.

I tillverkningen av wellpapper, testboard och vissa andra pappkvaliteter ingår i varierande utsträckning den kvistmassa, som normalt framkommer som biprodukt vid framställningen av pappersbrukets behov av kemisk pappersmassa. Den föreslagna accisen kan befaras omöjliggöra upprätthållandet av denna produktion vid en hel del pappersbruk. Pappersbruken sakna upptagningsanordningar för massa, och följden blir att ifrågavarande kvistmassa icke längre kan tillvaratagas och nyttiggöras. En annan konsekvens blir att ifrågavarande pappersmaskiner knappast komma att kunna utnyttjas till full kapacitet, alldenstund fabrikernas egen massaproduktion inklusive kvistmassa i allmänhet är anpassad till pappersmaskinkapaciteten. Slutresultatet kan alltså i dessa fall befaras bli en direkt minskning i produktionen av papper och papp.

En betydande del av papperskonsumtionen inom landet utgöres av papper för tidningar och tidskrifter. Dessa tidningar och tidskrifter torde icke ha några större möjligheter att i varje fall under löpande år övervältra en skatt av här ifrågasatt storleksordning på sina kunder. Vi tro oss förstå att denna uppfattning delas av beredningen. Resonemanget skulle följaktligen kunna begränsas till de kvantiteter papper som icke influeras av ovan berörda faktorer.»

Enligt vad föreningen framhållit komme en pappersbeskattning att främst drabba den kvantitativt betydelsefulla gruppen finpapper. I denna grupp återfunnes en oerhörd mängd olika användningsändamål. Närmare en tredjedel av kvantiteten användes för statliga ändamål, såsom riksdagsstyck

och blankettväsen, ransoneringskort, statliga verks och militära förvaltningars behov m. m. En skatt på sådana leveranser bleve ju verkningslös. Under finpappersgruppen återfunnes vidare sådana viktiga ändamål som skolböcker. Eftersom staten numera ställde skolböckerna gratis till förfogande, torde en beskattning här ej heller leda till det önskade syftet. Av finpapper levererades även betydande kvanta för tryckning av vetenskaplig litteratur, facklitteratur, en mängd smärre tidskrifter av olika slag o. d. samt för ett otal andra ändamål av större eller mindre betydelse.

Enligt föreningen framginge den ifrågasatta skattebelastningens konsekvenser av följande beräkning av den prisökning, som föranleddes av beskattningen:

Vara	Prisökning i procent
Kraftpapper, oblekt	ca. 55
» , blekt	48
» , » för offsettryck o. dyl.	44
Sulfitpapper, oblekt	
påspapper	59
övrigt	56
Sulfitpapper, blekt	50
Smörpapper	46
Wellpapper	95
Kraftliner och testboard	83
Finpapper, därav	
tryckpapper	41
skriv & post etc.	35
konceptpapper	63
T. H. tryck klass III	67
Cellulosavadd	35
Papp, därav	
vit trämassepapp	48
blekt duplex	39
Hårdpapp	
obehandlad	36
behandlad	29

Föreningen har vidare anfört:

»Beträffande formen för accisens beräkning må för ordningens skull nämnas, att denna vad papp beträffar icke kan anknytas enbart till de i beredningsförslaget angivna statistiska numren. Enligt tulltaxan räknas nämlingen 350 gram per m² som minimigramvikt för papp med påföljd att papp i tunnare substans tullstatistiskt hänföres under pappersnummer. I realiteten innebär det ju emellertid ingen kvalitetsskillnad att leverera exempelvis 340 eller 350 grams vikt, och leveranser till en och samma kund omfatta ofta en hel del olika gramvikter.

En inadvartens i det framlagda förslaget är även att — medan importerad takpapp icke drabbas av accisen — den svenska råvaran härför och därigenom även den färdiga svenska varan skulle belastats med accis. Tillverkarna av förhyningspapp och grålumpapp (stat. nr 828) måste självfallet anse det synnerligen betänkligt att införa en skatt på dessa varor, vilka närmast konkurrera med träfiberplattor. En accis skulle i detta fall sannolikt medföra en mer eller mindre fullständig utslagning av förhyningspapp o. d. ur marknaden. Kvantiteten förhyningspapp och grålumpapp kan uppskattas till ca 15 000 ton per år.

Tillgången på papper och papp har gjort det möjligt att rationalisera distributionen av de flesta varor inom landet, att ersätta bristen på viktiga importerade material, att tillmötesgå statens mångfald av pappersbehov, att upprätthålla nyhetsförmedlingen och den fria opinionsbildningen i dags- och veckopress m. m. m. Det måste emellertid understrykas att papperets konkurrensförhållande till vissa andra material ävensom den allmänna marknadsutvecklingen äro faktorer som starkt influera på papperskonsumtionen. Över huvud taget är pappersmarknaden mycket känslig och ett ingrepp av här ifrågasatt slag mot en industri av sådan betydelse för landets ekonomi som pappersindustrin kan därför komma att få oöverskådliga följder och medföra obotliga skadeverkningar för framtiden. En snedvridning av konsumtionen vore oundviklig vilket i sin tur skulle allvarligt återverka på industriens avsättningsmöjligheter. Härtill kommer att den ifrågasatta accisen kan äventyra hela den reglering av marknaden, som nu är i huvudsak och med mycken möda genomförd.

Prispolitiken inom Sverige har medfört en abnormt låg prissättning av papper och papp på den inhemska marknaden, en prissättning som icke tillnärmelsevis täcker produktionskostnaderna men som hittills kunnat genomföras tack vare det förhållandet att pappersindustrin upprätthåller en betydande export till förmånligare priser. Det säger sig självt att detta system endast kan bestå under de exceptionella förhållanden som kriget skapat. Det saknas icke symptom på att dessa förhållanden äro under utveckling till det sämre; importrestriktioner på en hel del marknader, liksom i vårt eget land, äro dåliga tecken. I det ögonblick den situationen inträder att industrien, helt eller delvis, skulle bliva ur stånd att avsätta sin exportproduktion rullas problemet upp i hela dess vidd och industrien ställes då inför nödvändigheten att höja sina priser på den svenska marknaden samtidigt med att efterfrågan minskar över hela avsättningslinjen. Detta är något som mycket väl kan komma att inträffa redan under innevarande år. En tillverkningsaccis skulle under sådana omständigheter, bortsett från alla argument som här ovan anförts mot densamma, komma att få rent katastrofala konsekvenser. Som en av landets viktigaste exportindustrier måste pappersindustrin i stället förutsätta att myndigheterna göra allt vad i deras förmåga står för att underlätta industriens för landet viktiga hantering.

Det finnes slutligen anledning befara, att genomförandet av en konsumtionsskatt i Sverige kommer att uppmärksammas i utlandet och stimulera till liknande beskattningsåtgärder på ett flertal håll, dit svenskt papper exporteras. Detta skulle, såvitt man kan förstå, lända svensk pappersindustri och Sverige till obotlig och allvarlig skada.

På anförda skäl vill föreningen sålunda bestämt avstyrka införandet av en accis på papper och papp.»

Sveriges grafiska industriförbund har förklarat sig instämma i de uttalanden, som gjorts av svenska pappersbruksföreningen, samt därutöver anført följande:

»Först torde kraftigt böra understrykas, att den grafiska industrien, vartill räknas all pappersförädling, den må ske på boktryckerier, bokbinderier, kartonnage-, päs-, kuvert-, wellpapp- eller tapetfabriker m. fl. industrier, redan fått göra stora uppoffringar i landets intresse. Denna industri har nämligen ensam fått bära bördan av de åtgärder, som vidtagits för att genom ökad export av papper skaffa landet mer utländsk valuta. Sålunda har den grafiska industrien genom den därav föranledda pappersransoneringsåtgärden tvingats att avslå från en mycket stor del — ej mindre än inemot $\frac{1}{3}$ -del i förhållande till 1946 års konsumtion — av den råvara, papper och papp.

som av naturliga skäl helt avgör produktionens omfattning inom denna industri. Den grafiska industrien har sålunda redan fått vidkännas en väsentlig statlig reglering i landets intresse.

När de vid ransoneringens början tillgängliga papperslagren nu torde vara tömda, kommer produktionen alltså att successivt gå ned och medföra förluster för industrien. Att industrien hittills kunnat bära de sedan prisstoppet starkt ökade arbetslönerna har nämligen berott på utvecklingen inom industrin och på den höga sysselsättningsgraden. En sådan stor fördyring, som den preliminärt föreslagna pappersaccisen skulle medföra, kommer att än mer av lättförståeliga skäl minska produktionen och därför att innebära en oskälig och i vissa fall förödande verkan för industrien.

I detta sammanhang bör även erinras om den kostnadsstegring, som uppstår genom att skatt även skulle betalas på den del av varan, som vid tillverkningen bortgår såsom spill, samt den, som uppkommer genom de ökade lagringskostnaderna genom ränteförluster under lagringstiden på det kapital som skatten representerar.

Det synes oss synnerligen orättvist, att, när staten genom olika åtgärder för överbalansering av budgeten nu vill öka indragningen av medel från allmänheten, detta skall ske genom att belägga den oundgängliga råvaran papper och papp med en extra beskattning och att därigenom medverka till att utsätta en bransch för alla de uppoffringar, som anses böra vidtagas *antingen det gäller anskaffandet av främmande valutor eller indragning av medel till staten*. Om det anses nödvändigt att öka statens inkomster, bör detta i varje fall icke drabba en bransch, som redan pressats av en långt driven råvarubegränsning.

Den framtvingade minskningen i produktionen kommer givetvis att till mycket stor del drabba de inom industrien sysselsatta dels genom att industrien därigenom icke skulle kunna bibehålla den nuvarande lönenivån för dessa och dels genom att arbetslöshet uppstår, en arbetslöshet, som kan bli synnerligen stor för vissa produktionsområden och företaget. Att få den därigenom friställda arbetskraften överflyttad till andra produktionsområden torde med hänsyn till yrkesarbetarnas speciella utbildning och andra förhållanden icke vara möjligt. Givet är, att dessa förhållanden starkt komma att påverka de förhandlingar, som den 22 mars 1948 komma att inledas rörande nya kollektivavtal inom den grafiska industrien, vilka avtal av arbetarparterna uppsagts att utlöpa den 30 april 1948.

Att papperet är en av de råvaror, som det är mest oriktigt att välja för punktbeskattning framgår även av att den grafiska industriens produkter förutom att de till övervägande del äro oundgängliga även äro synnerligen olikartade. I många fall är papperspriset av fullständigt dominerande betydelse för slutproduktens pris, då i andra fall för vissa högförädlade produkter papperspriset däremot representerar en relativt ringa del. Detta gör att införandet av den föreslagna tillverkningsskatten får mycket olika verkningar. I vissa fall kan den medföra en katastrofal höjning av en för försörjningen viktig varus pris. Den föreslagna tillverkningsskatten kommer att leda till att sådana varor, vari papperspriset är av underordnad betydelse, kommer att kunna framställas i relativt oförändrad omfattning, under det att sådana vari papperspriset är en avsevärd del av framställningskostnaden måste inskränkas.

På grund av anförda skäl kommer vid införandet av en sådan beskattning hela produktionen inom industrien att snedvridas, vilket för stora delar därav och för i densamma anställda kommer att medföra skadeverkningar, som knappast utan en omfattande, ingående och tidsödande undersökning kunna överblickas. Av det sagda torde framgå, att på grund av

papperets mångskiftande användning det knappast torde finnas någon råvara, som mindre lämpar sig för en tillverkningskatt, och förbundet måste därför betrakta det såsom oskäligt och mindre välbetänkt att införa pappersaccis utan att följderna därav klarläggas.

Vidare vilja vi erinra om att en enda bransch genom den föreslagna pappersbeskattningen skulle få bidra med indirekta skatter uppgående till ej mindre än till omkring $\frac{1}{4}$ -del av vad som genom den allmänna omsättningsskatten indrogs till staten. Även av andra skäl torde den ifrågasatta beskattningen icke medföra av beredningen åsyftat resultat, och härvidlag torde man endast behöva peka på några av den grafiska industriens viktigare produkter, nämligen tryckta skrifter och emballage.

Beträffande de förstnämnda, för vilka praktiskt taget uteslutande finpapper kommer till användning, torde minst $\frac{1}{5}$ -del utgöras av sådana tryckalster, som staten själv direkt eller indirekt betalar. Härvidlag behöver man endast nämna betänkanden, riksdagstryck, blanketter av olika slag, ransoneringstryck och övriga för myndigheterna, försvarsväsendet och statens affärsdrivande verk nödvändiga tryckalster såsom kommunikationstryck och dylikt. I dessa fall tillför den föreslagna pappersaccisen staten icke några ökade inkomster. Liknande synpunkter torde även kunna läggas på kommunernas tryck.

Av övriga tryckalster utgöras en mycket stor del av vetenskapligt tryck, läroböcker och för undervisningen och folkbildningsarbetet nödvändiga alster. De medel som äro tillgängliga för dessa ändamål, till vilka staten i många fall ger anslag, äro med nödvändighet av olika skäl starkt begränsade. Detta skulle medföra, att ett stort antal viktiga och för landets utveckling och kulturella nivå nödvändiga tryckalster icke skulle kunna utkomma, om en beskattning lades på papperet. Även av andra skäl torde det icke kunna försvaras att staten söker skaffa sig ökade intäkter på bekostnad av dylika alster. Därtill kommer, att genom den föreslagna beskattningen de av beredningen avsedda resultaten i dessa avseenden knappast kunna uppnås.

En stor del av övriga tryckalster inom detta område utgöres av periodiska publikationer för vetenskapliga samfund, för folkrörelserna, yrkesföreningar och dylikt. Även härvidlag föreligger motsvarande synpunkter, vartill kommer att någon rättvis gränsdragning mellan nyhetspressen och de ifrågavarande periodiska publikationerna knappast kan åstadkommas. Många av de sistnämnda äro av största värde för landets vetenskapliga och kulturella utveckling och för allmän upplysning i den omfattning, som borde sätta dem långt framför övriga periodiska publikationer. Vid den allmänna omsättningsskatten undantogs också de flesta av här omnämnda alster från beskattning av skäl, som då ansågos bärande. Någon ändring i dessa skäl har icke skett.

Den andra stora varugruppen beträffande papper är emballageindustriens alster, bland vilka livsmedelsförpackningar av olika slag intaga en dominerande plats. Utöver vad pappersbruksföreningen härvidlag anfört vill förbundet med skärpa understryka, att en pappersaccis måste medföra en ej ringa ökning av livsmedelspriserna. Att länka om distributionen är under nuvarande tid omöjligt med hänsyn till detaljhandelns läge och skulle dels medföra en minskning av papperskonsumtionen, varigenom staten icke tillfördes några ökade inkomster, och dels en väsentlig ökning av arbetskraftsbehovet inom handeln, vilket icke är lämpligt och för närvarande knappast går att genomföra. Om pappersaccis infördes, skulle detta säkerligen föranleda övergång i vissa fall till användandet av andra råvaror för emballage, vilket även ur andra synpunkter och speciellt ur valutasynpunkt icke kan vara ändamålsenligt.

Vi ha här begränsat oss till att påpeka några av de svåraste skadeverkningarna och orättvisorna, som den föreslagna pappersaccisen skulle komma att medföra, men det sagda torde i varje fall ha klarlagt, att det varken för statens eller allmänhetens del kan vara lämpligt eller rätt att införa en dylik beskattning.

Vi vilja starkt understryka finansminister Wigforss' yttrande till statsrådsprotokollet den 28 november 1947. Där säges bl. a., att en *beskattning av livsmedel och vissa andra oundgängliga varor icke kan förordas*. Den skärpning av konsumtionsskatterna, framhålles det, som framstår såsom nödvändig bör därför i huvudsak drabba endast mer oundgängliga varor. Att införandet av en pappersaccis strider mot dessa direktiv är uppenbart, och till belysande härav torde endast följande två skäl behöva anföras. För det första har inom papperskonsumtionen redan den eventuellt oundgängliga delen nedskurits genom ransonering av industriens råvarutillgång. För det andra skulle en pappersaccis direkt medföra en prisförhöjning på en mängd av de mest betydelsefulla livsmedlen bl. a. de som direkt ingå i beräkningen av levnadskostnadsindex.

I detta sammanhang kan man icke heller underlåta att uppställa den frågan, varför skatteläggning skall ske på en inom landet producerad vara som papper, under det att samtidigt konkurrerande hårdvalutakrävande utländska råvaror t. ex. plåt skulle vara skattefria. Genom den ifrågavarande pappersaccisen skulle säkerligen konsumenterna av prisskäl i många fall tvingas att övergå till bleckburkar såsom ersättning för pappersburkar samt till trälådor såsom ersättning för wellpappkartonger. Att detta bl. a. ur valutasynpunkt icke kan vara önskvärt torde knappast behöva närmare motiveras. Den nödvändiga rationaliseringen av distributionen och den successivt fortgående utvecklingen mot användandet av förpackningar, tillverkade av inhemska råvaror, skulle genom pappersaccisens införande förhindras, en utveckling som det i stället bör ligga i statsmakternas intresse att på allt sätt främja.

Mycket mer skulle kunna anföras mot införandet av en tillverknings-skatt på papper, men vi förutsätta, att förslag ej framläggas, förrän erforderlig allsidig utredning i ärendet sker.

Av de ovan anförda skälen finner grafiska industriförbundet sig nödsakat att bestämt avstyrka och varna för införandet av en accis på papper och papp.»

Grafiska industriförbundet har vidare åberopat följande handling:

»De direkta merkostnaderna för till nedanstående varor åtgående papper och papp till inner- och ytteremballage bliva vid föreslagen pappersaccis följande:

<i>Vetemjöl</i>	2½ kg förpackning	cirka 1 öre per kg.
<i>Havregryn</i>	1 kg förpackning	1,5—2,5 öre per kg, beroende på om pås- eller kartong- förpackning användes.
<i>Socker</i>	1 kg förpackning	cirka 1,5 öre per kg.
<i>Spisbröd</i>	¼ kg paket	2—3 öre per kg.
<i>Sirap</i>	0,7 kg burk	cirka 3 öre per kg.
<i>Skurpulver</i>	¼ burk	cirka 5 öre per kg.
<i>Kaffe</i>	¼ paket	3—5 öre per kg, beroende på om pås- eller kartongförpackning an- vändes.
<i>Mjukost</i>	125 gr kartong	cirka 4 öre per kg.
<i>Messmör</i>	¼ kg burk	4—5 öre per kg.

Vid ifrågavarande uträkning har endast den *direkta* merkostnaden för netto pappersåtgång i den färdiga förpackningen beräknats. Några som helst tillägg för nödvändig spill vid fabrikationen (inom emballagetillverkningen cirka 10 %) eller andra pålägg förekomma ej. Siffrorna variera givetvis även beroende på att olika varutillverkare använda olika kvalitet på sina förpackningar, vilka därför ha olika pappersåtgång.»

Svenska tidningsutgivareföreningen har anfört:

»1. Allmänna synpunkter.

a) Lämpligheten av en pappersaccis kan ifrågasättas, eftersom den representerar en form av indirekt beskattning, som måste tagas ut av konsumenterna genom förmedling av olika tillverkare respektive av olika handelsled, vilken beskattning till sina priskonsekvenser i konsumentledet är av svårbedömbart natur. Då staten är en stor pappersförbrukare måste vidare vid intäktsberäkningen hänsyn tagas till det papper, som förbrukas av statliga myndigheter.

b) Det är uppenbart, att en accis kommer att minska möjligheterna för allmänheten att inköpa tryckta skrifter, såväl periodiska som andra. Detta skulle i så fall gå stick i stäv emot tendensen att öka tillfällena för de breda lagren till inköp av olika slag av litteratur. En pappersaccis innebär i själva verket en beskattning av det tryckta ordet.

2. Speciella synpunkter.

a) Dagstidningar.

En accis på tidningspapper skulle direkt vara hindersam för den opinionsbildande pressen. De allmänna upplageökningarna under de senaste åren äro en följdverkan av den stigande levnadsstandarden. Den, som tidigare köpt *en* tidning, köper nu två, och många läsa flera tidningar för att ta del av åsikterna på olika håll. Det kan icke vara ett allmänt intresse att minska just de ekonomiskt sämre ställdas möjligheter till information, vilket emellertid en pappersaccis gör. Den politiska självstyrelsen — såväl den kommunala som i övrigt — bygger bland annat på möjligheten till information och åsiktsbyte genom pressdiskussion. Under sådana omständigheter borde statsmakterna självfallet underlätta medborgarnas möjligheter till opinionsbildning och information i stället för att försämra dessa möjligheter genom att införa en pappersaccis.

De föreslagna skattesatserna, 5 respektive 10 öre, skulle innebära avsevärda merkostnader för pressen, samtidigt som tidningarna kunna konstatera vikande annonstillförsel och ökade utgifter — bland annat genom den beslutade höjningen av postavgifterna med 20 %. Utgiftshöjningarna respektive inkomstbortfallet kunna icke i full utsträckning av tidningarna uttagas genom prishöjningar, bland annat emedan tidningarna samtidigt nödgas vidtaga formatminskningar genom situationen på pappersmarknaden.

Hänsyn måste även tagas till det ekonomiska läget för olika tidningar. Åtskilliga dagstidningsföretag äro redan beroende av ekonomiskt understöd. Andra företag åter kunna karakteriseras såsom ekonomiskt bärkraftiga företag. Mellan dessa två företagstyper finnas åter kategorier tidningar, för vilka en pappersaccis skulle innebära en avsevärd ekonomisk belastning med i några fall svårbedömbara följder.

I detta sammanhang påpekas, att bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 10/1944 i anledning av väckta motioner angående beskattning av tidsskrifter uttalade, att mot en beskattning av tidningar kunna resas så vägande skäl, att utskottet i dåvarande läge icke fann skäl att förorda en sådan beskattning, ehuru den allmänna omsättningsskatten då fortfarande gällde, från vilken skatt som bekant den periodiska pressen då var undantagen.

b) Veckopress.

I denna del hänvisas till den av publicistklubben, svenska tidningsutgivareföreningen och svenska journalistföreningen till statsrådet och chefen för Kungl. Finansdepartementet den 31 augusti 1943 ingivna skrivelsen med därvid fogade bilagor med yttrande över en av docenten Carsten Welinder såsom tillkallad utredningsman den 28 maj 1943 avgiven P.M. angående skatt å förströelsetidskrifter, vilket material ställdes till bevillningsutskottets förfogande i anledning av vid 1944 års riksdag väckta motioner.

c) För såväl dagstidningar som veckopress gäller, att — därest en pappersaccis mot förmodan skulle anses påkallad — en sådan accis icke kan träda i kraft förrän tidigast vid årsskiftet 1948/49. Detta emedan dagstidningarna till övervägande delen av sina upplagor och veckopressen till icke obetydlig del äro bundna av prenumerationsavtal, gällande 1948. En accis, införd tidigare än den $\frac{1}{2}$ 1949, skulle därför innebära en skatt på företagen, vilka, då flertalet drivas i aktiebolagsform, genom de beträffande aktiebolagen behådde steriliseringsåtgärderna, ha att bära sin del.

d) Ur tryckfrihetssynpunkt är det särskilt betänkligt att införa en pappersaccis. Har man nämligen en gång infört en dylik accis, kan den, teoretiskt sett, göras så hög, att den kan bli prohibitiv i ett visst ögonblick. Om de beslutande organen i ett visst utrikespolitiskt eller inrikespolitiskt läge äro besvärade av tidningarnas verksamhet som opinionsbildande och myndigheterna kontrollerande organ, skulle tryckfriheten kunna inskränkas genom en på dylikt sätt en gång accepterad accis.»

Tidningsutgivareföreningen har vidare företett en förteckning över vecko- och facktidningar — till antalet 42 — vilka helt eller delvis trycktes på genom föreningen inköpt tidningspapper. Enligt föreningens uppfattning vore det möjligt att draga en gränslinje mellan allmän nyhetstidning och annan publikation som trycktes på tidningspapper. Däremot syntes någon gränsdragning icke kunna göras mellan fackpressen och andra tidskrifter av förströelsekaraktär.

Sveriges köpmannaförbund har förklarat sig ej vilja direkt avråda från en pappersbeskatning under förutsättning, att den härav föranledda prisökningen finge helt slå igenom i konsumentpriserna och att handeln även efter beskattningens genomförande finge behålla sin procentuella marginal oförändrad.

Köpmannaförbundet har vidare åberopat en inom detaljhandelns utredningsinstitut upprättad promemoria rörande beräkning i vad mån detaljhandelns kostnader skulle påverkas av en föreslagen accis på papper och papp. I promemorian har anförts följande:

»1. Enligt förslaget skulle accisen utgå med 30 öre för papper och 20 öre för papp allt per kilogram obearbetad vara, då denna tages i anspråk för vidare bearbetning. Denna prishöjning i produktionsledet har i nedanstående beräkningar förutsatts slå igenom i de följande distributionsleden med samma öretal per kg. I praktiken torde emellertid prisstegringen inom produktionsledet komma att medföra en ytterligare prisstegring inom senare led, särskilt beträffande mer förädlade produkter på papper och papp. (Svinn vid bearbetning.)

2. För detaljhandelns del komma de höjda papperspriserna att betyda dels ökade emballagekostnader genom högre priser på omslagspapper, påsar och kartonger, dels stegrade kontorsomkostnader för brevpapper, fakturor, blanketter o. s. v. Dessutom komma de branscher, som saluhålla varor, som drabbas av accisen, att träffas av kostnadsökningar därigenom att vissa av handelns kostnader äro direkt proportionella mot varupriserna.

3. För en beräkning av prisstegrings inverkan på de olika detaljhandelsbranschernas kostnader erfordras kännedom om de ovan nämnda kostnadernas genomsnittliga storlek inom resp. bransch. Uppgift härom finnes för närvarande endast att tillgå för ett fåtal branscher inom livsmedels-handeln.

4. Inom livsmedelshandeln kunna emballagekostnaderna genom den föreslagna accisen beräknas stiga cirka 35—40 %. Denna siffra har beräknats på grundval av prisuppgifter på omslagspapper och påsar, vilka uppgifter erhållits från pappersgrossister. Dessa priser ha vägts samman till ett medelpris med hjälp av uppgifter beträffande förbrukningen av omslagspapper resp. påsar. Upplysning härom har erhållits dels från ett par grossister, dels genom institutets tidigare utredning om försäljningens fördelning på olika expeditivskvantiteter inom specerihandeln.

5. Med begagnande av priskontrollnämndens utredning beträffande specerihandelns och mjölkhandelns ekonomi år 1946 kunna emballagekostnadernas ökning i förhållande till omsättningen genom införande av accisen beräknas enligt nedanstående uppställning:

Butikskategori	Emballagekostnaderna i % av försäljningen enl. PKN	Stegring av emballagekostnaderna i % av försäljningen
Speceributiker (enkelbod).....	0.7	0.3
» (dubbelbod med mjölkavd.) ..	0.5	0.2
Mjölkbudiker (enkelbod).....	0.5	0.2

6. Kostnaderna för brevpapper, fakturor, blanketter o. d. komma även att stiga, dock ej relativt sett lika mycket som beträffande papper och påsar. På grundval av uppgifter, som erhållits från leverantörer beträffande priser på dylikt kontorsmaterial, kan stegringen i dessa kostnader beräknas till omkring 10 %. Någon uppskattning vad dessa kostnadsökningar betyda i relation till omsättningen kan institutet icke göra med de till buds stående statistiska uppgifterna.»

Köpmannaförbundet har därjämte hänvisat till en promemoria rörande inverkan på förbundets tidningsorgan av en föreslagen accis på papper av följande innehåll:

»Köpmannaförbundet får med avseende på pappersaccisens inverkan på denna del av dess verksamhet anföra följande.

1. Den föreslagna accisen av 30 öre för papper till tidning som icke är att betrakta som dagstidning skulle för tidningen Köpmannen vålla en merkostnad av ca 30 000 kronor per år och för tidningen Butikskultur en merkostnad av ca 2 500 kronor. Då enligt förbundets stadgar Köpmannen tillhandahålls medlemmarna kostnadsfritt skulle denna merkostnad komma att direkt belastas det av förbundet ägda förlagsbolag som utger Köpmannen och indirekt förbundet självt. Redan nu är Köpmannens utgivande möjligt endast genom betydande tillskott av medel från förbundets sida.

2. Förbundet skulle i en sådan situation kunna nödgas överväga att i en mot kostnadsökningen svarande mån få minska omfattningen särskilt av Köpmannen och därmed också omfattningen av den information som förbundsorganet lämnar till landets detaljhandlare. Denna informationsverksamhet består f. n. till väsentlig del av underrättelser rörande ransonerings- och regleringsförhållanden, prissättningar och andra genom statliga myndigheter vidtagna åtgärder. Genom att Köpmannen varje vecka delger detaljhandelns företagare sådana underrättelser ha otvivelaktigt betydande besparingar kunnat göras av statsverket; krismyndigheterna ha genom Köpmannen en möjlighet, vilken av vad som ovan anförts framgår i stor utsträck-

ning också anlåtats, till kontinuerlig kontakt med åtminstone huvudparten av landets köpmannakår. Det förefaller icke rimligt att denna verksamhet skall äventyras eller i vart fall ansenligt beskäras genom en pappersaccis.

3. Ur en allmännare synpunkt förefaller det förbundet icke rimligt att fackpressen och i all synnerhet den fackpress som äges av och är organ för allmännyttiga organisationer skall på det sätt som här ifrågasättes ställas i ett ogynnsammare läge än nyhetspressen. Denna fackpress förmedlar i stor omfattning nyheter och underrättelser som för läsekretsen, dvs. organisationernas medlemmar, har fullt ut lika stor betydelse som dagspressens nyhetsförmedling till sina läsare. En av skatteförhållanden betingad uppdelning av den svenska pressen i dels en gynnad och dels en missgynnad del skulle enligt förbundets mening kunna leda till synnerligen allvarliga konsekvenser.»

Sveriges grossistförbund har i första hand avstyrkt att en pappersbeskattning infördes; en sådan skatt komme att verka ojämnt och konsekvenserna av densamma komme att bliva svåröverskådliga. I andra hand borde från beskattningen undantagas sådant papper, som kunde betecknas såsom oumbärligt material. Prisstegringen i anledningen av beskattningen borde slå igenom i konsumentpriserna, och sistnämnda synpunkt borde särskilt understrykas av beredningen.

Bilaga B.

Särskilt yttrande av herr Öhman.

I mitt särskilda yttrande till konsumtionsskatteberedningens betänkande den 20 december 1947 anfördes, att jag kunde ansluta mig till strävandena att överbalansera driftbudgeten endast under den uttryckliga förutsättning-
en att överbalanseringen skedde utan prisstegringar på nödvändighetsvaror och utan att den sociala reformpolitiken åsidosattes.

Med utgångspunkt från denna förutsättning ansåg jag mig då inte kunna biträda de förslag till nya och skärpta konsumtionsskatter som beredningens majoritet förordade, utan framförde i stället förslag om uttagandet av en engångsskatt på förmögenheter över 40 000 kr.

Den av beredningen nu föreslagna skatten på papper och papp kommer — liksom den redan genomförda skattesärskärningen på drivmedel för motorfordon — att verka prisstegrande på praktiskt taget alla varor och i synnerhet på livsmedel. Det kan därför med starka skäl ifrågasättas huruvida en sådan beskattning står i överensstämmelse med de direktiv som utfärdats för beredningen. I sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 28 november 1947 framhöll sålunda statsrådet och chefen för finansdepartementet bland annat följande: »Beträffande denna beskattning kan jag icke förorda en beskattning av livsmedel och vissa andra oundgängliga varor.»

En beskattning av papper, i enlighet med föreliggande förslag från beredningen, kommer emellertid att till sina verkningar bli likartad med en indirekt beskattning på livsmedel och andra oundgängliga varor, då det förutsättes att de merkostnader som skatterna innebära för industri och handel skola slå igenom i konsumentpriserna.

Enligt det utredningsmaterial som beredningen haft till förfogande uppgår livsmedelsområdets pappersförbrukning till omkring en tredjedel av hela papperskonsumtionen inom landet, eller till ca 130 000 ton. Den föreslagna skatten på 15 öre per kg skulle således medföra en fördyring enbart på livsmedel med i runt tal 20 miljoner kr.

Även beskattningen av papper och papp för andra ändamål, exempelvis för böcker, vetenskapliga och kulturella tidskrifter och liknande kommer att medföra prisstegringar som motverka det allmänna önskemålet att de breda folklagren skola ges ökade möjligheter att genom det tryckta ordet bli delaktiga i landets kulturella liv.

Av ovan anförda skäl har jag yrkat att beredningen inte skulle förorda beskattning av papper.